

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΟΛΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ (ΜΒΑ – ΤQM)

**ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΦΥΣΕΚΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Του ΜΙΧΑΗΛ
ΜΔΕ-ΟΠ/0649

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΡΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2009

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

*Αφιερωμένο στους πολυαγαπημένους
μου γονείς Νίκη και Μιχάλη,*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα επιθυμούσα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον κ. Γεώργιο Αρτίκη, Καθηγητή του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιά για την καθοδήγηση, την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε και την άριστη συνεργασία μας για την ολοκλήρωση αυτής της μελέτης.

Επιθυμώ να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την στήριξη, κατανόηση και υπομονή που μου έδειξε τόσο κατά τη διάρκεια φοιτήσεώς μου στο μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα, το οποίο και ολοκληρώνω με την εκπόνηση αυτής της εργασίας, όσο και καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, ευχαριστώ όλους τους καθηγητές του Ευρωπαϊκού Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – Ολική Ποιότητα για την πολύτιμη γνώση που μου προσέφεραν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ.....	4
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	5
1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	7
1.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	10
1.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ.....	11
1.5 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	16
1.5.1 Η αρχή της ρευστότητας	16
1.5.2 Η αρχή της ασφάλειας	17
1.5.3 Η αρχή της αποδοτικότητας	18
1.6 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	19
1.6.1 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι.....	19
1.6.2 Μη Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι.....	21
1.7 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	23
1.8 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	26
1.9 ΔΟΜΗ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	26
1.10 ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	28
1.11 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ	29
1.12 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

3.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	34
3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	36
3.2.1 Ατομικές Επιχειρήσεις.....	38
3.2.2 Εταιρικές Εταιρίες	38

3.3 ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΓΚΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	41
3.3.1 Κεφάλαιο Κίνησης.....	41
3.3.2 Επαγγελματικός Εξοπλισμός.....	42
3.3.3 Επαγγελματική Στέγη	42
3.4 ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	43
3.4.1 Βραχυπρόθεσμος Δανεισμός.....	43
3.4.2 Μακροπρόθεσμος Δανεισμός.....	46
3.5 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	48
3.5.1 FACTORING	48
3.5.2 LEASING.....	50
3.6 ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	57
4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	58
4.3 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	60
4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	62
4.4.1 Δείκτες ρευστότητας.....	63
4.4.2 Δείκτες Δραστηριότητας.....	66
4.4.3 Δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης και βιωσιμότητας.....	69
4.4.4 Δείκτες Αποδοτικότητας.....	72
4.4.5 Δείκτες επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους.....	75
4.6 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ.....	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΚΡΙΤΗΡΙΑ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

5.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	79
5.1.1 ΒΑΣΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	80
5.1.2 ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	83
5.2 ΛΗΨΗ ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	85
5.3 .ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	85
5.3.1 Παραλαβή της αίτησης του πελάτη.....	86
5.3.2 Έλεγχος της φερεγγυότητας του πελάτη.....	88

5.3.3 Επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης- Διαπραγμάτευση των όρων δανείου	89
5.3.4 Εξέταση του αιτήματος.....	91
5.3.5 Έγκριση και χορήγηση του δανείου	93
5.3.6 Παρακολούθηση της ενημερότητας του δανείου	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	99
6.2 ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I	100
6.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II	103
6.3.1 Πυλώνας I: Κεφαλαιακές απαιτήσεις	104
6.3.2 Πυλώνας II: Εποπτική Διαδικασία.	104
6.3.3 Πυλώνας III: Πειθαρχία της αγοράς	105
6.4 ΒΑΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	107
6.5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΠΙΛΟΓΟΣ

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	110
7.2 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	114

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	115

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	118
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	120
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Οι οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις διεθνώς δεν μπορούσαν να αφήσουν το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αμετάβλητο. Η ανάπτυξη της οικονομίας απαιτεί ένα εύρωστο και δυναμικό τραπεζικό περιβάλλον, η απελευθέρωση των αγορών και η αποκανονικοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου του τραπεζικού συστήματος προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός πλαισίου ελεύθερου ανταγωνισμού δημιούργησε καταστάσεις όξυνσης τους ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Οι αλλαγές που έχουν γίνει οδηγούν σε ένα τραπεζικό σύστημα που είναι διαφορετικό από το παλιό, από άποψη μεγέθους τραπεζών, της ποιότητας και του εύρους των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και του ανταγωνισμού. Η ύπαρξη του έντονου ανταγωνισμού οδήγησε τις τράπεζες σε εξαγορές και στρατηγικές συμμαχίες με σκοπό τη συμπίεση κόστους και τον περιορισμό του. Επιπλέον πραγματοποιούνται επενδύσεις σε καλύτερες τεχνολογίες διαχείρισης της πελατειακής πληροφορίας με σκοπό τη διατήρηση και αύξηση των κερδών.

Υπό το πρίσμα αυτού του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, ένας από τους σημαντικότερους τομείς που επηρεάστηκε ήταν οι χορηγήσεις σε επιχειρήσεις. Η επιχειρησιακή πελατεία έχει έντονη και συνεχή τραπεζική δραστηριότητα και μεγάλο φάσμα εργασιών. Αυτό έχει και ως αποτέλεσμα μεγάλο μερίδιο κέρδους να προέρχεται από τα εταιρικά δάνεια. Βέβαια, οι χορηγήσεις αυτές ενέχουν κινδύνους και για αυτό το λόγο οι τράπεζες έχουν αναπτύξει ειδικούς μηχανισμούς αξιολόγησης και παρακολούθησης της επιχειρησιακής πελατείας.

Σκοπός λοιπόν της παρακάτω μελέτης είναι η ανάλυση των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων για τις επιχειρήσεις. Παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικές με τα

προϊόντα που προσφέρονται από τις τράπεζες στην επιχειρησιακή πελατεία, τον τρόπο που αξιολογούνται οι χρηματοδοτήσεις αλλά και τις μεθόδους παρακολούθησής τους για τον περιορισμό του κινδύνου που αναλαμβάνουν.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας αφορά την εταιρική τραπεζική χρηματοδότηση στην Ελλάδα. Για την εκπόνηση της μελέτης αυτής βασιστήκαμε στην ελληνική βιβλιογραφία.

Επιπρόσθετα, χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες οι οποίες έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικές εφημερίδες αλλά και στα οικονομικά δελτία και στην έκθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Επιπλέον, φάνηκαν ιδιαίτερης σημασίας ομιλίες, εκθέσεις και Δελτία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Τέλος, αρκετές πληροφορίες αντλήθηκαν από τους δικτυακούς τόπους μεγάλων ελληνικών τραπεζών ή θυγατρικών τους.

1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εργασία αυτή αποτελείται από πέντε ενότητες στις οποίες γίνεται η παρουσίαση της εταιρικής τραπεζικής χρηματοδότησης στην Ελλάδα. Στην ανάλυση αυτή παρατίθεται το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι μορφές χρηματοδοτήσεων και οι τρόποι αξιολόγησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες.

Στην πρώτη ενότητα γίνεται η παρουσίαση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι τραπεζικές εργασίες και οι βασικές αρχές λειτουργίας των τραπεζών. Επιπλέον, αναλύονται οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες λόγω των εργασιών που αναλαμβάνουν. Τέλος, παρατίθενται οι τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα και τα αποτελέσματα αυτών για το 2007.

Στην δεύτερη ενότητα γίνεται ανάλυση των διαφορών νομικών μορφών επιχειρήσεων, παρουσιάζονται οι λόγοι ανάγκης δανειακών κεφαλαίων από τις επιχειρήσεις και οι μορφές χρηματοδοτήσεων. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στο κόστος άντλησης δανειακών κεφαλαίων.

Στην τρίτη ενότητα γίνεται παρουσίαση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με σκοπό τη παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών που παρακολουθούν οι τράπεζες και σύμφωνα με αυτά αξιολογούν τις επιχειρήσεις. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται οι βασικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις και οι τρόποι ανάλυσής τους αλλά και οι τρόποι εξαγωγής και αξιολόγησης των χρηματοοικονομικών δεικτών.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται τα κριτήρια που λαμβάνουν υπόψη τους οι τράπεζες για την αξιολόγηση μιας επιχείρησης με σκοπό τη χρηματοδότησή της. Επιπλέον, γίνεται παρουσίαση της διαδικασίας χρηματοδότησης από την αίτηση για χρηματοδότηση από την επιχείρηση έως την εκταμίευση του δανείου και την μετέπειτα παρακολούθησή του.

Τέλος, στην πέμπτη και τελευταία ενότητα γίνεται μια μικρή αναφορά στο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας II (Basel II) με σκοπό της παρουσιάσής του για την αιτιολόγηση των περιορισμών που έχουν και οι ίδιες οι τράπεζες. Οι τράπεζες από την πλευρά τους επιδιώκουν να έχουν ένα υγιές χαρτοφυλάκιο ώστε να ελαχιστοποιούν τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται λόγω των χρηματοδοτήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας ανήκει στην τριτογενή τομέα της οικονομίας. Ο τομέας αυτός έχει μοναδικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που το διαφοροποιούν από όλες τις υπόλοιπες οικονομικές μονάδες παροχής υπηρεσιών.

Ο βασικός ρόλος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (financial institutions) συνίσταται στην άντληση χρηματικών κεφαλαίων από τους αποταμιευτές τους και στη συνέχεια στην κατανομή τους προς αυτούς που τα χρησιμοποιούν καθώς και στη διευκόλυνση των συναλλαγών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η ομαλή, λοιπόν, και ασφαλής λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για τη λειτουργία της όλης οικονομίας καθώς και για την περαιτέρω ανάπτυξή της.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η λειτουργία των πρώτων τραπεζών τοποθετείται ιστορικά στον 6ο π.Χ. αιώνα στη Βαβυλώνα. Οι τραπεζικές εργασίες που διενεργούνταν εκείνη την εποχή ήταν καταθέσεις, δάνεια και φύλαξη εμπορευμάτων. Τράπεζες λειτουργούσαν και στην Αίγυπτο την εποχή των Πτολεμαίων. Είχαν δημόσιο χαρακτήρα και διενεργούσαν εισπράξεις και πληρωμές για λογαριασμό του Δημοσίου. Στις Ιωνικές πόλεις Μίλητο, Σμύρνη και Έφεσο τραπεζικές εργασίες διεξήγαγαν οι αργυραμοιβοί.

Γενικά στην Ελλάδα η τραπεζική τέχνη αναπτύχθηκε, αρχικά, στην Κόρινθο και μεταφέρθηκε την Αθήνα μετά από τους μηδικούς πολέμους. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό εκείνης της εποχής, πέραν της διευκόλυνσης των πιστωτικών συναλλαγών, είναι η πλήρης διάκριση αυτών που ασχολούνταν με τις χρηματικές συναλλαγές σε: κολλυβιστές, αργυραμοιβούς, κερματιστές, τραπεζίτες και τοκιστές. Συνηθισμένα ήταν

τα δάνεια με ενέχυρο ή υποθήκη, γνωστές ήταν οι μεταφορές από λογαριασμό σε λογαριασμό, ενώ τα ναυτικά δάνεια ήταν μία από τις σπουδαιότερες τραπεζικές εργασίες. Ως πρώτες τράπεζες λειτούργησαν οι ναοί των Δελφών, της Εφέσου και της Δήλου, όπου οι πολίτες κατέθεταν τα χρήματά τους για ασφάλεια.

Πρώτη, κατά αρχαιότητα, ιδρύθηκε η Τράπεζα της Βενετίας το 1156, η οποία επιβίωσε μέχρι το τέλος του 1797, σπουδαιότερη όμως όλων υπήρξε η Τράπεζα του Αμβούργου (1719-1873). Η τεράστια νεότερη ανάπτυξη της τραπεζικής τέχνης συντελέστηκε στην Αγγλία, όπου εισήχθη από τους Λομβαρδούς, προς τιμήν των οποίων υπάρχει η Lombard Street. Στην Αγγλία, πρόδρομοι των τραπεζών υπήρξαν οι χρυσοχόοι.

Στην Ελλάδα το 1828 ιδρύεται η Εθνική Χρηματοδοτική Τράπεζα λόγω της επιτακτικής ανάγκης ενός τραπεζικού συστήματος για την ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας. Η διάλυση της τράπεζας αυτής πραγματοποιήθηκε το 1834 λόγω των γενικότερων πολιτικοοικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν στον ελλαδικό χώρο.

Στις 30 Μαρτίου του 1841 ιδρύεται η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας η οποία αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Το κεφάλαιο της Εθνικής Τράπεζας ορίστηκε με νόμο σε 500.000 δρχ. και παραχωρήθηκε σε αυτήν το δικαίωμα έκδοσης τραπεζικών γραμματίων. Με βασιλικά διατάγματα που εκδόθηκαν αργότερα γίνεται καθορισμός των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων των μετόχων αλλά και ο τρόπος της εσωτερικής λειτουργίας της.

Στις 22 Μαΐου του 1928 ιδρύεται εκδοτική τράπεζα με την επωνυμία Τράπεζα της Ελλάδος. Στην Τράπεζα της Ελλάδος μεταβιβάζεται το δικαίωμα έκδοσης τραπεζικών γραμματίων και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την πιστωτική κυκλοφορία και, κατά συνέπεια, αφαιρέθηκαν από την ΕΤΕ.

Μετά την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας ιδρύθηκαν και άλλες εμπορικές τράπεζες όπως η Εμπορική Τράπεζα το 1886 και η Ιονική Τράπεζα το 1839 και στη συνέχεια ακολούθησαν και άλλες.

Στην όλη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος είναι αισθητή η παρουσία του κράτους με την ίδρυση της Νομισματικής Επιτροπής η οποία καταργήθηκε το 1982. Η

Νομισματική Επιτροπή ήταν αρμόδια για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής στην Ελλάδα και την άσκηση στις εμπορικές τράπεζες κάθε μορφής κατασταλατικών ελέγχων, περιλαμβανομένων του καθορισμού των επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων και του καθορισμού, πολλές φορές με λεπτομέρειες, των όρων και προϋποθέσεων διάθεσης όλων των τραπεζικών υπηρεσιών.

Η πιστωτική μεταρρύθμιση και ο θεσμικός, λειτουργικός και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος άρχισαν στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Οι σχετικές προσπάθειες επιταχύνθηκαν ιδιαίτερα μετά το 1987, κατ' εφαρμογή των προτάσεων της «Επιτροπής για την Αναμόρφωση και τον Εκσυγχρονισμό του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος», γνωστής ως Επιτροπής Καρατζά. Βασικός στόχος του προγράμματος για τη μεταρρύθμιση και αποκανονικοποίηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος υπήρξε η σταδιακή μεν αλλά πλήρης κατάργηση των διοικητικών περιορισμών στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των υπόλοιπων κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα. Συνοπτικά, θα μπορούσαν να εντοπιστούν ως σημαντικότερες οι ακόλουθες εξελίξεις:

- Ø Η απελευθέρωση των επιτοκίων και της διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- Ø Η κατάργηση των κατασταλατικών ελέγχων στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Ø Η αποεξειδίκευση της λειτουργίας των διαφόρων κατηγοριών πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Ø Η απελευθέρωση της διασυνοριακής κίνησης κεφαλαίων.

Η απεξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από το διοικητικό πλαίσιο παρέμβασης που διαμορφώθηκε στις δεκαετίες της οικονομικής ανασυγκρότησης της χώρας και ο αποχαρακτηρισμός του ως φορέα διοχέτευσης ελκυστικών δανειακών κεφαλαίων σε ιδιωτικές ή δημόσιες επιχειρήσεις σε μη αμιγή ιδιωτικοποιημένα κριτήρια τέθηκαν ως βασικές προτεραιότητες πολιτικής.

Ταυτόχρονα, η κατάργηση των διοικητικών παρεμβάσεων πλαισιώθηκε με την καθιέρωση των μέτρων που έχουν επιλεγεί διεθνώς ως ικανά να συμβάλλουν στη διασφάλιση της σταθερότητας των απελευθερωμένων τραπεζικών συστημάτων.

1.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Τραπεζικό σύστημα είναι το σύστημα με βάση το οποίο διαρθρώνεται η οργάνωση και η λειτουργία των τραπεζών. Οι βασικές αρχές και κανόνες που διέπουν τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, έχουν σήμερα παγκόσμια εφαρμογή, ανεξάρτητα από κάποιες ιδιαιτερότητες τοπικού και ειδικού χαρακτήρα.

Ένας συνοπτικός και κλασικός ορισμός καθορίζει την τράπεζα ως την εμπορική επιχείρηση που κερδοσκοπεί πάνω στο χρήμα και την πίστωση, δεχόμενη κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών (άρθρο 10 Ν. 5076/1931), τις οποίες χρησιμοποιεί για βραχυπρόθεσμη πιστοδότηση του εμπορίου και της βιομηχανίας, καθώς και για μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της επενδυτικής δραστηριότητας. Παράλληλα μεσολαβεί στην κυκλοφορία του κεφαλαίου, είτε με τη μορφή πιστώσεων, είτε με τη μορφή εμπορευμάτων, διευκολύνει τις πληρωμές και διαχειρίζεται ή φυλάσσει πολύτιμα αντικείμενα (κυρίως αξιόγραφα) και γενικότερα δραστηριοποιείται με όσα προβλέπει η άδεια λειτουργίας της.

Στον ορισμό αυτό, που απέδιδε την έννοια της τραπεζικής επιχείρησης μέχρι τα τέλη του προηγούμενου αιώνα, έρχεται να προστεθεί η Οδηγία 2000/12/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, έτσι όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2000/28/EK της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2000 του ίδιου οργάνου και ισχύει, η οποία ορίζει ως Πιστωτικό Ίδρυμα:

- Ø Επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό, ή
- Ø Ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος κατά την έννοια της Οδηγίας 2000/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2000, για

την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος.

Ο ορισμός αυτός θεωρείται ο πληρέστερος σε σχέση με τους προηγούμενους καθώς καλύπτει με τη γενική διατύπωσή του το σύνολο, σχεδόν, των σύγχρονων εργασιών (παθητικών και ενεργητικών) μιας τράπεζας με παράλληλα διακριτές λειτουργίες, όπως η πρόσβαση στα συστήματα πληρωμών, η διαχείριση κινδύνων, ο μετασχηματισμός περιουσίας και ο έλεγχος των οφειλετών (Παπαδάκης Ι., 2004). Η λειτουργία των τραπεζικών επιχειρήσεων στο ελληνικό δίκαιο, ρυθμίζεται βασικά από τους Ν. 5076/1931, ΑΝ. 1665/1951 και Ν. 2076/1992 στον οποίο ουσιαστικά ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της οδηγίας 89/646/ΕΚ. Επίσης, επειδή η τραπεζική επιχείρηση έχει υποχρεωτικά τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας, εφαρμόζονται και οι διατάξεις του Ν. 2190/1920, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τις ειδικές διατάξεις για τις τράπεζες.

Η τράπεζα ως επιχείρηση παρουσιάζει μια σειρά ιδιαιτεροτήτων σε σχέση με τις επιχειρήσεις των άλλων κλάδων της οικονομίας, όπως:

Η τραπεζική επιχείρηση ασχολείται κατά κύριο επάγγελμα με το εμπόριο του χρήματος. Τα κεφάλαια που διαχειρίζεται η τράπεζα είναι κυρίως δανειακά, επειδή τα ίδια κεφάλαιά της τα χρησιμοποιεί για την απόκτηση κυρίως παγίων στοιχείων, όπως εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, τα οποία είναι απαραίτητα για τη λειτουργία της και για την κάλυψη ενδεχομένων ζημιών. Προορίζονται, δηλαδή, για τη δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης του κοινού προς αυτήν. Τα χρήματα που συγκεντρώνει η τράπεζα από τις καταθέσεις τα δανείζει στην πελατεία της και εισπράττει μεγαλύτερο τόκο από αυτόν που καταβάλλει, έτσι ώστε να δημιουργείται ένα σημαντικό περιθώριο από το οποίο καλύπτει τα λειτουργικά της έξοδα και πραγματοποιεί και ένα ποσοστό κέρδους. Η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίου ή βιομηχανίας απαγορεύεται, ενώ δεν απαγορεύονται μεμονωμένες εμπορικές και βιομηχανικές πράξεις.

Το πρόβλημα της ρευστότητας εμφανίζεται στην τραπεζική επιχείρηση στην οξύτερη μορφή του, διότι η προθεσμία λήξης των υποχρεώσεων της δεν μπορεί, κατά κανόνα, να υπολογιστεί εκ των προτέρων, ενώ η εξόφληση των ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων της δεν μπορεί να τύχει αναστολής.

Οι εργασίες μιας τραπεζικής επιχείρησης διεξάγονται κατά κανόνα από ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων, διασπαρμένων γεωγραφικά σε όλη τη χώρα και ενίοτε και εκτός των εθνικών συνόρων. Συνεπώς, η τραπεζική επιχείρηση είναι κατ' εξοχήν διεθνοποιημένη επιχείρηση, η οποία εμπορεύεται κεφάλαια τόσο σε εγχώριο όσο και σε ξένο νόμισμα.

Στη χώρα μας, η τραπεζική επιχείρηση λειτουργεί μόνο με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, όπου το μετοχικό της κεφάλαιο πρέπει να καταβληθεί εξ ολοκλήρου σε μετρητά και οι μετοχές της είναι υποχρεωτικά ονομαστικές, ενώ προαπαιτείται η παροχή ειδικής άδειας λειτουργίας από την Κεντρική Τράπεζα.

1.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Η βασική εργασία των τραπεζών μπορεί να συνοψισθεί στο αξίωμα ότι «οι τράπεζες δανείζονται για να δανείσουν».

Οι τραπεζικές εργασίες διακρίνονται γενικά σε:

- ∅ ενεργητικές εργασίες, δηλαδή αυτές με τις οποίες τοποθετείται το χρήμα ή αλλιώς εκείνες με τις οποίες επιδιώκεται η προσοδοφόρος επένδυση των αντληθέντων χρηματικών κεφαλαίων,
- ∅ παθητικές εργασίες, δηλαδή αυτές μέσω των οποίων εμφανίζεται, παρουσιάζεται το χρήμα ή αλλιώς εκείνες με τις οποίες επιδιώκεται η άντληση και συγκέντρωση των χρηματικών κεφαλαίων (καταθέσεις).

Συνήθως, οι παθητικές εργασίες προηγούνται και ακολουθούν οι ενεργητικές.

Παθητικές εργασίες είναι κυρίως:

- ∅ η έκδοση τραπεζογραμματίων, που τίθενται σε κυκλοφορία από τις εκδοτικές τράπεζες,
- ∅ οι καταθέσεις, που αποτελούν την κύρια πηγή άντλησης χρημάτων από τις εμπορικές τράπεζες,

- Ø η έκδοση ομολογιακών δανείων,
- Ø η αναπροεξόφληση εκ μέρους των εμπορικών τραπεζών του Χαρτοφυλακίου τους στην εκδοτική τράπεζα.

Οι καταθέσεις, εφόσον είναι η μεγαλύτερη πηγή άντλησης κεφαλαίων για τις τράπεζες, έχουν μεγάλη σημασία για αυτές. Για αυτό το λόγο όλες οι εμπορικές τράπεζες έχουν δημιουργήσει μία πληθώρα καταθετικών προϊόντων με σκοπό τη ικανοποίηση όλων των ενδεχόμενων αναγκών των πελατών τους. Ο απώτερος σκοπός είναι η συγκέντρωση ενός μεγάλου χαρτοφυλακίου καταθέσεων το οποίο και θα χρησιμοποιηθεί για τις ενεργητικές εργασίες της τράπεζας. Οι καταθέσεις μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση τους όρους και το χρόνο διάρκειας του ως εξής:

Καταθέσεις Ταμειυτηρίου

Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου απευθύνονται κυρίως σε φυσικά πρόσωπα, δεν έχουν συγκεκριμένη λήξη και έχουν μικρό επιτόκιο (μερικές φορές και μηδενικό).

Καταθέσεις Όψεως

Οι καταθέσεις όψεως απευθύνονται κυρίως σε νομικά πρόσωπα, δεν έχουν συγκεκριμένη λήξη και το επιτόκιο τους είναι συνήθως πιο χαμηλό από αυτό των καταθέσεων ταμειυτηρίου.

Τρεχούμενος Λογαριασμός Κατάθεσης

Ο τρεχούμενος λογαριασμός έχει σχεδόν τα ίδια χαρακτηριστικά με το λογαριασμό ταμειυτηρίου. Οι διαφορές που παρουσιάζει είναι ότι απευθύνεται σε φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του εμπόρου αλλά χρησιμοποιούν επιταγές. Επομένως το καρτέ των επιταγών συνδέεται με αυτόν τον λογαριασμό. Επίσης, οι λογαριασμοί μισθοδοσίας που ανοίγονται στις τράπεζες είναι επίσης τρεχούμενοι λογαριασμοί.

Καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό

Οι καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό έχουν ως δικαιούχους πάνω από ένα πρόσωπο και μπορεί να είναι ένα εκ των τριών παραπάνω λογαριασμών.

Καταθέσεις με Προειδοποίηση

Οι καταθέσεις με προειδοποίηση έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και διαφέρουν από τα προηγούμενα είδη λογαριασμών. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι ότι αρχικά υπάρχει ένα ελάχιστο ποσό κατάθεσης για το άνοιγμα του συγκεκριμένου λογαριασμού. Επιπλέον, για τη πραγματοποίηση ανάληψης από αυτόν το λογαριασμό η τράπεζα θα πρέπει να έχει ενημερωθεί εγκαίρως (συνήθως τρεις μέρες νωρίτερα). Το επιτόκιο αυτών των καταθέσεων είναι μεγαλύτερο από των λογαριασμών ταμιευτηρίου και καθορίζεται κάθε φορά από τη πολιτική της τράπεζας.

Καταθέσεις Προθεσμίας

Οι καταθέσεις προθεσμίας είναι ένα είδος κατάθεσης «κλειστών» χρημάτων τα οποία έχουν συγκεκριμένη λήξη, αρκετά μεγαλύτερο επιτόκιο από το επιτόκιο του λογαριασμού ταμιευτηρίου και στο ενδεχόμενο πρόωρης ανάληψής τους από τον πελάτη καταβάλλεται ένα χρηματικό ποσό στην τράπεζα ως ποινή. Για τις τράπεζες, οι καταθέσεις προθεσμίας είναι μία πολύ μεγάλη και σημαντική πηγή άντλησης κεφαλαίων αφού είναι δεσμευμένα τα χρήματα για μεγάλο χρονικό διάστημα και άρα μπορούν να χρηματοδοτήσουν μακροχρόνια επενδυτικά δάνεια.

Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

Οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα είναι λογαριασμοί που διατηρούνται στη τράπεζα σε ξένο νόμισμα και μπορεί να είναι λογαριασμός οποιασδήποτε από τις παραπάνω κατηγορίες.

Πέραν αυτών των τρόπων οι τράπεζες προσφεύγουν και σε άλλους τρόπους απόκτησης χρήματος, όπως είναι η έκδοση ή η αποδοχή συναλλαγματικών και ο δανεισμός με ενέχυρο τίτλους, ακίνητα και άλλες αξίες.

Ενεργητικές εργασίες είναι κυρίως:

- Ø Η προεξόφληση συναλλαγματικών, γραμματίων εις διαταγή και άλλων χρηματογράφων, όπως ομολογιών, τοκομεριδίων και εντόκων γραμματίων.
- Ø Η παροχή δανείων με ενέχυρο τίτλους, εμπορεύματα ή άλλα πολύτιμα αγαθά, τα οποία ανάλογα με τη διάρκειά τους διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.
- Ø Άνοιγμα πίστωσης με ανοιχτό (αλληλόχροο) λογαριασμό.
- Ø Πιστώσεις, που παρέχονται με υποθήκη ακινήτων ή άλλων αξιών, δεκτικών υποθήκευσης.
- Ø Άνοιγμα καταθέσεων σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα.
- Ø Αγοραπωλησίες ακινήτων.
- Ø Αγοραπωλησίες Χρεογράφων και τοποθετήσεις σε τίτλους.
- Ø Αγοραπωλησία συναλλάγματος.

Πέρα από τις εργασίες με τις οποίες οι τράπεζες μεσολαβούν με δικό τους κίνδυνο και για δικό τους λογαριασμό στις πιστωτικές συναλλαγές αποκομίζοντας κέρδος από τα χρήματα που παίρνουν και δίνουν, υπάρχει και ένα τρίτο είδος εργασιών, που είναι μεσολαβητικές εργασίες, τις οποίες διενεργούν προς εξυπηρέτηση της πελατείας τους με αμοιβή. Στις εργασίες αυτές απουσιάζει η πιστωτική διαμεσολάβηση. Τέτοιες υπηρεσίες είναι μεταξύ άλλων:

- Ø Εντολή γύρου (μεταφοράς κεφαλαίων από λογαριασμό σε λογαριασμό)
- Ø Σύμβαση επιταγής
- Ø Σύμβαση τραπεζικής θυρίδας
- Ø Τραπεζικό έμβασμα
- Ø Τραπεζική εγγυητική επιστολή
- Ø Καταθέσεις καλυμμάτων εγγυητικών επιστολών
- Ø Απόδοση εγγυητικής επιστολής
- Ø Επιστολές εκδήλωσης ενδιαφέροντος (έμμεση εξασφάλιση της τήρησης των συμφωνηθέντων)
- Ø Τραπεζική ενέγγυα πίστωση
- Ø Πιστωτική επιστολή

Η παροχή εκ μέρους των τραπεζών τέτοιων υπηρεσιών γίνεται βάσει σύμβασης ανάμεσα στην τράπεζα και στον πελάτη. Υπό προϋποθέσεις είναι δυνατόν ορισμένες εργασίες να ενταχθούν σε περισσότερες από μία κατηγορίες, όπως για παράδειγμα η ενέγγυα πίστωση, η οποία εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών, αν όμως αφορά χρηματοδότηση του εξαγωγέα εντάσσεται και στην κατηγορία των ενεργητικών εργασιών.

1.5 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τραπεζική πολιτική είναι το σύνολο των μέτρων οργανωτικής και ειδικότερα οικονομικής μορφής που παίρνει μια τράπεζα για την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος. Κάθε τραπεζική πολιτική, για να δημιουργεί τις προϋποθέσεις επιτυχημένης πιστωτικής δράσης, διέπεται από τρεις γενικές αρχές, οι οποίες είναι:

1.5.1 Η αρχή της ρευστότητας

Ως ρευστότητα νοείται η ικανότητα της τραπεζικής επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της σε δεδομένη στιγμή, όπως για παράδειγμα, η άμεση ανταπόκρισή της στις αιτήσεις των καταθετών της (ταμιευτηρίου και όψεως) για την απόδοση των καταθέσεών τους σε κάθε χρονική στιγμή. Η ρευστότητα προσδιορίζεται με τη σύγκριση των απαιτητών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τα διαθέσιμα μέσα πληρωμής τους. Η τήρηση της αρχής της ρευστότητας έχει γενικότερη κοινωνικοοικονομική σημασία, αν ληφθεί υπόψη ότι «οι υποχρεώσεις» (παθητικό) μιας εμπορικής τράπεζας αποτελούνται από ένα μεγάλο αριθμό καταθετών και παράλληλα ο ρόλος της τράπεζας είναι να χρηματοδοτεί την οικονομία. Γι' αυτό, σε πολλές χώρες του κόσμου, το ζήτημα της επαρκούς τραπεζικής ταμειακής ρευστότητας έχει ρυθμιστεί και νομοθετικά με την καθιέρωση ενός ελάχιστου ορίου ταμειακής ρευστότητας.

Η βασική τραπεζική λειτουργία που συνίσταται στη λήψη και την παροχή πιστώσεων, δημιουργώντας ένα συνεχές σύστημα εισροών και εκροών χρήματος στα ταμεία της τράπεζας

Το σύστημα της εισροής χρήματος τροφοδοτείται από:

- Ø τις νέες καταθέσεις,
- Ø τις εισπράξεις που προέρχονται από τις ληξιπρόθεσμες πιστώσεις που οφείλονται στην τράπεζα,
- Ø τις εισπράξεις εμβασμάτων για λογαριασμό των πελατών.

Το σύστημα της εκροής Χρήματος τροφοδοτείται από:

- Ø τις αναλήψεις των καταθέσεων,
- Ø τις παροχές νέων πιστώσεων,
- Ø τις πληρωμές εμβασμάτων για λογαριασμό των πελατών.

Για την εξισορρόπηση των δύο αυτών αντίθετων συστημάτων, οι τράπεζες οφείλουν να διατηρούν επαρκή ταμειακά διαθέσιμα που είναι:

- Ø μετρητά, επιταγές και αξίες άμεσα εισπράξιμες (π.χ. τοκομερίδια που έχουν λήξει),
- Ø καταθέσεις όψεως τοποθετημένες σε άλλες τράπεζες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα ελεύθερα διαθέσιμα σε συνάλλαγμα άμεσης μετατρεψιμότητας από άλλες τράπεζες.

1.5.2 Η αρχή της ασφάλειας

Η διαχείριση ξένων κεφαλαίων (καταθέσεων) από τις τράπεζες επιβάλλει πριν από κάθε χορήγηση να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα και εγγυήσεις, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αποπληρωμή της πίστωσης στο ακέραιο, προσ αυξημένη με το ποσό της προσόδου, τον τόκο.

Για αυτό το λόγο οι τράπεζες πρέπει να ελέγχουν τη φερεγγυότητα του δανειολήπτη και την οικονομική του επιφάνεια, όπως αυτή προκύπτει από το σύνολο της περιουσιακής του κατάστασης και της οικονομικής του δυναμικότητας. Αυτή η ενημερότητα

εξασφαλίζεται καλύτερα με την τήρηση πληροφοριών ανά πελάτη (π.χ. συστήματα CRM, συστήματα γενικής διαχείρισης κινδύνων, συστήματα συναλλαγματικής συμπεριφοράς «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ»), τη λεπτομερή ανάλυση και γνώση της αγοράς και την παρακολούθηση των εξελίξεων της οικονομικής κατάστασης, εγχώριας και διεθνούς. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής της ασφάλειας, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν αυτό τον κίνδυνο, οι τράπεζες ακολουθούν την τακτική της διασποράς του κινδύνου, δηλαδή διενεργούν δανεισμούς μικρότερων ποσών σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό πιστούχων.

1.5.3 Η αρχή της αποδοτικότητας

Η τράπεζα, όπως και κάθε εμπορική επιχείρηση, επιδιώκει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος (κέρδους) με τη μικρότερη δυνατή θυσία, που επιτυγχάνεται με τον πιο κατάλληλο συνδυασμό των μέσων που διαθέτει.

Η αρχή ως αποδοτικότετος εφάπτεται με τις δύο άλλες αρχές. Πράγματι, από τη μία, η ανάγκη διατήρησης σημαντικού βαθμού ταμειακής ρευστότητας συνεπάγεται μείωση των προσόδων και άρα της αποδοτικότητας λόγω της αδρανοποίησης των ρευστών διαθεσίμων, επειδή, με βάση την αρχή της ρευστότητας, για να υπάρχει μεγάλη ρευστότητα πρέπει να υπάρχουν πολλά ταμειακά διαθέσιμα μη τοποθετημένα ή χαμηλότοκες βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις και από την άλλη, η επιδίωξη μεγαλύτερης αποδοτικότητας εμπεριέχει τον κίνδυνο περιορισμού του βαθμού ρευστότητας των χορηγήσεων και ανάληψη μεγαλύτερων κινδύνων.

Επίσης, οι δανειολήπτες είναι διατεθειμένοι να επιβαρύνονται με μεγαλύτερα επιτόκια μόνο όταν δεν διαθέτουν επαρκή ασφάλεια σε κάλυψη των πιστώσεων που λαμβάνουν, όπου με βάση την αρχή της ασφάλειας αυξάνεται ο κίνδυνος μη αποπληρωμής τους.

Τέλος, η αποδοτικότητα των τραπεζών επηρεάζεται σημαντικά τόσο από τα περιθώρια ανάπτυξης της αγοράς όσο και από το επίπεδο ανταγωνισμού μέσα στο οποίο λειτουργούν.

1.6 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι σύγχρονες τάσεις στο διεθνές Χρηματοοικονομικό σύστημα, όπως η απελευθέρωση αγορών, η απο-εξειδίκευση υπηρεσιών, η απο-μεσολάβηση και οι νέες τεχνολογίες, συνεπάγονται ότι ο αριθμός και η ποικιλία των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται μια τράπεζα αυξάνει διαρκώς. Παράλληλα, το σύνολο των τραπεζικών λειτουργιών έχει αλλάξει ριζικά κατά τα τελευταία χρόνια και κίνδυνοι διαφόρων μορφών είναι παρόντες σε κάθε είδος τραπεζικής εργασίας. Κατά συνέπεια, το ζήτημα της εσωτερικής οργάνωσης των συστημάτων αξιολόγησης και ελέγχου των κινδύνων, που βασίζεται στη λήψη προληπτικών κυρίως μέτρων, αποτελεί ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη σταθερότητα και την επιβίωση κάθε τράπεζας.

Η διαχείριση, βέβαια, των κινδύνων δεν αποσκοπεί στην ολοσχερή αποφυγή κάθε κινδύνου αλλά στην ελαχιστοποίηση των υφιστάμενων κινδύνων που έχει επιλέξει η διοίκηση κάθε τράπεζας. Πρακτικά, είναι αδύνατον να καταλήξει κανείς σε μια ενιαία και λεπτομερή ταξινόμηση των κινδύνων που πιθανόν να αντιμετωπίσει μια τράπεζα σε κάποια δεδομένη στιγμή. Εξίσου δύσκολη, αν όχι αδύνατη, είναι και η ποσοτική παρουσίαση αρκετών από τους κινδύνους αυτούς, επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις οι πιθανότητες που σχετίζονται με την εμφάνιση κάποιων ενδεχομένων είτε είναι άγνωστες, είτε είναι δύσκολο να εκτιμηθούν. Μια γενική ταξινόμηση των κινδύνων είναι αυτή που τους διακρίνει σε Χρηματοοικονομικούς και μη Χρηματοοικονομικούς Κινδύνους, με επιμέρους κινδύνους σε κάθε μία από αυτές τις βασικές κατηγορίες.

1.6.1 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Αναλυτικότερα, στους χρηματοοικονομικούς κινδύνους συμπεριλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες:

- Ø Πιστωτικός κίνδυνος
- Ø Κίνδυνος ρευστότητας
- Ø Κίνδυνος Εισοδήματος Επιτοκίων
- Ø Κίνδυνοι Αγοράς

Πιστωτικός κίνδυνος

Ορίζεται η πιθανότητα επέλευσης ζημιών σε μια τράπεζα λόγω της περιέλευσης ενός αντισυμβαλλομένου της σε αδυναμία εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι άρρηκτα συνυφασμένος με τις υπηρεσίες εμπορικής τραπεζικής (χορήγηση δανείων και πιστώσεων) και συνδέεται με τη πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων του πιστωτικού ιδρύματος, αποτελώντας το σημαντικότερο, ποιοτικά και ποσοτικά, χρηματοοικονομικής φύσης κίνδυνο.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος κίνδυνος, μετά τον πιστωτικό κίνδυνο, που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και ορίζεται ο κίνδυνος αδυναμίας ανεύρεσης επαρκών ρευστών διαθεσίμων για τη κάλυψη των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους ή αλλιώς η πιθανότητα να μη ρευστοποιούνται εύκολα κάποιες επενδυτικές τοποθετήσεις με αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας των θέσεων αυτών.

Ο κίνδυνος ρευστότητας έχει δύο διαστάσεις:

- Ø Η πρώτη συνίσταται στο κίνδυνο ένα πιστωτικό ίδρυμα να μη μπορεί να ανταποκριθεί στις τρέχουσες υποχρεώσεις του έναντι των καταθετών που προβαίνουν σε ανάληψη των καταθέσεών τους λόγω ανεπαρκούς ρευστότητας.
- Ø Η δεύτερη αφορά τον κίνδυνο υπό τις προηγούμενες συνθήκες να αναγκαστεί ένα πιστωτικό ίδρυμα να προβεί σε ρευστοποίηση στοιχείων του ενεργητικού του σε μη συμφέρουσες τιμές.

Κίνδυνος Εισοδήματος Επιτοκίων

Αφορά το βαθμό ευαισθησίας της καθαρής λογιστικής θέσης των πιστωτικών ιδρυμάτων σε μία μεταβολή των επιτοκίων.

Κίνδυνος Αγοράς

Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν οι εξής επιμέρους κατηγορίες κινδύνων:

- Ø Κίνδυνος επενδυτικής θέσης
- Ø Συναλλαγματικός κίνδυνος
- Ø Κίνδυνος από ανοικτές θέσεις σε βασικά εμπορεύματα

Ο κίνδυνος επενδυτικής θέσης από ανοικτές θέσεις σε διαπραγματεύσιμους χρεωστικούς τίτλους, μετοχές και παράγωγα μέσα αφορά την πιθανότητα επέλευσης ζημιών στην παρούσα αξία των περιουσιακών στοιχείων αυτών λόγω μεταβολής των συνθηκών στην αγορά και αναλύεται σε δύο συνιστώσες τον ειδικό κίνδυνο και γενικό κίνδυνο. Ο ειδικός κίνδυνος οφείλεται σε μία απρόσμενη μεταβολή στην αγοραία αξία ενός χρηματοπιστωτικού μέσου για λόγους που ανάγονται είτε στον εκδότη του είτε στον εκδότη του υποκείμενου τίτλου ενός παράγωγου μέσου. Ο γενικός κίνδυνος συνίσταται στη πιθανότητα επέλευσης ζημιών από τις ανοικτές θέσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα λόγω απρόσμενης μεταβολής της παρούσας αξίας τους.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος ή κίνδυνος συναλλαγματικών ισοτιμιών στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες αφορά τη πιθανότητα να επέλθει μείωση είτε των εισοδημάτων ή /και της αξίας του κεφαλαίου μιας τράπεζας λόγω μιας απρόσμενης δυσμενούς μεταβολής στην συναλλαγματική ισοτιμία αλλοδαπών νομισμάτων, στα οποία είναι εκφρασμένα στοιχεία τόσο του τραπεζικού ισολογισμού όσο και εκτός ισολογισμού.

Ο κίνδυνος από ανοικτές θέσεις σε βασικά εμπορεύματα συνίσταται στο ενδεχόμενο επέλευσης ζημιών από τη μεταβολή των αγοραίων τιμών σε πολύτιμα μέταλλα (εκτός από τις θέσεις χρυσού ο οποίες υπολογίζονται με τη μεθοδολογία που ισχύει για τις συναλλαγματικές θέσεις) και άλλα βασικά εμπορεύματα στα οποία οι τράπεζες έχουν ανοιχτή θέση.

1.6.2 Μη Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Ο βασικότερος μη χρηματοπιστωτικής φύσης κίνδυνος είναι ο λειτουργικός, ο οποίος συνίσταται στο ενδεχόμενη επέλευσης ζημιών οφειλόμενων είτε σε εσωτερικά αίτια (ανεπαρκής ή εσφαλμένες εσωτερικές διαδικασίες, συστήματα διοικητικής πληροφόρησης, ανθρώπινος παράγοντας) είτε σε εξωτερικά αίτια. Στην έννοια του λειτουργικού κινδύνου περιλαμβάνονται και ο νομικός κίνδυνος, ο οποίος συνίσταται

στο ενδεχόμενο επέλευσης ζημιών που οφείλονται στην επιβολή σε μία τράπεζα ποινών και πρόστιμα από την Πολιτεία, τις εποπτικές ή διοικητικές αρχές.

Επίσης στην κατηγορία των μη χρηματοοικονομικών κινδύνων υπάγονται και ο στρατηγικός κίνδυνος και ο κίνδυνος φήμης. Ο στρατηγικός κίνδυνος συνίσταται στο ενδεχόμενο μη ευόδωσης του επιχειρηματικού σχεδίου ανάπτυξης μιας επιχείρησης και ως τέτοιος αποτελεί μάλλον ένα γενικό εμπορικό κίνδυνο παρά ένα χρηματοοικονομικό. Ο κίνδυνος φήμης αναφέρεται στις αρνητικές επιπτώσεις στη φήμη μιας τράπεζας από τις συναλλακτικές της δραστηριότητες και πρακτικές.

Λόγω των έντονων αναταραχών στις διεθνή χρηματοπιστωτικές αγορές αλλά και σε συνδυασμό με την πιστωτική επέκταση και τη διείσδυση των ελληνικών τραπεζών σε νέες αγορές που ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο, υπάρχει επιτακτική ανάγκη διαρκούς προσαρμογής των μηχανισμών μέτρησης και διαχείρισης κινδύνων, κυρίως του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας, αλλά και της συσχέτισης των δύο.

Οι τράπεζες επιδιώκουν την συνεχή βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου των δανείων τους καθώς και τη διαρκή προσαρμογή του μηχανισμού διαχείρισης κινδύνων και της πιστοδοτικής πολιτικής τους. Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των ελληνικών τραπεζών βελτιώθηκε κατά το 2007, καθώς ο λόγος των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων μειώθηκε σε 4,5% από 5,4% για το 2006. Αντίθετα μειώθηκε το ποσοστό κατά το οποίο τα δάνεια σε καθυστέρηση καλύπτονται από προβλέψεις και αυξήθηκε ο λόγος των καθαρών καθυστερήσεων προς τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Στις εξελίξεις αυτές συνέβαλε η διενέργεια διαγραφών ύψους 1.819 εκατ. Ευρώ, αυξημένα κατά 25,3% σε σχέση με το 2006.

Εξέλιξη καθυστερήσεων κατά κατηγορία δανείων των ελληνικών εμπορικών τραπεζών					
(ποσοστά % του συνόλου των αντίστοιχων δανείων)					
	2003	2004	2005	2006	2007
Καταναλωτικά Δάνεια	8,0	7,2	7,8	6,9	6,0
Στεγαστικά Δάνεια	4,8	4,6	3,6	3,4	3,6
Επιχειρηματικά Δάνεια	7,4	7,8	7,1	6,0	4,6
Σύνολο	7,0	7,0	6,3	5,4	4,5

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

1.7 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σήμερα στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι:

- Ø οι εμπορικές τράπεζες,
- Ø οι συνεταιριστικές τράπεζες,
- Ø οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί,
- Ø τα χρηματοδοτικά ιδρύματα,
- Ø οι επιχειρήσεις επενδύσεων,
- Ø οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες.

Εμπορικές Τράπεζες

Οι εμπορικές τράπεζες είναι πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Το καθεστώς λειτουργίας τους διέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιρειών και συμπληρωματικά από τις ειδικές διατάξεις της τραπεζικής νομοθεσίας.

Το φάσμα των υπηρεσιών που εκ του νόμου μπορούν να παρέχουν οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες είναι ευρύτατο.

Συνεταιριστικές Τράπεζες

Ο θεσμός των πιστωτικών ιδρυμάτων με την εταιρική μορφή του συνεταιρισμού καθιερώθηκε με το άρθρο 5 του Νόμου 2076/1992. Σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία τους επιτρέπεται η παροχή όλων των υπηρεσιών που παρέχουν οι εμπορικές τράπεζες, με την επιφύλαξη κάποιων περιορισμών. Τα πιστωτικά ιδρύματα αυτής της κατηγορίας επιτρέπεται να συναλλάσσονται μόνο με τα μέλη τους, άλλα πιστωτικά ιδρύματα και το ελληνικό Δημόσιο. Συναλλαγές με μη μέλη επιτρέπονται μόνον εφόσον υπάρχει έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος, στη συναλλαγή συμμετέχει και μέλος του συνεταιρισμού και πρόκειται για δευτερεύουσες εργασίες

διαμεσολαβητικού χαρακτήρα, ενώ έχουν καθιερωθεί ορισμένοι ποσοτικοί περιορισμοί σε σχέση με τις υπηρεσίες που επιτρέπεται να παρέχουν.

Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί

Στην κατηγορία των ειδικών πιστωτικών οργανισμών εντάσσεται μόνο το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

Χρηματοδοτικών Ιδρυμάτων

Στην έννοια των Χρηματοδοτικών ιδρυμάτων εμπίπτουν σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, οι ακόλουθες κατηγορίες επιχειρήσεων:

- Ø οι εταιρείες Χρηματοδοτικής μίσθωσης,
- Ø οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων,
- Ø οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών,
- Ø οι εταιρείες αμοιβαίων εγγυήσεων και τα ταμεία αντεγγύησης,
- Ø τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος,
- Ø οι εταιρείες διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές συναλλάγματος και χρήματος,
- Ø οι εταιρείες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Ο θεσμός της Χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) αφορά τη σύμβαση μεταξύ μιας εταιρείας ειδικού σκοπού (εκμισθωτή) και μιας επιχείρησης ή ενός επαγγελματία (μισθωτή), με την οποία ο εκμισθωτής παραχωρεί στο μισθωτή για ορισμένο χρόνο και έναντι μισθώματος τη χρήση ενός πράγματος (κινητού ή ακίνητου) που προορίζεται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση του ενώ παράλληλα παρέχει στο μισθωτή το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο.

Εταιρείες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, διεθνώς γνωστή ως factoring, αποτελεί σύμβαση με την οποία ο πελάτης εκχωρεί στον πράκτορα απαιτήσεις του, με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής, και χρηματοδοτείται, έναντι των εκχωρουμένων απαιτήσεων, σε ποσοστό επί της ονομαστικής αξίας των τιμολογίων στα οποία αυτές ενσωματώνονται. Ο πράκτορας αναλαμβάνει, επίσης, την υποχρέωση να εισπράττει και να παρακολουθεί τις απαιτήσεις ενός προμηθευτή έναντι πελατών του από τη διάθεση εμπορευμάτων ή την παροχή υπηρεσιών.

Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Η Εταιρεία Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών είναι ανώνυμη εταιρεία με σκοπό τη συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων που εδρεύουν στην Ελλάδα, των οποίων οι μετοχές δεν είναι εισηγμένες σε Χρηματιστήριο, και ασκούν γεωργική, βιομηχανική, μεταλλευτική, βιοτεχνική, ξενοδοχειακή ή εμπορική δραστηριότητα.

Επιχειρήσεων Επενδύσεων

Στην κατηγορία των επιχειρήσεων επενδύσεων υπάγονται οι επιχειρήσεις που έχουν κύρια δραστηριότητα την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών, της εκτέλεσης παραγγελιών για λογαριασμό επενδυτών, για την κατάρτιση συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα και της διαπραγμάτευσης και αγοραπωλησίας τέτοιων μέσων. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν οι ΑΧΕ (ανώνυμες χρηματιστηριακές εταιρείες), οι ΕΠΕΥ (εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών) και οι ΑΧΕΠΕΥ. Ειδική περίπτωση συνιστούν, μέσα σε αυτό το θεσμικό πλαίσιο οι ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης (ΑΕΕΔ) οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες λήψης και διαβίβασης εντολών καθώς και επενδυτικές συμβουλές (πρώην ΑΕΛΔΕ).

Η κατ' επάγγελμα πραγματοποίηση συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες επιτρέπεται να γίνεται με δύο τρόπους: είτε με συμβατική μορφή, οπότε έχουμε την περίπτωση των αμοιβαίων κεφαλαίων, είτε με καταστατική-εταιρική μορφή, οπότε γίνεται αναφορά σε εταιρείες επενδύσεων Χαρτοφυλακίου.

Οι εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ) είναι ανώνυμες εταιρείες με αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων και την επιλογή του θεματοφύλακα, του πιστωτικού δηλαδή ιδρύματος στο οποίο κατατίθεται το ενεργητικό του αμοιβαίου κεφαλαίου.

Οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου (ΑΕΕΧ) είναι ανώνυμες εταιρείες με αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών.

1.8 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ						
Στοιχεία 31/12/2007						
	ΤΡΑΠΕΖΕΣ		ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ¹		ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ^{1,2}	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	22	20	3.297	3.385	54.993	57.312
Υποκαταστήματα αλλοδαπής	24	29	270	268	5.754	5.936
Συνεταιριστικές τράπεζες	16	16	143	154	1.028	1.102
Τράπεζα της Ελλάδος³			95	87	2.766	2.763
	62	65	3.805	3.894	64.541	67.113

1 : στοιχεία προερχόμενα από την πλειοψηφία των πιστωτικών ιδρυμάτων

2 : τακτικό και μη τακτικό προσωπικό

3 : στα υποκαταστήματα περιλαμβάνονται πρακτορεία & θυρίδες

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

1.9 ΔΟΜΗ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η οργανωτική δομή, το οργανόγραμμα μιας εμπορικής τράπεζας αναπτύσσεται, συνήθως, σε ιεραρχικά επίπεδα (πυραμοειδές σχήμα), ακολουθεί κανόνες που υπαγορεύονται από το καθαρά λειτουργικό της περιβάλλον, εκτός από το μέγεθός της και τον τρόπο διοίκησης (συγκεντρωτικό-αποκεντρωτικό) και περιγράφει τα καθήκοντα, τις ευθύνες και την εξουσία των στελεχών και των υπαλλήλων της.

Συγκεκριμένα, διαμορφώνεται από:

Το επίπεδο καθορισμού της επιχειρηματικής αποστολής και στρατηγικής.

Στο επίπεδο αυτό ανήκουν η Γενική και οι Έκτακτες Συνελεύσεις των Μετόχων, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ, ο Διευθύνων Σύμβουλος και οι Γενικοί Διευθυντές. Το έργο τους συνήθως διευκολύνουν και υποστηρίζουν, πρώτον, επιτροπές ανά γενικό λειτουργικό αντικείμενο, όπως πιστωτικής πολιτικής, διαχείρισης στοιχείων ενεργητικού-παθητικού, τεχνολογικού και λειτουργικού εκσυγχρονισμού και άλλες και, δεύτερον, αυτόνομες μονάδες, οργανωμένες κατά αντικείμενα που εξυπηρετούν ανάγκες της τράπεζας ως προς το περιβάλλον της, όπως Μονάδα Νομικών Συμβούλων, Μονάδα Δημοσίων Σχέσεων, Μονάδα Μηχανοργάνωσης και άλλες.

Το διαχειριστικό επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό ασκείται ουσιαστικά η διοίκηση της τράπεζας καθώς αποφασίζονται η στρατηγική και οι πολιτικές που θα ακολουθήσει η τράπεζα για κάθε αγορά και κάθε προϊόν της. Αποτελείται από τους Διευθυντές των Επιχειρησιακών της Μονάδων ανά αγορά ή προϊόν και τις Μονάδες Διοίκησης των Καταστημάτων ανά γεωγραφική περιοχή (συνήθως αποκαλούνται Περιφερειακές Διευθύνσεις).

Το εκτελεστικό επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό ανήκουν τα μεσαία στελέχη και το υπαλληλικό προσωπικό τόσο των Μονάδων Διοίκησης όσο και των Μονάδων Δικτύου.

1.10 ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι τράπεζες συνήθως έχουν διαφορετική οργανωτική δομή αλλά στη πλειονότητα έχουν τα ίδια τμήματα. Όλες οι τράπεζες έχουν τα ακόλουθα τμήματα:

- Ø Το Διοικητικό Συμβούλιο
- Ø Τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ø Τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου
- Ø Τη Διεύθυνση Εταιρικής Επικοινωνίας
- Ø Τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου
- Ø Τη Διεύθυνση Πληροφορικής
- Ø Τη Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων
- Ø Τη Νομική Υπηρεσία
- Ø Τη Διεύθυνση Πίστης
- Ø Τη Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
- Ø Τη Διεύθυνση Corporate Banking
- Ø Τη Διεύθυνση Private Banking
- Ø Τη Διεύθυνση Retail Banking
- Ø Τη Διεύθυνση Εμπλοκών
- Ø Τη Διεύθυνση Διοίκησης και Οργάνωσης
- Ø Τη Διεύθυνση Leasing
- Ø Τη Διεύθυνση Shipping
- Ø Τη Διεύθυνση Χρηματιστηριακών Συναλλαγών.

Παραδείγματα οργανογραμμάτων εμφανίζονται στο Παράρτημα Ι.

1.11 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ

Η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών και των ομίλων τους διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα κατά το 2007 (βλ. Πίνακα).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ & ΟΜΙΛΩΝ για το έτος 2007		
<i>εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους</i>	Τράπεζες	Τραπεζικοί όμιλοι
Λειτουργικά έσοδα	10,9	19,5
Καθαρά έσοδα από τόκους	12,4	20,9
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	11,9	16,5
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	5,1	21,5
Έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	26,9	35,2
Έσοδα από μερίσματα και λοιπά έσοδα	10,4	-9,5
Λειτουργικά έξοδα	11,8	18,5
Δαπάνες προσωπικού	11,4	21,5
Αποσβέσεις	7,2	17,9
Λοιπά έξοδα	13,3	9,8
Καθαρά έσοδα	10,0	22,4
Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	-15,6	-10,7
Κέρδη προ φόρων	23,6	36,6
Φόροι	-26,8	-10,5
Κέρδη μετά από φόρους	46,1	55,0

Πηγή : Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Τα κέρδη προ φόρου αυξήθηκαν κατά 23,6% για τις τράπεζες και κατά 36,6% για τους τραπεζικούς ομίλους σε σχέση με το 2006 και ανήλθαν σε 3.650 εκατ. Ευρώ για τις τράπεζες και 5.529 εκατ. Ευρώ για τους ομίλους. Θετικά συνέβαλε η ενίσχυση των καθαρών εσόδων από τόκους που ήταν 10,4% για τις τράπεζες και 20,9% για τους ομίλους και από προμήθειες που ήταν 11,9% για τις τράπεζες και 21,5% για τους

ομίλους. Αυτές οι δύο κατηγορίες εσόδων αποτελούν περίπου το 86% του συνόλου των εσόδων των τραπεζών.

Τα λειτουργικά έξοδα εμφάνισαν αύξηση κατά 11,8% για τις τράπεζες και 18,5% για τους ομίλους καθώς επηρεάστηκαν από τη σημαντική διεύρυνση των δραστηριοτήτων εξωτερικού. Οι δαπάνες προσωπικού αυξήθηκαν κατά 11,4% για τις τράπεζες και 17,9% για τους ομίλους ενώ τα λοιπά λειτουργικά έξοδα και οι αποσβέσεις αυξήθηκαν αντίστοιχα κατά 13,3% και 7,2% για τις τράπεζες και κατά 21,5% και 9,8% για τους ομίλους.

Οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν στα έσοδα και τα έξοδα των τραπεζών αλλά και των ομίλων κατά το 2007 οδήγησαν σε μικρή μεταβολή του δείκτη αποτελεσματικότητας (λειτουργικά έξοδα προς λειτουργικά έσοδα) ο οποίος αυξήθηκε δηλαδή επιδεινώθηκε για τις τράπεζες στο 52,6% (έναντι 52,2% για το 2006) ενώ μειώθηκε δηλαδή βελτιώθηκε για τους ομίλους στο 52,6% (έναντι 53,1% για το 2006).

1.12 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα λειτουργούν 1.523 πιστωτικά ιδρύματα, πιστωτικά ιδρύματα με τη μορφή συνεταιρισμών και η Τράπεζα της Ελλάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ					
31/12/2007					
	Δίκτυο καταστημάτων / υποκαταστημάτων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα		Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ	1.523	392	1.892	3.807	67.113
A. Πιστωτικά ιδρύματα	1.519	392	1.742	3.653	63.248
B. Π.Ι. με τη μορφή Π.Συνεταιρ.	4		150	154	1.102
Γ. Τράπεζα της Ελλάδος*				87*	2.763

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Η ανάλυση των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα παρουσιάζεται στη συνέχεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ					
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31/12/2007					
	Δίκτυο καταστημάτων / υποκαταστημάτων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα		Σύνολο
A1. Ελληνικά Π.Ι.	1.346	369	1.670	3.385	57.312
1. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	206	54	315	575	14.327
2. Alpha Bank	170	40	169	379	6.960
3. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος	87	34	197	318	5.930
4. EFG Eurobank – Ergasias	185	51	163	399	7.695
5. Τράπεζα Πειραιώς	138	42	139	319	4.878
6. Γενική Τράπεζα της Ελλάδος	64	15	63	142	1.934
7. Marfin - Egnatia	76	22	62	160	2.567
8. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	107	32	331	470	5.801
9. Τράπεζα Αττικής	32	9	28	69	1.110
10. Millenium Bank	89	26	37	152	1.385
11. Proton Τράπεζα	19	2	7	28	232
12. Τράπεζα Probank	46	6	31	83	980
13. Πανελλήνια Τράπεζα	9	5	13	27	254
14. First Business Bank	10	2	4	16	242
15. Aspis Bank	33	8	31	72	997
16. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	52	18	72	142	1.302
17. Τ.Παρακατ.& Δανείων	2	1	1	4	436
18. Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος	1			1	242
19. Aegean Baltic Bank	1			1	40

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ					
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31/12/2007					
	Δίκτυο καταστημάτων / υποκαταστημάτων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης		Λοιπή Χώρα	Σύνολο
A2. Υποκ/τα Αλλοδαπών Π.Ι.	173	23	72	268	5.936
A2 i. Μέλη της Ε.Ε.					
20. Bayerische HVb	1			1	60
21. HSBC Bank	19	2	1	22	588
22. BNP Paribas (Hellas)	1			1	169
23. ABN AMRO	2			2	70
24. CETELEM	1	1		2	111
25. Royal Bank of Scotland	1			1	78
26. INTESA SANPAOLO S.p.A.	1			1	14
27. CITIBANK	69	5	11	85	1.626
28. F.C.E. Bank Plc	1			1	33
29. EUROHYPO AG.	1			1	5
30. Union de Creditos Inmobiliarios	2	1	1	4	40
31. FIDIS BANK	1			1	19
32. Τράπεζα Κύπρου	64	13	59	136	2.845
33. BNP Securities Services	1			1	44
34. Fortis Bank	1			1	27
35. Daimlerchrysler Bank Polska	1				12
36. Deutsche Bank	1				14
37. Banca IMI	1				5
A2 ii. Μη μέλη της ΕΕ					
38. Bank of America National Association	1			1	33
39. American Express	3			3	96
40. American Bank of Albania	3	1		4	29
41. KEDR	1				18

Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα με τη μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού είναι τα ακόλουθα:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ					
31/12/2007					
	Δίκτυο καταστημάτων / υποκαταστημάτων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα	Σύνολο	
Π..Ι.με τη μορφή πιστωτικού συνει/σμού	4		150	154	1.102
1. Εβρου			5	5	25
2. Αχαΐκή			10	10	90
3. Δωδεκανήσου			17	17	120
4. Χανίων	1		22	23	165
5. Παγκρήτια	3		49	52	421
6. Ιωαννίνων			4	4	33
7. Λαμίας			6	6	42
8. Θεσσαλίας			5	5	39
9. Καρδίτσας			1	1	14
10. Κορινθίας			8	8	28
11. Ευβοίας			7	7	42
12. Περίας			1	1	13
13. Δράμας			2	2	16
14. Λέσβου			11	11	37
15. Σερρών			2	2	17

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

3.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας αποτελείται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η ύπαρξη ενός καλά οργανωμένου χρηματοπιστωτικού συστήματος εγγυάται την εύρυθμη λειτουργία της χώρας και την οικονομική της ανάπτυξη.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί σύνολο διασυνδεδεμένων μηχανισμών, θεσμών και οικονομικών μονάδων, που επιτρέπει, στις οικονομικές μονάδες που το επιθυμούν, κατά τη διάρκεια δεδομένης περιόδου, να δαπανούν ποσά μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα εισοδήματά τους και σε εκείνες που διαθέτουν πλεονάσματα να εξευρίσκουν αποδοτική τοποθέτηση αυτών. (Δελής Κ. 1996 σελ 1).

Το οργανωμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα διασφαλίζει την ορθολογική κατανομή των διαθέσιμων κεφαλαίων προς τις παραγωγικές μονάδες, την δημιουργία νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων ώστε να ικανοποιούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι καταναλωτικές και επενδυτικές ανάγκες, μειώνει τον κίνδυνο απώλειας κεφαλαίων και το κόστος συναλλαγών.

Χρηματοπιστωτικές Αγορές

Η χρηματοπιστωτική αγορά είναι η αγορά όπου οι οικονομικές μονάδες αγοράζουν και πωλούν χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Οι οικονομικές μονάδες που διαθέτουν περισσότερους πόρους από όσους χρειάζονται ονομάζονται πλεονασματικές και είναι αυτές που δανείζουν στις ελλειμματικές μονάδες. Η καλά οργανωμένη χρηματοπιστωτική αγορά είναι αυτή που φέρνει σε επαφή τις πλεονασματικές και ελλειμματικές μονάδες με τον πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο. Υπάρχουν δύο μορφές χρηματοδότησης: η άμεση και η έμμεση χρηματοδότηση.

Άμεση Χρηματοδότηση

Στην περίπτωση της άμεσης χρηματοδότησης, η μονάδα που έχει πλεονασματική θέση παρέχει χρήμα στη μονάδα που παρουσιάζει έλλειμμα με αντάλλαγμα πιστωτικές απαιτήσεις, οι οποίες αποφέρουν τόκους. Αν και είναι δυνατόν η συναλλαγή να διευκολυνθεί από τρίτους, οι δύο μονάδες διαπραγματεύονται απευθείας. Η πλεονασματική μονάδα, δηλαδή επενδύει απευθείας στις απαιτήσεις που έχει εκδώσει η ελλειμματική μονάδα. Παρά το γεγονός ότι οι άμεσες χρηματοδοτήσεις αυξάνουν την αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το βασικό τους μειονέκτημα βρίσκεται στο ότι η απαίτηση που η ελλειμματική μονάδα θέλει να πουλήσει μπορεί να μην συμπίπτει με την απαίτηση που η πλεονασματική μονάδα είναι διατεθειμένη να αγοράσει. (Θωμαδάκης, Ξανθάκης 1990 σελ 18).

Έμμεση Χρηματοδότηση

Η έμμεση χρηματοδότηση λαμβάνει χώρα όταν για την μεταφορά κεφαλαίων εμπλέκονται χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Αυτοί οι οργανισμοί εκδίδουν τα δικά τους χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία και διαθέτουν στις οικονομικές μονάδες.

Η Χρηματοπιστωτική Αγορά μπορεί να διακριθεί με βάση τη διάρκεια των χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε Χρηματαγορά και Κεφαλαιαγορά.

Χρηματαγορά

Το κύριο χαρακτηριστικό της Χρηματαγοράς είναι η διαπραγμάτευση τίτλων των οποίων η διάρκεια ζωής είναι έως ένα χρόνο. Επιπλέον χαρακτηριστικά είναι ότι διαπραγματεύονται τίτλοι με μεγάλα ποσά, με ελάχιστο κίνδυνο αθέτησης και υψηλή ρευστότητα.

Κεφαλαιαγορά

Στην κεφαλαιαγορά διαπραγματεύονται τίτλοι των οποίων η διάρκεια ζωής ξεπερνά τον ένα χρόνο. Οι τίτλοι αυτοί έχουν υψηλότερο κίνδυνο αθέτησης σε σχέση με τα προϊόντα

της χρηματαγοράς και μικρότερη ρευστότητα. Οι αγορές κεφαλαίου διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- Ø Αγορές Μετοχικών Τίτλων
- Ø Αγορές Δανειακών Κεφαλαίων
- Ø Αγορές Κτηματικών Δανείων

Η Χρηματοοικονομική Αγορά μπορεί επίσης να διακριθεί σε πρωτογενής και δευτερογενής αγορά.

Πρωτογενής Αγορά

Στη πρωτογενής αγορά κεφαλαίου διαπραγματεύονται τίτλοι στην αρχική έκδοση. Τα έσοδα αυτών των νέων εκδόσεων εισπράττονται από τις εταιρείες που έκαναν την έκδοση.

Δευτερογενής Αγορά

Στη δευτερογενή αγορά διαπραγματεύονται υπάρχοντα αξιόγραφα. Η λειτουργία της δευτερογενούς αγοράς παρέχει στους κατόχους τίτλων τη δυνατότητα και το πλεονέκτημα να μπορούν να πωλήσουν τους τίτλους τους, όταν υπάρχει ανάγκη ρευστότητας.

3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες. Αρχικά θα παρουσιαστεί ο ορισμός της επιχείρησης:

Επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα. (Άρθρο 1, 2003/361/EK).

Οι επιχειρήσεις μπορούν να διακριθούν σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την πράξη «Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων [Επίσημη Εφημερίδα L 124 της 20.05.2003]». οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους.

- Ø Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.
- Ø Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.
- Ø Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.

Με βάση τη νομική μορφή των επιχειρήσεων οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε:

- Ø Ατομική επιχείρηση
- Ø Εταιρική Επιχείρηση

Οι Εταιρικές Επιχειρήσεις διακρίνονται σε:

- Ø Ομόρρυθμες Εταιρείες
- Ø Ετερόρρυθμες Εταιρείες
- Ø Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης
- Ø Ανώνυμες Εταιρείες

3.2.1 Ατομικές Επιχειρήσεις

Οι ατομικές επιχειρήσεις είναι η πιο απλή μορφή επιχειρήσεων. Αφορούν ένα και μοναδικό επιχειρηματία. Τα χαρακτηριστικά τους είναι τα ακόλουθα:

- Ø Ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης δεν υπάρχει, ούτε καταστατικό.
- Ø Τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας και δεν δημοσιεύουν ισολογισμό.
- Ø Η ευθύνη του επιχειρηματία απέναντι σε τρίτους είναι απεριόριστη.
- Ø Ο επιχειρηματίας δεσμεύεται και με την προσωπική του περιουσία σε περιπτώσεις οφειλών σε τρίτους ή δημόσιο.
- Ø Εκπροσωπεί νομικά την επιχείρηση του σε τρίτους και το δημόσιο.
- Ø Έχουν χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας (πολύ χαμηλό για τα βιβλία Β' κατηγορίας).
- Ø Τα κέρδη φορολογούνται στο σύνολο τους στον επιχειρηματία

3.2.2 Εταιρικές Εταιρίες

Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ)

Οι Ομόρρυθμες Εταιρείες έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Ø Ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης δεν υπάρχει.
- Ø Οι αποφάσεις, ανάλογα με το καταστατικό, παίρνονται από τους εταίρους κατά πλειοψηφία.
- Ø Τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας και δεν δημοσιεύουν ισολογισμό.
- Ø Έχουν χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας (πολύ χαμηλό για τα βιβλία Β' κατηγορίας).
- Ø Είναι προσωπικές εταιρείες, έτσι η ευθύνη των εταίρων απέναντι σε τρίτους είναι απεριόριστη. Οι εταίροι δεσμεύονται και με την προσωπική τους περιουσία σε περιπτώσεις οφειλών σε τρίτους ή δημόσιο.
- Ø Όλοι οι εταίροι έχουν επιπλέον ευθύνη απέναντι στο νόμο, κυρίως σε θέματα οφειλών προς το δημόσιο.

- ∅ Τα μισά κέρδη της εταιρείας φορολογούνται στην πηγή (δηλαδή στην εταιρεία) και τα άλλα μισά στους εταίρους, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους.

Ετερόρρυθμες Εταιρείες

Οι Ετερόρρυθμες Εταιρείες έχουν πολλά κοινά με τις ΟΕ, απλώς στο κεφάλαιο τους συμμετέχει και ο (ή οι) λεγόμενος ετερόρρυθμος εταίρος με μειωμένη ευθύνη. Τα χαρακτηριστικά παρουσιάζονται στη συνέχεια:

- ∅ Ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης δεν υπάρχει.
- ∅ Οι αποφάσεις, ανάλογα με το καταστατικό, παίρνονται από τους ομόρρυθμους εταίρους κατά πλειοψηφία.
- ∅ Τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας και δεν δημοσιεύουν ισολογισμό.
- ∅ Έχουν χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας (πολύ χαμηλό για τα βιβλία Β' κατηγορίας).
- ∅ Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων απέναντι σε τρίτους είναι απεριόριστη. Οι ομόρρυθμοι εταίροι δεσμεύονται και με την προσωπική τους περιουσία σε περιπτώσεις οφειλών σε τρίτους ή δημόσιο. Αυτό δεν ισχύει για τους ετερόρρυθμους εταίρους οι οποίοι ευθύνονται μέχρι το ποσό συμμετοχής τους στο εταιρικό κεφάλαιο.
- ∅ Όλοι οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν επιπλέον ευθύνη απέναντι στο νόμο, κυρίως σε θέματα οφειλών προς το δημόσιο.
- ∅ Τα μισά κέρδη της εταιρείας φορολογούνται στην πηγή (δηλαδή στην εταιρεία) και τα άλλα μισά στους εταίρους, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους.

Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης

Οι Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ∅ Ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης 20.000 €

- Ø Οι αποφάσεις, ανάλογα με το καταστατικό, παίρνονται από τη Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Τροποποίηση του Καταστατικού γίνεται υποχρεωτικά παρουσία συμβολαιογράφου.
- Ø Τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία και δημοσιεύουν ισολογισμό.
- Ø Έχουν υψηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας (λογιστή, δημοσιεύσεις, ΦΕΚ).
- Ø Η ευθύνη των εταίρων φτάνει μέχρι το ύψος της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο.
- Ø Ο (ή οι) Διαχειριστής(ές) έχουν επιπλέον ευθύνη απέναντι στο νόμο, κυρίως σε θέματα οφειλών προς το δημόσιο.

Ανώνυμες Εταιρείες

Οι Ανώνυμες Εταιρείες έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Ø Ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης 60.000 €
- Ø Έχουν υψηλό κύρος, σε σχέση με τις υπόλοιπες νομικές μορφές επιχειρήσεων.
- Ø Οι αποφάσεις, ανάλογα με το καταστατικό, παίρνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων ή το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Ø Τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία και δημοσιεύουν ισολογισμό. Έχουν υψηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας (λογιστή, δημοσιεύσεις, ΦΕΚ).
- Ø Η ευθύνη των μετόχων φτάνει μέχρι το ύψος της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο.
- Ø Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν επιπλέον ευθύνη απέναντι στο νόμο, με αρχή από τον (ή τους) Διευθύνοντα Σύμβουλο(ους), κυρίως σε θέματα οφειλών προς το δημόσιο.

3.3 ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΓΚΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι επιχειρήσεις έχουν περιουσιακά στοιχεία τα οποία διακρίνονται με βάση τη διάρκειά τους σε 1. περιουσιακά στοιχεία μεγάλης διάρκειας & 2. περιουσιακά στοιχεία μικρής διάρκειας.

Περιουσιακά στοιχεία μεγάλης διάρκειας χαρακτηρίζονται τα πάγια στοιχεία ενεργητικού ενώ περιουσιακά στοιχεία μικρής διάρκειας χαρακτηρίζονται τα κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού. Ανάλογα λοιπόν με το είδος του περιουσιακού στοιχείου γίνεται και ο δανεισμός με μακροπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια και βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια αντίστοιχα.

Οι επιχειρήσεις όταν θέλουν να αποκτήσουν ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο και δεν έχουν τη δυνατότητα να το αγοράσουν με ίδια κεφάλαια τότε προσφεύγουν σε δανεισμό. Είναι συνετό τέτοιες επενδύσεις να γίνονται με μακροπρόθεσμα δανεισμό. Επιπλέον, πολλές φορές, οι επιχειρήσεις δανείζονται για την χρηματοδότηση του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Αυτά τα κεφάλαια ονομάζονται κεφάλαιο κίνησης και επίσης θα πρέπει να γίνονται με μακροπρόθεσμα δανεισμό. Επιπλέον για τη χρηματοδότηση του υπολοίπου μέρους του κυκλοφορούντος ενεργητικού χρησιμοποιούνται βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια.

Αναλυτικότερα, οι επιχειρήσεις δανείζονται κεφάλαια για να καύψουν τις ακόλουθες ανάγκες:

- Ø Κεφάλαιο Κίνησης
- Ø Επαγγελματικός Εξοπλισμός
- Ø Επαγγελματική Στέγη

3.3.1 Κεφάλαιο Κίνησης

Το κεφάλαιο κίνησης χρησιμοποιείται για τη κάλυψη λειτουργικών και αναπτυξιακών αναγκών, για την ενίσχυση της ρευστότητας, την αντιμετώπιση της εποχικότητας και τη βελτίωση της διαπραγματευτικής δύναμης του επιχειρηματία.

3.3.2 Επαγγελματικός Εξοπλισμός

Η απόκτηση επαγγελματικού εξοπλισμού συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της επιχείρησης και στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών. Ο σύγχρονος εξοπλισμός δίνει τη δυνατότητα αύξησης της παραγόμενης ποσότητας προϊόντων και αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης. Έτσι δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας και γενικότερα προστατεύεται η επιχείρηση από την τεχνολογική απαξίωση. Επιπρόσθετα, με την αγορά νέου επαγγελματικού εξοπλισμού επιτυγχάνεται φοροαπαλλαγή από τόκους και αποσβέσεις του εξοπλισμού.

3.3.3 Επαγγελματική Στέγη

Η επιχείρηση μπορεί να δανειστεί κεφάλαια για την αγορά επαγγελματικής στέγης, κατασκευή επαγγελματικής στέγης ή ανακαίνιση της. Οι λόγοι που μπορούν να οδηγήσουν στην ανάγκη απόκτησης επαγγελματική στέγης είναι η χρόνια καταβολή ενοικίου, η εγκατάσταση της επιχείρησης σε στρατηγική θέση για τη βελτίωση των πωλήσεων ή και λόγοι επέκτασης.

Η επαγγελματική στέγη είναι μια πολύ σημαντική επένδυση στην οποία οδηγούνται οι επιχειρήσεις λόγω των παραπάνω λόγων. Για τη πραγματοποίηση αυτής της επένδυσης ο επιχειρηματίας θα πρέπει να προβεί σε ασφαλή σχεδιασμό του οικονομικού ορίζοντα της επιχείρησης και την εδραίωση της στην αγορά. Θα πρέπει να εκτιμηθεί η μελλοντική αξία αυτής της επένδυσης αλλά και να πραγματοποιηθεί μια cost benefit analysis του τελικού κόστους της επένδυσης σε μακροχρόνια βάση λαμβάνοντας υπόψη τον υπολογισμό των φορολογικών ωφελειών σε σύγκριση με την καταβολή ενοικίου.

Γενικότερα αυτό που θα πρέπει να επιτευχθεί από την παραπάνω επένδυση είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης και η δημιουργία προστιθέμενης αξίας στα προσφερόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες.

3.4 ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι επιχειρήσεις για να αντλήσουν τα αναγκαία κεφάλαια για την λειτουργία τους έχουν την δυνατότητα επιλογής μεταξύ βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού.

3.4.1 ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους που είναι διαθέσιμοι στην αγορά. Το βασικό χαρακτηριστικό του βραχυπρόθεσμου δανεισμού είναι η αποπληρωμή της οφειλής σε χρονικό διάστημα μικρότερο του έτους.

Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες άντλησης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων:

- Ø Οι εμπορικές πιστώσεις μεταξύ επιχειρήσεων
- Ø Τα δάνεια από εμπορικές τράπεζες
- Ø Τα δικαιόγραφα

Εμπορικές πιστώσεις μεταξύ επιχειρήσεων

Οι εμπορικές πιστώσεις είναι οι πιστώσεις οι οποίες γίνονται από τη πλευρά των προμηθευτών προς τους αγοραστές. Οι εμπορικές πιστώσεις καταχωρούνται ως *λογαριασμοί πληρωτέοι* και αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων.

Τα εμπορεύματα που αγοράζονται με την εμπορική πίστωση ο αγοραστής τα πουλάει ή τα επεξεργάζεται ανάλογα με τη φύση του εμπορεύματος και στη συνέχεια εκπληρώνει την υποχρέωσή του απέναντι στον προμηθευτή του στο χρονικό διάστημα που έχουν συμφωνήσει.

Δάνεια από εμπορικές τράπεζες

Οι επιχειρήσεις έχουν επιπλέον τη δυνατότητα να δανειστούν βραχυπρόθεσμα και από τις τράπεζες. Οι τράπεζες διαθέτουν πληθώρα προϊόντων που εξυπηρετούν την ανάγκη βραχυπρόθεσμου δανεισμού των επιχειρήσεων. Τα προϊόντα αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- Ø Εφάπαξ χρηματοδοτήσεις
- Ø Άνοιγμα πίστωσης
- Ø Άνοιχτός (αλληλόχρεος) λογαριασμός
- Ø Καθαρή προεξόφληση
- Ø Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρα

Εφάπαξ χρηματοδοτήσεις

Οι εφάπαξ χρηματοδοτήσεις γίνονται από τις τράπεζες προς τις επιχειρήσεις για την κάλυψη ειδικών ή έκτατων αναγκών. Το χρονικό διάστημα ορίζεται από την τράπεζα κατόπιν συνεννοήσεως με τον πελάτη το οποίο δεν ξεπερνά τον έναν χρόνο. Η τράπεζα δανείζει το αιτηθέν ποσό χωρίς κανένα είδος εξασφάλισης από τον πελάτη έναντι ενός επιτοκίου.

Άνοιγμα πίστωσης

Η τράπεζα δανείζει ένα συγκεκριμένο ποσό στην επιχείρηση το οποίο και χρησιμοποιείται για κάλυψη συναλλαγματικών και επιταγών που εκδίδονται από την επιχείρηση. Σε μερικές περιπτώσεις τα παραπάνω αξιόγραφα είναι εις διαταγήν την ίδιας της επιχείρησης (με εκδότη την ίδια την επιχείρηση) όταν υπάρχει ανάγκη ρευστών από την επιχείρηση.

Άνοιχτός (αλληλόχρεος) λογαριασμός

Ο ανοιχτός λογαριασμός είναι ένας λογαριασμός για τον οποίο υπάρχει μια συμφωνία μεταξύ του πελάτη και της τράπεζας για ένα συγκεκριμένο ποσό. Αυτό το ποσό είναι το όριο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει η επιχείρηση και λέγεται plafond. Συνήθως, σύμφωνα και με τους όρους της σύμβασης, η επιχείρηση καταβάλλει τους τόκους σε συγκεκριμένες προθεσμίες αλλά αυξομειώνει και το χρησιμοποιηθέν ποσό από το plafond ώστε να υποδηλώνεται ότι ο λογαριασμός αυτός αποτελεί μέρος του συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης και δεν έχει παγιωθεί στο μέγιστο ποσό του ορίου.

Η διάρκεια των αλληλόχρεων λογαριασμών είναι ενός έτους συνήθως και μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος επανεξετάζονται τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης προκειμένου να καθοριστεί νέο όριο για το επόμενο έτος. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα από την τράπεζα της έκδοσης βιβλιαρίων επιταγών σε αυτό το λογαριασμό ώστε να κάνει χρήση του ορίου του και με επιταγές.

Καθαρή προεξόφληση

Στην καθαρή προεξόφληση η επιχείρηση μεταβιβάζει με οπισθογράφιση αξιόγραφα στις τράπεζες πριν τη λήξη τους και εισπράττει το ποσό της ονομαστικής αξίας, αφού αφαιρεθούν οι τόκοι που αντιστοιχούν μέχρι τη λήξη, η προμήθεια και τα έξοδα.

Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρα

Η τράπεζα παρέχει βραχυπρόθεσμα δάνεια στις επιχειρήσεις λαμβάνοντας ως εξασφάλιση είτε προσωπική εγγύηση (δηλαδή εγγύηση φυσικού προσώπου) είτε εμπράγματα εξασφαλίσεις. Οι εμπράγματα εξασφαλίσεις είναι οι ακόλουθες:

- Εμπορεύματα
- Μηχανήματα
- Φορτωτικά Έγγραφα
- Γεγνημένες απαιτήσεις
- Μετοχές
- Συναλλαγματικές
- Επιταγές
- Καταθέσεις & Ομόλογα

Φορτωτικά έγγραφα είναι αυτά τα οποία εκδίδονται προκειμένου να αποσταλούν εμπορεύματα και ενσωματώνουν την αξία των εμπορευμάτων που περιγράφουν. Εκδίδονται για μεταφορές από και προς το εξωτερικό και ενεχυριάζονται ως εξασφάλιση της χρηματοδότησης που παρέχεται από την τράπεζα.

Γεγεννημένες απαιτήσεις είναι οι απαιτήσεις που έχει η επιχείρηση από τους πελάτες της. Η εμπορική συναλλαγή έχει πραγματοποιηθεί αλλά απομένει η κατάθεση των χρημάτων. Αυτή η οφειλή μπορεί να ενεχυριαστεί από την τράπεζα.

Τα Δικαιόγραφα

Τα δικαιόγραφα εκδίδονται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και πωλούνται σε άλλες επιχειρήσεις, ασφαλιστικές εταιρείες, συνταξιοδοτικά ταμεία και τράπεζες. Η λήξη τους είναι από δύο μήνες έως ένα χρόνο.

3.4.2 ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Οι επιχειρήσεις οδηγούνται σε μακροπρόθεσμο δανεισμό για να καλύψουν ανάγκες οι οποίες θα αποφέρουν είτε άμεσα είτε έμμεσα κέρδη στο μέλλον. Τέτοιου είδους ανάγκες μπορεί να είναι οι ακόλουθες.

- ⊗ Χρηματοδότηση αναπτυξιακού marketing για να παραμείνει ανταγωνιστική η επιχείρηση.
- ⊗ Επένδυση σε πάγια πχ εξοπλισμός & εγκαταστάσεις.
- ⊗ Μακροπρόθεσμα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης.

Σκοπός των μακροπρόθεσμων σχεδίων μια εταιρείας είναι η μεγιστοποίηση του πλούτου της επιχείρησης. Επομένως, θα πρέπει να καταφύγει σε μορφές δανεισμού οι οποίες ελαχιστοποιούν το κόστος δανεισμού με το μικρότερο δυνατό κίνδυνο.

Οι βασικές πηγές μακροπρόθεσμου δανεισμού είναι η έκδοση ομολογιών, μετοχών και μακροπρόθεσμων τραπεζικών δανείων.

Χρηματοδότηση με ομολογίες

Με αυτή τη μορφή δανεισμού η επιχείρηση εκδίδει ομολογίες και εισπράττει την ονομαστική τους αξία. Η υποχρέωσή της είναι η πληρωμή των τοκομεριδίων σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα και στη λήξη της ομολογίας να καταβάλλει στους ιδιοκτήτες την ονομαστική αξία της ομολογίας.

Χρηματοδότηση με μετοχές

Με τον δανεισμό μέσω κοινών μετοχών, οι κάτοχοι των μετοχών (μέτοχοι) γίνονται συνιδιοκτήτες στην επιχείρηση και λαμβάνουν συνήθως μερίσματα. Από την άλλη πλευρά η επιχείρηση έχει αντλήσει κεφάλαια ίσα με την ονομαστική αξία της μετοχής. Οι μέτοχοι, ανάλογα με τον αριθμό των μετοχών, λαμβάνουν μέρος στα διοικητικά συμβούλια και σε περίπτωση πτώχευσης οι απαιτήσεις των μετόχων από τα περιουσιακά στοιχεία ικανοποιούνται τελευταίες.

Μακροπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός

Όταν οι επιχειρήσεις δεν έχουν τη δυνατότητα να αντλήσουν μακροπρόθεσμα κεφάλαια με τους παραπάνω τρόπους τότε καταφεύγουν σε τραπεζικό δανεισμό.

Στο μακροπρόθεσμο τραπεζικό δανεισμό οι επιχειρήσεις αποκτούν τα αναγκαία κεφάλαια συνήθως με υψηλό κόστος και πάντοτε με τις εξασφαλίσεις που θα ζητηθούν από τις τράπεζες. Πχ όταν η επιχείρηση δανειστεί για την απόκτηση μιας αποθήκης, η αποθήκη αυτή προσημειώνεται ως εξασφάλιση για την τράπεζα ώστε σε περίπτωση μη δυνατότητας αποπληρωμής του δανείου, να προχωρήσει σε ρευστοποίηση της εξασφάλισης δηλαδή κατάσχεση και πώληση της αποθήκης σε δημοπρασία.

3.5 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι επιχειρήσεις για την άντληση κεφαλαίων έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικές μορφές δανεισμού οι οποίες είναι οι εξής:

- Ø Factoring
- Ø Leasing

3.5.1 FACTORING

Η επιχείρηση Factoring, που αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή χρηματοδότησης των εμπορικών επιχειρήσεων, πραγματοποιείται ανάμεσα σε ένα πρόσωπο που η εμπορία του είναι η παροχή αγαθών ή υπηρεσιών και στον Factor (ανάδοχο είσπραξης εμπορικών ή επιχειρηματικών απαιτήσεων), που παρέχει τις υπηρεσίες του. Οι υπηρεσίες του Factor συνίστανται ακριβώς στην έναντι προμήθειας ανάληψη της υποχρέωσης για είσπραξη, λογιστική και νομική παρακολούθηση ή διαχείριση απαιτήσεων εμπόρου (επιχειρηματία σύμφωνα με το νόμο) από την πώληση αγαθών, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργου από τρίτο. (Σινανιώτη-Μαρούδη, 2000)

Το factoring αποτελείται από τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Ø την προεξόφληση (χρηματοδότηση) απαιτήσεων
- Ø τη λογιστική παρακολούθηση
- Ø την είσπραξη των απαιτήσεων
- Ø την πιστωτική αξιολόγηση των πελατών και
- Ø την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου από αδυναμία πληρωμή των απαιτήσεων

Το factoring λειτουργεί ως εξής: η εταιρεία factoring αναλαμβάνει να «αγοράσει» τις απαιτήσεις της επιχείρησης (τιμολόγια) και να της αποδώσει μέρος ή το σύνολο της αξίας (το σύνθηδες ποσό προεξόφλησης ανέρχεται σε 80-90% και το υπόλοιπο ποσό αποδίδεται κατά την εκκαθάριση της συναλλαγής), μειωμένο κατά το ποσό των προμηθειών και των προεξοφλητικών τόκων. Στη συνέχεια η εταιρεία factoring απευθύνεται στους πελάτες της επιχείρησης, προκειμένου να εισπράξει την αξία των τιμολογίων. Στην περίπτωση που η συμφωνία μεταξύ της επιχείρησης και της εταιρείας

factoring αναφέρει για factoring με αναγωγή του κινδύνου τότε στο ενδεχόμενο κατά το οποίο οι πελάτες της επιχείρησης δεν εξοφλήσουν τα τιμολόγια στην εταιρεία factoring, η τελευταία απευθύνεται πίσω στην επιχείρηση και ζητεί από αυτήν την πληρωμή της αξίας. Το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής, δεν δίνει τέτοιο δικαίωμα, όπως αναφέρει και ο όρος, στην εταιρεία factoring, να απευθυνθεί δηλαδή στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και συνεπώς η εταιρεία factoring αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου το κίνδυνο. Σημειώνεται ότι το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής έχει υψηλότερο κόστος από ότι με το δικαίωμα αναγωγής, διότι ο αναλαμβανόμενος πιστωτικός κίνδυνος για την εταιρεία factoring είναι μεγαλύτερος, καθώς επίσης και διότι πληρώνει ασφάλιστρα σε τράπεζες ή άλλους οργανισμούς οι οποίοι θα την αποζημιώσουν σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η είσπραξη της απαίτησης.

Ως προς τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν το leasing και περιέχονται στο ερωτηματολόγιο, διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

Εγχώριο factoring με αναγωγή (πχ στην περίπτωση που οι πελάτες δεν πληρώσουν τα τιμολόγια, η εταιρεία factoring στρέφεται στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και ζητά την πληρωμή του μη εισπραχθέντος ποσού).

Εγχώριο factoring άνευ αναγωγής: όπως περίπτωση 1 με τη διαφορά ότι η εταιρεία factoring δεν έχει το δικαίωμα να στραφεί στον εκδότη των τιμολογίων, ο οποίος έχει εκχωρήσει τις απαιτήσεις του στην εταιρεία factoring.

Εγχώριο factoring με μερική αναγωγή: ενδιάμεση περίπτωση των 1 και 2, όπου συμφωνείται μεταξύ εταιρείας factoring και επιχείρησης, η δυνατότητα της πρώτης να προσφύγει στη δεύτερη για πληρωμή μέρους της συνολικής αξίας που έχει εκχωρηθεί, στην περίπτωση που οι πελάτες της επιχείρησης δεν προβούν στην πληρωμή των τιμολογίων. Το προϊόν αυτό έχει χαμηλότερη κοστολόγηση από το αντίστοιχο χωρίς δικαίωμα αναγωγής του κινδύνου, διότι ο τελευταίος επιμερίζεται και στα δύο μέρη (επιχείρηση και εταιρεία factoring).

Εξαγωγικό factoring άνευ αναγωγής: όπως περίπτωση 2 με τη διαφορά ότι οι πελάτες της επιχείρησης είναι εταιρείες του εξωτερικού.

3.5.2 LEASING

Η χρηματοδοτική μίσθωση είναι μια μορφή χρηματοδότησης επενδυτικών έργων. Η επιχείρηση (ο Μισθωτής) εξοικονομεί την τρέχουσα χρονική στιγμή ένα χρηματικό ποσό ίσο με το κόστος απόκτησης της επένδυσης, αλλά αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει στον εκμισθωτή (την εταιρεία Χρηματοδοτικής μίσθωσης) σε τακτά χρονικά διαστήματα συγκεκριμένα χρηματικά ποσά. (Καραθανάσης, 2002)

Το leasing αποτελεί μία εναλλακτική μορφή χρηματοδότησης του πάγιου εξοπλισμού των επιχειρήσεων, όπου μία εταιρεία μισθώσεων (θυγατρική τραπεζικού ομίλου) αγοράζει το πάγιο στοιχείο που υποδεικνύει η επιχείρηση και στη συνέχεια η εταιρεία leasing εκμισθώνει το πάγιο στοιχείο στην εταιρεία έναντι ενός περιοδικού (μηνιαίου-τριμηνιαίου) μισθώματος. Επιπλέον μπορεί να συμφωνηθεί η εξαγορά του πάγιου στοιχείου από την επιχείρηση στη λήξη της μίσθωσης σε μία προσυμφωνημένη (υπολειμματική) αξία ή η ανανέωση της μίσθωσης με νέο πάγιο στοιχείο. Το leasing διέπεται από ειδική νομοθεσία που παρέχει φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, όπως η έκπτωση μέρος ή του συνόλου του μισθώματος ως δαπάνη από το εισόδημα, η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτου (στο leasing ακινήτων) κλπ. Τα τελευταία χρόνια εκτός από το financial leasing (χρηματοδοτική μίσθωση) αναπτύσσεται δυναμικά και το **operating leasing (λειτουργικές μισθώσεις)** κυρίως σε εταιρικά αυτοκίνητα όπου εκτός από τη χρηματοδότηση της αγοράς, η εταιρεία operating leasing αναλαμβάνει και τη λειτουργία του αυτοκινήτου για διάστημα 3-5 ετών ήτοι την ασφάλισή του, τα τέλη κυκλοφορίας, τα περιοδικά service, την αντικατάσταση μερών που φθείρονται όπως πχ ελαστικά – αμορτισέρ κλπ. Κατά τα άλλα η λειτουργική μίσθωση έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τη χρηματοδοτική μίσθωση (financial leasing) όπως η έκπτωση των μισθώματων ως δαπάνη, από τα έσοδα της επιχείρησης, η περιοδική καταβολή μισθώματος, η δυνατότητα εξαγοράς του οχήματος σε προσυμφωνημένη τιμή κ.ο.κ.

Ως προς τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν το leasing και περιέχονται στο ερωτηματολόγιο, διευκρίνονται τα ακόλουθα:

Leasing Ακινήτων

Αναφέρεται στη χρηματοδοτική μίσθωση ενός ακινήτου με σκοπό να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για επαγγελματικές ανάγκες (όχι κατοικία). Τα ακίνητα που χρησιμοποιούνται είναι είτε κτίσματα, είτε οριζόντιες και κάθετες ιδιοκτησίες με το οικόπεδο. Το leasing δεν επιτρέπεται σε μεμονωμένα οικόπεδα ενώ η διάρκεια της μίσθωσης θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 έτη. Το μίσθωμα σε Ευρώ είναι κυμαινόμενο ενώ ως τίμημα εξαγοράς ορίζεται η αξία του οικοπέδου, όπως καθορίζεται με τις αντικειμενικές αξίες που επικρατούν σήμερα. Σημειώνεται ότι ο Φόρος μεταβίβασης πληρώνεται μόνο στην αρχή (απαλλάσσεται στο τέλος) και κεφαλαιοποιείται, ενώ τα μισθώματα δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ (εκτός βιομηχανοστασίων).

Leasing Επαγγελματικού Εξοπλισμού

Αφορά καινούργιο ή μεταχειρισμένο εξοπλισμό από την Ελλάδα ή το Εξωτερικό, όπως: μηχανήματα κάθε είδους, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, έπιπλα, κλιματιστικά μηχανήματα, τηλεφωνικά κέντρα και δίκτυα, εξοπλισμό ιατρείων, ξενοδοχείων και εστιατορίων, μηχανήματα έργου κλπ. Η αγορά εξοπλισμού μέσω leasing έχει το πλεονέκτημα ότι τα μισθώματα εκπίπτουν 100% από τα έσοδα ως δαπάνη, ενώ η εταιρεία δεν χρειάζεται να δεσμεύσει κεφάλαια διατηρώντας έτσι τη ρευστότητά της.

Sale & lease back ακινήτων

Το sale & lease back μπορεί να εφαρμοστεί σε ακίνητα για όλες τις επιχειρήσεις **εκτός** από τους ελεύθερους επαγγελματίες (φυσικά πρόσωπα). Στην προκειμένη περίπτωση μία επιχείρηση που διαθέτει ένα ακίνητο, της δίνεται η δυνατότητα, να το πουλήσει σε μία εταιρεία leasing και στη συνέχεια η τελευταία να το εκμισθώσει στην πρώτη για ένα προσυμφωνημένο διάστημα (10 έτη και άνω). Με τον τρόπο αυτό η εταιρεία αποκτά σημαντική ρευστότητα καθώς και φορολογικά οφέλη (έκπτωση 100% των μισθωμάτων). Πρόσφατα καταργήθηκε και ο φόρος μεταβίβασης που ήταν υποχρεωμένη να καταβάλλει η επιχείρηση για την πώληση του ακινήτου, με αποτέλεσμα να γίνεται ιδιαίτερα ελκυστικό το συγκεκριμένο προϊόν.

Sale & lease back εξοπλισμού

Παρόμοιο με το προηγούμενο προϊόν είναι και το sale & lease back εξοπλισμού με το οποίο ο εξοπλισμός πωλείται στην εταιρεία leasing η οποία το εκμισθώνει στην επιχείρηση που το πούλησε. Το προϊόν αυτό απευθύνεται και σε ελεύθερους επαγγελματίες ενώ έχει τα ίδια πλεονεκτήματα με το sale & lease back ακινήτων.

Vendor leasing

Το vendor leasing είναι ένα είδος χρηματοδοτικής μίσθωσης που στηρίζεται στη δημιουργία μιας οικονομικής συμφωνίας μεταξύ των προμηθευτών που παρέχουν τον πάγιο κινητό εξοπλισμό και των επιχειρήσεων – πελατών τους. Αποτέλεσμα του Vendor leasing είναι η πλήρης ή μερική υποκατάσταση της εταιρείας leasing από τον προμηθευτή (υπογραφή συμβάσεων και είσπραξη μισθωμάτων). Ακόμη, παρέχεται η δυνατότητα για την υπογραφή συμφώνου επαναγοράς ή παροχής εγγύησης από τον προμηθευτή. Ο εξοπλισμός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά το vendor leasing είναι αγαθά εκτεταμένης χρήσης και χαμηλής αξίας όπως: αυτοκίνητα, φορτηγά, υπολογιστές, ιατρικά - εκτυπωτικά - ανυψωτικά μηχανήματα κ.α. (πχ Μία εταιρεία που προμηθεύει φωτοτυπικά μηχανήματα, έρχεται σε συνεργασία με μία εταιρεία leasing προκειμένου να σχεδιάσουν προγράμματα vendor leasing μέσω των οποίων προσφέρεται η δυνατότητα σε φωτοτυπικά κέντρα να αγοράσουν τον εν λόγω εξοπλισμό μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων. Τα οφέλη για τα τρία μέρη είναι τα ακόλουθα: η προμηθεύτρια αποκτά άμεση ρευστότητα διότι εισπράττει μέρος ή το σύνολο της αξίας του εξοπλισμού από την εταιρεία leasing, ο πελάτης (φωτοτυπικό κέντρο) έχει πρόσβαση σε καλύτερη τιμολόγηση του leasing (λόγω της συμφωνίας της προμηθεύτριας με την εταιρεία leasing), ενώ η εταιρεία leasing επιμερίζει τον κίνδυνο στην προμηθεύτρια εταιρεία και στον πελάτη της.)

Operating leasing

Είναι η λειτουργική μίσθωση που αφορά κυρίως αυτοκίνητα. Απευθύνεται σε επιχειρήσεις και σε ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι θέλουν να αποκτήσουν όχημα για την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων, μόνο που στη συγκεκριμένη περίπτωση εκτός από την εκμίσθωση του οχήματος, η εταιρεία operating

leasing αναλαμβάνει και τη λειτουργία του για διάστημα 3-5 ετών, ήτοι τη συντήρηση, την πληρωμή των τελών κυκλοφορίας κλπ.

3.6 ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Οι τράπεζες καθορίζουν το επιτόκιο χορηγήσεων σύμφωνα με τους κανόνες της ανοιχτής αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες σύμφωνα με τους οποίους οι τράπεζες καθορίζουν τα επιτόκιά τους.

Οι παράμετροι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- Ø Κόστος χρήματος
- Ø Τα λειτουργικά έξοδα
- Ø Ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος
- Ø Η απόδοση των τοποθετημένων κεφαλαίων

Κόστος χρήματος

Σχεδόν όλο το σύνολο των χρημάτων που δανείζουν οι τράπεζες δεν προέρχεται από δικά τους κεφάλαια αλλά από κεφάλαια που δανείζονται οι ίδιες στην διατραπεζική αγορά. Επομένως λοιπόν καταβάλλουν και οι ίδιες ένα διατραπεζικό επιτόκιο το οποίο ποικίλλει ανάλογα με την τράπεζα που δανείζεται, το είδος δανείου αλλά και της γενικότερης κατάστασης της αγοράς χρήματος τη στιγμή λήψης του δανείου.

Το επιτόκιο δανεισμού των τραπεζών είναι το EURIBOR προσαυξημένο με ένα περιθώριο (spread) το οποίο καθορίζεται από το κίνδυνο της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένη η τράπεζα αλλά και από τον κίνδυνο της ίδιας της τράπεζας.

Τα λειτουργικά έξοδα

Οι τράπεζες για τη λειτουργία τους έχουν κάποια λειτουργικά έξοδα να καλύψουν όπως έξοδα μισθοδοσίας, εγκατάστασης, εξοπλισμού κ.α. Επομένως ένα μέρος του επιτοκίου των χορηγήσεων προορίζεται για την κάλυψη αυτών των εξόδων.

Ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος

Η τράπεζα δίνοντας ένα δάνειο ταυτόχρονα αναλαμβάνει κάποιους κινδύνους όπως ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος της αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος. Μέσω του επιτοκίου χορηγήσεων καλύπτονται αυτοί οι κίνδυνοι.

Ο ανταγωνισμός

Η τιμολογιακή πολιτική που θα ακολουθήσει μια τράπεζα θα επηρεάσει αρκετά το μερίδιο αγοράς που θα κατέχει. Επομένως για το καθορισμό του επιτοκίου χορηγήσεων οι τράπεζες λαμβάνουν υπόψη τα επιτόκια των άλλων τραπεζών επιδιώκοντας να είναι όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές με σκοπό να αποσπάσουν το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς.

Οι τράπεζες λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παραμέτρους καθορίζουν το ύψος του επιτοκίου που θα παρέχουν στα επιχειρηματικά τους δάνεια. Εκτός από το ύψος του επιτοκίου οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται και με άλλα έξοδα κατά τη διαδικασία χορήγησης του δανείου. Τέτοια έξοδα είναι τα έξοδα εξέτασης του αιτήματος και άλλα όπως πχ στη περίπτωση προσημείωσης ακίνητα τα έξοδα τεχνικού και νομικού ελέγχου.

Οι τράπεζες λοιπόν σύμφωνα με τους παραπάνω παράγοντες ορίζουν το επιτόκιο της χρηματοδότησης.

Τα επιτόκια που δίνονται είναι διαφόρων ειδών και εξαρτάται από το είδος του δανείου που θα επιλέξει η επιχείρηση να δανειστεί.

Τα επιτόκια μπορεί να είναι σταθερά ή κυμαινόμενα.

Τα σταθερά επιτόκια ορίζονται από την αρχική σύμβαση και δεν μεταβάλλονται καθόλη τη διάρκεια αποπληρωμής του δανείου.

Τα κυμαινόμενα επιτόκια μπορεί να είναι διαφόρων ειδών όπως:

- Ø Euribor + spread
- Ø EKT + spread
- Ø Βασικό Επιτόκιο Χορηγήσεων ή Πιστοδοτήσεων

Euribor

Το Euribor (Euro Interbank Offer Rate) είναι το επιτόκιο αναφοράς του Ευρώ, το οποίο προσδιορίζεται από ένα πάνελ (ομάδα) τραπεζών κυρίως ευρωπαϊκών, σε καθημερινή βάση στις 12:00 ώρα Ελλάδος και αφορά το επιτόκιο με το οποίο η μία τράπεζα είναι διατεθειμένη να δανείσει μία άλλη τράπεζα. Το Euribor προκύπτει ως ο μέσος όρος από τις διάφορες τιμές που προσφέρουν οι συμμετέχουσες στο πάνελ τράπεζες και δεν έχει μόνο μία τιμή αλλά δεκαπέντε, ανάλογα με τη διάρκεια: 1 εβδομάδα, 2 εβδομάδες, 3 εβδομάδες και από 1 έως 12 μήνες. Έτσι στην περίπτωση που η περίοδος εκτοκισμού ενός δανείου, δηλαδή το χρονικό διάστημα βάσει του οποίου υπολογίζονται οι τόκοι του δανείου, ορίζεται σε τρεις μήνες και ως επιτόκιο βάσης το Euribor, τότε ως τιμή του επιτοκίου βάσης για τον προσδιορισμό του επιτοκίου, θα ληφθεί το Euribor 3 μηνών. Εκτός από τις παραπάνω χρονικές περιόδους (από 1 εβδομάδα έως 12 μήνες), υπάρχει και το EONIA (Euro OverNight Interbank Average), δηλαδή το επιτόκιο βάσει του οποίου μία τράπεζα δανείζει στη διατραπεζική αγορά, μία άλλη τράπεζα για μία ημέρα.

EKT

Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα δανεισμού με βάση το Επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Βασικό Επιτόκιο Χορηγήσεων ή Πιστοδοτήσεων

Το Βασικό Επιτόκιο Χορηγήσεων (B.E.X.) αποτελεί ένα από τα επιτόκια βάσει των οποίων μία τράπεζα δανειοδοτεί, προσδιορίζεται δε από την τελευταία και ανακοινώνεται συνήθως μέσω του Τύπου. Το BEX, ανάλογα με την τράπεζα, μπορεί να μην είναι ένα και μοναδικό αλλά να διαφοροποιείται σε επιμέρους επιτόκια αν πρόκειται για δάνεια για κεφάλαιο κίνησης, για αγορά επαγγελματικής στέγης ή εξοπλισμού.

Διαμορφώνεται σύμφωνα με τις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες (επιτόκια Ευρωπαϊκής Ένωσης, πληθωρισμός, κλπ.) καθώς και την πολιτική της κάθε τράπεζα (επιθετική ή επιλεκτική). Το ΒΕΧ αναπροσαρμόζεται όταν αξιολογηθεί από την Τράπεζα ότι έχουν μεταβληθεί οι συνθήκες που το προσδιορίζουν (π.χ. παρεμβατικό επιτόκιο Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, πληθωρισμός κλπ.) και ανακοινώνεται συνήθως μέσω του Τύπου.

Στα παραπάνω επιτόκια υπάρχει μία προσαύξηση του λεγόμενου περιθωρίου ή αλλιώς spread το οποίο αφορά το κέρδος της τράπεζας από τη χορήγηση του δανείου και μπορεί να κυμανθεί από 2% έως 8%, ανάλογα με τα κριτήρια που ορίζει η πολιτική της τράπεζας.

Εκτός από το επιτόκιο υπάρχει επιβάρυνση κάποιων εξόδων τα οποία μπορεί να είναι τα πάση φύσεως έξοδα, δαπάνες, προμήθειες κλπ. που ενδεχομένως να χρεώσουν οι τράπεζες για το άνοιγμα του φακέλου, την έγκριση του δανείου, την ανανέωση του ορίου, τον εκτοκισμό, τον νομικό και τεχνικό έλεγχο (σε περίπτωση εμπράγματων ασφαλειών). Τα έξοδα αυτά καθορίζονται από την εκάστοτε πολιτική της κάθε τράπεζας και διαφοροποιούνται τόσο ανά τράπεζα όσο και ανά πελάτη (πχ πελάτης που έχει μακροχρόνια σχέση με μία τράπεζα ενδεχομένως να απολάβει καλύτερης τιμολόγησης στο θέμα των εξόδων, από ότι ένας νέος πελάτης).

Τέλος, ο δανειολήπτης επιβαρύνεται με την εισφορά του νόμου 128/75. Πρόκειται για μία εισφορά που εισπράττουν οι τράπεζες για κάθε χορήγηση δανείου, η οποία αποδίδεται στο Δημόσιο. Το ποσοστό της εισφοράς σήμερα ανέρχεται σε 0,6% επί του χρεωστικού υπολοίπου του δανείου για όλα τα δάνεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μεγάλων επιχειρήσεων που δημοσιεύονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα είναι οι ακόλουθες:

- Ø Ισολογισμός
- Ø Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- Ø Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων
- Ø Προσάρτημα
- Ø Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Ισολογισμός

Ο ισολογισμός είναι η λογιστική κατάσταση η οποία εμφανίζει, με αναφορά σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή, συνοπτικά, σε χρηματικές μονάδες και με βάση τις γενικές παραδεκτές λογιστικές αρχές την περιουσία της επιχείρησης, δηλαδή τα στοιχεία του ενεργητικού της και τις πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν τα κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτησή τους. (Ευθύμογλου Π., Πειραιάς 2001).

Ο ισολογισμός διακρίνεται σε ενεργητικό και παθητικό.

Τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στο ενεργητικό μπορεί να είναι υλικά ή άυλα. Το ενεργητικό διακρίνεται σε πάγιο ενεργητικό το οποίο περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης που παραμένουν στη κυριότητά της για χρονικό διάστημα μεγαλύτερου του έτους, και κυκλοφορούν ενεργητικό το οποίο περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία που παραμένουν στη κυριότητα της επιχείρησης μέχρι ένα έτος.

Το παθητικό περιλαμβάνει τις πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν τα κεφάλαια για τη δημιουργία του ενεργητικού της επιχείρησης. Διακρίνεται σε ίδια κεφάλαια τα οποία είναι τα κεφάλαια των ιδιοκτητών της επιχείρησης και σε υποχρεώσεις τα οποία είναι κεφάλαια που αντλήθηκαν από ξένες πηγές και διακρίνονται σε μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα ανάλογα με την περίοδο λήξης της υποχρέωσης.

Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Η κατάσταση ή ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσεως εμφανίζει τα έσοδα και τα έξοδα, το οποία πραγματοποίησε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια μιας περιόδου και, επομένως, το αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά), που προέκυψε από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της που εκτελέστηκαν την περίοδο αυτή. (Ευθύμογλου Π., Πειραιάς 2001).

Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων

Ο πίνακας διάθεσης Αποτελεσμάτων παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο θα διανεμηθούν τα κέρδη στους ιδιοκτήτες αλλά και το μέρος των κερδών το οποίο θα παρακρατηθεί στα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης.

Προσάρτημα

Στο προσάρτημα σημειώνονται συμπληρωματικά στοιχεία και επεξηγήσεις των οικονομικών καταστάσεων οι οποίες είναι αναγκαίες να παρουσιάζονται και να δημοσιεύονται μαζί τις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις.

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Στη κατάσταση ταμειακών ροών εμφανίζονται οι ταμειακές εισροές και εκροές της επιχείρησης μέσα στην τρέχουσα οικονομική περίοδο.

4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι τράπεζες εξετάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιρειών πριν προσφύγουν σε οποιοδήποτε είδος χρηματοδότησης. Σκοπός είναι η λήψη πρόσθετων πληροφοριών για την οικονομική κατάσταση και τη πορεία της επιχείρησης.

Τα βασικά στάδια πραγματοποίησης μια τέτοιας ανάλυσης είναι τα ακόλουθα:

- Ø Τυποποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
- Ø Οριζόντια και Κάθετη Ανάλυση
- Ø Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών
- Ø Συγκριτική Ανάλυση
- Ø Διαχρονική Ανάλυση

Τυποποίηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Το πρώτο στάδιο της ανάλυσης είναι η παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπεται η ευκολότερη και πιο ακριβής ανάλυση της εταιρείας. Δηλαδή η παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τους κανόνες των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Οριζόντια και Κάθετη Ανάλυση

Στη οριζόντια ανάλυση, ο αναλυτής υπολογίζει το ποσοστό μεταβολής των χρηματοοικονομικών μεγεθών σύμφωνα με διαδοχικές οικονομικές χρήσεις της επιχείρησης. Στην συνέχεια αξιολογούνται αυτές οι μεταβολές.

Στην κάθετη ανάλυση, ο αναλυτής εκφράζει σε εκατοστιαία βάση τα διάφορα οικονομικά μεγέθη και αξιολογεί τις αποκλίσεις τους.

Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Το επόμενο στάδιο είναι ο υπολογισμός των διαφόρων χρηματοοικονομικών δεικτών της επιχείρησης. Γενικότερα εξετάζονται πολλοί δείκτες με σκοπό να αξιολογηθεί η απόδοση της επιχείρησης, η αποτελεσματικότητα λειτουργίας της είτε διαχρονικά είτε συγκριτικά με τους μεγάλους ανταγωνιστές του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

Συγκριτική Ανάλυση

Στη συγκριτική ανάλυση αξιολογείται η επίδοση της επιχείρησης συγκρινόμενη είτε με ανταγωνίστριες εταιρείες του κλάδου είτε με το κλάδο ολόκληρο.

Διαχρονική Ανάλυση

Στη διαχρονική ανάλυση γίνεται διαχρονικά η σύγκριση της επίδοσης της εταιρείας τόσο με ανταγωνίστριες εταιρείες όσο και με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η εταιρεία.

4.3 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Η συγκριτική ανάλυση πραγματοποιείται με τη σύνταξη συγκριτικών οικονομικών πινάκων, πινάκων κοινού μεγέθους και πινάκων που εμφανίζονται σε ποσοστά τις τάσεις διαφόρων χρηματοοικονομικών δεικτών. Γενικότερα, οι αναλύσεις αυτές πραγματοποιούνται σε ίδιες χρονικές περιόδους και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οποιεσδήποτε αλλαγές στην πολιτική της εταιρείας πχ. αλλαγή στη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων.

Οι αναλύσεις αυτές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- Ø Διαχρονική Σύγκριση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων
- Ø Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους
- Ø Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοστών Τάσης
- Ø Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους Ανταγωνιστών

Διαχρονική Σύγκριση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Με αυτή τη μέθοδο που είναι και η πιο απλουστευμένη παρουσιάζονται ιστορικά τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης. Με αυτό τον τρόπο ο αναλυτής έχει μια συγκεντρωτική εικόνα της εξέλιξης των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Έτσι αξιολογείται η απόκλιση της απόδοσης της επιχείρησης είτε με απόλυτες μεταβολές είτε με ποσοστιαίες.

Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους

Με αυτή τη μέθοδο σύγκρισης μετατρέπονται όλα τα χρηματοοικονομικά μεγέθη σε ποσοστά είτε επί των πωλήσεων είτε επί του συνολικού ενεργητικού τα οποία θεωρούνται ίσα με το 100 για τα δύο τελευταία έτη. Οι πίνακες που προκύπτουν ονομάζονται καταστάσεις κοινού μεγέθους. Στους πίνακες αυτούς παρουσιάζονται διαχρονικά τα χρηματοοικονομικά μεγέθη της επιχείρησης και αξιολογούνται οι μεταβολές τους.

Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοστών Τάσης

Στη μέθοδο αυτή, οι πίνακες κοινού μεγέθους μετατρέπονται σε ποσοστιαία βάση ώστε να υπάρχει η δυνατότητα πιο άμεσης αξιολόγησης των δεικτών που εμφανίζονται.

Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους Ανταγωνιστών

Με τη μέθοδο αυτή παρουσιάζονται σε πίνακες τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης σε αντιδιαστολή με τις μεγάλες ανταγωνίστριες εταιρείες του κλάδου ή με τη μέση επίδοση του κλάδου. Έτσι αξιολογούνται τα μεγέθη που εμφανίζει η επιχείρηση σε σχέση με τα μεγέθη του κλάδου ή των ανταγωνιστριών και μπορούν να εντοπιστούν τα μεγέθη στα οποία υστερεί η επιχείρηση και να προταθούν τρόποι βελτίωσης της ανταγωνιστικής της θέσης.

4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Οι αριθμοδείκτες είναι σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προέλευσης, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσης ή της αποδοτικότητας των διαφόρων τμημάτων ή και ολόκληρων τομέων δραστηριότητας της επιχείρησης, καθώς και, σε τελική ανάλυση, της πραγματικής κατάστασης και απόδοσης ολόκληρης της επιχείρησης ή και γενικότερα του κλάδου, στον οποίο δραστηριοποιείται. (Κιόχος Π.-Παπανικολάου-Θάνος-Κιόχος Α., 2002).

Ο υπολογισμός των δεικτών αυτών γίνεται από πληροφορίες που υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Οι αριθμοδείκτες όμως από μόνοι τους δεν παρέχουν κάποια πληροφορία αλλά θα πρέπει να συγκρίνονται με άλλους δείκτες ώστε να μπορούν να εξαχθούν ακριβή συμπεράσματα.

Η σύγκριση που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί για τη σωστή εξαγωγή συμπερασμάτων είναι:

- Ø Σύγκριση διαφόρων δεικτών της επιχείρησης για ένα έτος
- Ø Διαχρονική σύγκριση ίδιων δεικτών της επιχείρησης
- Ø Διαχρονική σύγκριση δεικτών με μεγάλες εταιρείες του κλάδου
- Ø Διαχρονική σύγκριση δεικτών με το μέσο όρο του κλάδου

Στη περίπτωση χορήγησης δανείου από μια τράπεζα σε μια επιχείρηση εξετάζονται διαφορετικοί αριθμοδείκτες ανάλογα με το είδος της χορήγησης που αιτείται ο πελάτης. Παραδείγματος χάρη στη περίπτωση αίτησης για βραχυπρόθεσμο δανεισμό η τράπεζα θα εξετάσει τους δείκτες αυτούς που απεικονίζουν τη βραχυπρόθεσμη οικονομική κατάσταση ή ρευστότητα της επιχείρησης. Στη περίπτωση όμως μακροπρόθεσμου δανεισμού η τράπεζα θα επικεντρωθεί σε δείκτες που απεικονίζουν τη δυνατότητα της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη και μάλιστα λειτουργικά τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Οι βασικές κατηγορίες δεικτών είναι οι ακόλουθες:

- Ø Δείκτες ρευστότητας
- Ø Δείκτες δραστηριότητας
- Ø Δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης ή μόχλευσης
- Ø Δείκτες αποδοτικότητας
- Ø Δείκτες επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους

4.4.1 Δείκτες ρευστότητας

Οι δείκτες ρευστότητας απεικονίζουν την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Σε αυτή τη κατηγορία δεικτών ανήκουν οι ακόλουθοι:

- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας
- Ø Δείκτης άμεσης ρευστότητας
- Ø Δείκτης ταμιακής ρευστότητας
- Ø Δείκτης μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων
- Ø Δείκτης μέσης περιόδου εξόφλησης πληρωτέων λογαριασμών
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας πληρωτέων λογαριασμών
- Ø Δείκτης διατήρησης ταμιακής ρευστότητας

Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να αντιμετωπίζει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και ισούται:

$$\text{Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Όταν αυτός ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από τη μονάδα τότε η επιχείρηση μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της και υπάρχει και ένα πλεόνασμα. Όταν είναι μικρότερος από τη μονάδα τότε η επιχείρηση αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας.

Δείκτης άμεσης ρευστότητας

Αυτός ο δείκτης είναι ένας πιο αυστηρός δείκτης ρευστότητας και ισούται με:

$$\text{Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Με αυτό το δείκτη εξετάζεται η ικανότητα της επιχείρησης να αποπληρώνει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της μόνο με ταμιακά διαθέσιμα και απαιτήσεις από τους πελάτες της.

Δείκτης ταμιακής ρευστότητας

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη δυνατότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της μόνο με τα ταμιακά της διαθέσιμα και ισούται:

$$\text{Δείκτης Ταμιακής Ρευστότητας} = \frac{\text{Ταμιακά Διαθέσιμα}}{\text{Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Δείκτης μέσης περιόδου εισπραξης απαιτήσεων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη μέση χρονική διάρκεια που απαιτείται για να εισπράξει η επιχείρηση τις απαιτήσεις της από τη μέρα πραγματοποίησης των πωλήσεων και ισούται:

$$\text{Δείκτης μέσης περιόδου εισπραξης απαιτήσεων} = \frac{\text{Εισπρακτέοι Λογ/μοι}}{\text{Πωλήσεις επί Πίστωση}}$$

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ρυθμό με τον οποίο οι απαιτήσεις από πελάτες εισπράττονται από την επιχείρηση και ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΤΕΑ} = \frac{\text{Πωλήσεις επί Πίστωση}}{\text{Απαιτήσεις από πελάτες}}$$

Δείκτης μέσης περιόδου εξόφλησης πληρωτέων λογαριασμών

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη μέση διάρκεια εξόφλησης των πληρωτέων λογαριασμών και ισούται με:

$$\Delta\text{ΜΠΕΠΛ} = \frac{\text{Πληρωτέοι Λογαριασμοί}}{\text{Ετήσιες Αγορές με Πίστωση}}$$

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας πληρωτέων λογαριασμών

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την κυκλοφοριακή ταχύτητα των πληρωτέων λογαριασμών και υπολογίζεται ως εξής:

$$\Delta\text{ΚΤΠΛ} = \frac{\text{Ετήσιες Αγορές επί πίστωση} + (\text{Φόροι} + \text{Δασμοί})}{\text{Πληρωτέοι Λογαριασμοί}}$$

Δείκτης διατήρησης ταμιακής ρευστότητας

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να καλύπτει τις προβλεπόμενες ημερήσιες λειτουργικές δαπάνες από εύκολα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού και υπολογίζεται ως εξής:

$$\Delta\Delta\text{TΠ} = \frac{\text{Κυκλοφορούν - Αποθέματα}}{\text{Προβλεπόμενες Ημερήσιες Λειτουργικές Δαπάνες}}$$

Τρόποι Βελτίωσης των Δεικτών Ρευστότητας

Η επιχείρηση όταν έχει επιδεινωμένους δείκτες ρευστότητας θα πρέπει να προβεί σε κάποιες ενέργειες για τη βελτίωσή τους. Τα μέτρα που θα πρέπει να λάβει εξαρτώνται από τις αποφάσεις της διοίκησης της επιχείρησης. Ενδεικτικά κάποιες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Ø Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεμάτων
- Ø Αύξηση των πωλήσεων
- Ø Αποτελεσματική διαχείριση του κυκλοφορούντος ενεργητικού
- Ø Μείωση του κόστους παραγωγής
- Ø Μείωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

4.4.2 Δείκτες Δραστηριότητας

Οι δείκτες δραστηριότητας μετρούν το βαθμό της αποτελεσματικής χρήσης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Βοηθούν στον προσδιορισμό της ταχύτητας που κινείται το συνολικό κύκλωμα της επιχείρησης δηλαδή ρευστά διαθέσιμα à αγορά πρώτων και βοηθητικών υλών à παραγωγή προϊόντων à απαιτήσεις à διαθέσιμα ώστε να πραγματοποιείται ο αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης που είναι η πραγματοποίηση κερδών.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού ενεργητικού
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας κυκλοφορούντος ενεργητικού
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας διαθεσίμων
- Ø Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας καθαρών παγίων

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός μετρά την κυκλοφοριακή ταχύτητα του συνολικού ενεργητικού της επιχείρησης και όσο πιο υψηλός είναι τόσο καλύτερη είναι η αξιοποίηση του

παραγωγικού εξοπλισμού, εγκαταστάσεων, αποθεμάτων και των άλλων στοιχείων του ενεργητικού. Ο δείκτης αυτός ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΤΣΕ} = \frac{\text{Κύκλο Εργασιών (Πωλήσεις)}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Οι τράπεζες όταν εξετάζουν τον εν λόγω δείκτη από το παρονομαστή αφαιρούν τις συμμετοχές της επιχείρησης και αυτό γιατί ενδιαφέρονται για την κυκλοφοριακή ταχύτητα των περιουσιακών στοιχείων που εμπλέκονται άμεσα στην παραγωγική διαδικασία.

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας κυκλοφορούντος ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη κυκλοφοριακή ταχύτητα του κυκλοφορούντος ενεργητικού και ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΤΚΕ} = \frac{\text{Κύκλο Εργασιών (Πωλήσεις)}}{\text{Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού}}$$

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη κυκλοφοριακή ταχύτητα των αποθεμάτων και ισούται:

$$\Delta\text{ΚΤ Αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Μέσο επίπεδο αποθεμάτων}}$$

Ο ΔΚΤΑ είναι ένας πολύ σημαντικός δείκτης γιατί εντοπίζεται η αποτελεσματική ή μη διαχείριση των αποθεμάτων της επιχείρησης και για να αξιολογήσουμε αυτό το δείκτη θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν στον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τον αριθμό περιστροφών που πραγματοποιούν οι απαιτήσεις της επιχείρησης σε ένα χρόνο ή πόσες φορές εισπράττονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης και ισούται με:

$$\text{ΔΚΤ Απαιτήσεων} = \frac{\text{Συνολικές Ετήσιες Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Απαιτήσεων}}$$

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας διαθεσίμων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ταχύτητα περιστροφής των διαθεσίμων της επιχείρησης σε μια οικονομική χρήση και ισούται με:

$$\text{ΔΚΤ Διαθεσίμων} = \frac{\text{Συνολικές Ετήσιες Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Διαθεσίμων}}$$

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας καθαρών παγίων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το βαθμό απασχόλησης και αξιοποίησης των παραγωγικών συντελεστών της επιχείρησης και ισούται με:

$$\text{ΔΚΤΚΠ} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Καθαρού Παγίου}}$$

Τρόποι βελτίωσης των δεικτών δραστηριότητας

Οι επιχειρήσεις για τη βελτίωση των δεικτών δραστηριότητας θα πρέπει να προσφύγουν σε κάποιες από τις παρακάτω ενέργειες:

- Αύξηση των πωλήσεων
- Μείωση του κόστους πωληθέντων
- Αύξηση των κερδών
- Αύξηση του κυκλοφορούντος ενεργητικού
- Αύξηση του μόνιμου κεφαλαίου κίνησης
- Αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της επιχείρησης

4.4.3 Δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης και βιωσιμότητας

Οι δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης και βιωσιμότητας μετρούν τη σχέση μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και των κεφαλαίων της αλλά και τον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση έχει χρηματοδοτηθεί με ξένα κεφάλαια για την ανάπτυξή της. Η επιχείρηση θα πρέπει να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις της και να αποπληρώνει τα δάνειά της ανεξάρτητα από την οικονομική της κατάσταση ώστε να διασφαλίζει την αξιοπιστία και φερεγγυότητά της και άρα δανειοληπτική της ικανότητα.

Στην παραπάνω κατηγορία ανήκουν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Ø Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης
- Ø Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών
- Ø Δείκτης βαθμού κάλυψης παγίων με κεφάλαια μακράς διάρκειας
- Ø Δείκτης βαθμού κάλυψης κυκλοφορούντος ενεργητικού με μόνιμο κεφάλαιο κίνησης
- Ø Δείκτης κάλυψης σταθερών δαπανών
- Ø Δείκτης ολικής κάλυψης
- Ø Δείκτης μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς ίδια κεφάλαια
- Ø Δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια
- Ø Δείκτης βαθμού παγιοποίησης περιουσίας

Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό με το οποίο η επιχείρηση έχει χρηματοδοτήσει το ενεργητικό της με ξένα κεφάλαια και ισούται με:

$\Delta\Sigma\Delta\text{E} = \frac{\text{Σύνολο Δανειακών Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Ο δείκτης αυτός όσο πιο μικρός είναι τόσο καλύτερη η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης.

Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη δυνατότητα της επιχείρησης να καλύπτει τις δαπάνες της και ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΧΔ} = \frac{\text{Κέρδη προ Τόκων και Φόρων}}{\text{Χρηματοοικονομικές Δαπάνες}}$$

Δείκτης βαθμού κάλυψης παγίων με κεφάλαια μακράς διάρκειας

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το βαθμό στον οποίο έχουν χρηματοδοτηθεί τα πάγια στοιχεία της επιχείρησης με δάνεια μακράς διάρκειας και ισούται με:

$$\Delta\text{ΒΚΠΚΜΔ} = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια + Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Καθαρή αξία Ακινητοποιήσεων}}$$

Όσο μεγαλύτερος είναι αυτός ο δείκτης τόσο ορθολογικότερη είναι η κεφαλαιακή συγκρότηση της επιχείρησης.

Δείκτης βαθμού κάλυψης κυκλοφορούντος ενεργητικού με μόνιμο κεφάλαιο κίνησης

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό του κυκλοφορούντος ενεργητικού που έχει χρηματοδοτηθεί από το κεφάλαιο κίνησης και ισούται με:

$$\Delta\text{ΒΚΚΕΜΚΚ} = \frac{\text{Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλ/ρούν-Βραχ/μες Υποχ/σεις)}}{\text{Σύνολο Κυκλοφορούντος}}$$

Δείκτης κάλυψης σταθερών δαπανών

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το βαθμό κάλυψης των σταθερών δαπανών της επιχείρησης από τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΣΔ} = \frac{\text{Κέρδη}}{\text{Σταθερές Δαπάνες}}$$

Δείκτης ολικής κάλυψης

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να αποπληρώνει τα δάνειά της με τα κέρδη προ τόκων και φόρων και ισούται με:

$$\text{Δείκτη Ολικής Κάλυψης} = \frac{\text{Κέρδη Προ Τόκων και Φόρων}}{\text{Τόκοι και Χρεωλύσια} \cdot [1/(1-\Phi)]}$$

Όπου ϕ = φορολογικός συντελεστής

Δείκτης μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς ίδια κεφάλαια

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης στη διάρθρωση των ιδίων κεφαλαίων και ισούται με:

$$\text{ΔΜΥΠΙΚ} = \frac{\text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων}} \cdot 100$$

Δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την αναλογία ξένων προς ίδια κεφάλαια της επιχείρησης και ισούται με:

$$\text{Δείκτης ξένων προς Ίδια Κεφάλαια} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων}}$$

Δείκτης βαθμού παγιοποίησης περιουσίας

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό των παγίων σε σχέση με το ενεργητικό της επιχείρησης και ισούται με:

$$\text{Δείκτης βαθμού Παγιοποίησης} = \frac{\text{Καθαρό Πάγιο}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \cdot 100$$

Τρόποι βελτίωσης των δεικτών κεφαλαιακής διάρθρωσης και βιωσιμότητας

Για να βελτιώσει η επιχείρηση αυτούς τους δείκτες θα πρέπει να λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

- Ø Αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων
- Ø Μείωση των Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων
- Ø Αύξηση των Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων σε σχέση με τα Βραχυπρόθεσμα
- Ø Αύξηση του κύκλου εργασιών
- Ø Μείωση του κόστους εκμετάλλευσης
- Ø Αύξηση της αυτοχρηματοδότησης
- Ø Βελτίωση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικής ικανότητας της επιχείρησης

4.4.4 Δείκτες Αποδοτικότητας

Οι δείκτες αποδοτικότητας εκφράζουν την αποτελεσματικότητα της διοίκησης της επιχείρησης κρίνοντας εκ του αποτελέσματος δηλαδή το επίπεδο κερδών της επιχείρησης, την αποτελεσματική αξιοποίηση των κεφαλαίων της και την απόδοση των βασικών δραστηριοτήτων της.

Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Ø Δείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους επί των πωλήσεων
- Ø Δείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους επί του κόστους πωληθέντων
- Ø Δείκτης κόστους πωληθέντων προς τα συνολικά έσοδα πωλήσεων
- Ø Δείκτης περιθωρίου καθαρών κερδών προ φόρου
- Ø Δείκτης περιθωρίου καθαρών κερδών μετά από φόρους
- Ø Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων
- Ø Δείκτης αποδοτικότητας συνολικού ενεργητικού
- Ø Δείκτης αποδοτικότητας εκμετάλλευσης

Δείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους επί των πωλήσεων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό του μικτού κέρδους της επιχείρησης σε σχέση με το κύκλο εργασιών της και ισούται με:

$$\Delta\text{ΠΜΚΕΠ} = \frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Πωλήσεις}} *100$$

Δείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους επί του κόστους πωληθέντων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την αποτελεσματικότητα λειτουργίας της επιχείρησης ως προς το κόστος παραγωγής και ισούται με:

$$\Delta\text{ΠΜΚΕΚΠ} = \frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κόστος Πωληθέντων}} *100$$

Δείκτης κόστους πωληθέντων προς τα συνολικά έσοδα πωλήσεων

Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης σε σχέση με το άμεσο κόστος παραγωγής και ισούται με:

$$\Delta\text{ΚΠΠΣΕΠ} = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Πωλήσεις}} *100$$

Δείκτης περιθωρίου καθαρών κερδών προ φόρου

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το καθαρό περιθώριο κέρδους από τη λειτουργική δραστηριότητα της επιχείρησης προ φόρων και ισούται με:

$$\Delta\text{ΠΚΚΠΦ} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων}}{\text{Πωλήσεις}} *100$$

Δείκτης περιθωρίου καθαρών κερδών μετά από φόρους

Ο δείκτης αυτός είναι ίδιος με τον παραπάνω αλλά εξετάζει τα κέρδη μετά από φόρους και ισούται με:

$$\Delta\text{ΠΚΚΜ}\Phi = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Πωλήσεις}} * 100$$

Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων

Ο δείκτης αυτός αφορά κυρίως τους μετόχους της επιχείρησης αφού εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη και ισούται με:

$$\Delta\text{είκτης Αποδοτικότητας Ι.Κ.} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Δείκτης αποδοτικότητας συνολικού ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός είναι συνδυαστικός και βοηθάει στη διερεύνηση όλων των σημαντικών παραγόντων που συμβάλλουν στην αύξηση των καθαρών κερδών και ισούται με το γινόμενο του περιθωρίου καθαρών κερδών μετά από φόρους επί την κυκλοφοριακή ταχύτητα του συνολικού ενεργητικού:

$$\Delta\text{.Α.Σ.Ε.} = \text{Π.Κ.Κ.Μ.}\Phi. * \text{Κυκλ/κη Ταχ/τα Ενεργητικού}$$

Δείκτης αποδοτικότητας εκμετάλλευσης

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη ανεξάρτητα αν μέρος αυτός χρησιμοποιείται για την πληρωμή τόκων και υπολογίζεται ως εξής:

$$\Delta\text{.Α.Ε} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων + Χρημ/κα Έξοδα}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Τρόποι βελτίωσης των δεικτών αποδοτικότητας

Η βελτίωση των δεικτών αποδοτικότητας μπορεί να προέλθει από τους παρακάτω παράγοντες:

- Ø Αύξηση κύκλου εργασιών
- Ø Μείωση κόστους πωληθέντων
- Ø Μείωση λοιπών εξόδων
- Ø Νέα τιμολογιακή πολιτική
- Ø Αύξηση του καθαρού κέρδους
- Ø Αύξηση του δείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού
- Ø Ορθολογική διαχείριση των ξένων κεφαλαίων
- Ø Αντικατάσταση περιουσιακών στοιχείων χαμηλής αποδοτικότητας με περιουσιακά στοιχεία υψηλής αποδοτικότητας
- Ø Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνόλου των ενεργειών της επιχείρησης

4.4.5 Δείκτες επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους

Οι δείκτες επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους χρησιμοποιούνται κατά βάση για τη επιλογή μετοχών από τους επενδυτές.

Σε αυτή τη κατηγορία δεικτών ανήκουν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Ø Δείκτης κερδών ανά μετοχή
- Ø Δείκτης τιμής προς κέρδη ανά μετοχή
- Ø Δείκτης τιμής προς λογιστική αξία μετοχής
- Ø Δείκτης μερισματικής απόδοσης

Δείκτης κερδών ανά μετοχή

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης και ισούται με:

Κέρδη Ανά Μετοχή =	Καθαρά Κέρδη Μετά Φόρων ----- Αριθμό Μετοχών σε κυκλοφορία

Δείκτης τιμής προς κέρδη ανά μετοχή

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το πόσο μεγαλύτερη είναι η τιμή μιας μετοχής σε σχέση με τα κέρδη μιας χρήσης που αναλογούν σε κάθε μετοχή και ισούται με:

$$P/E = \frac{\text{Τιμή Μετοχής}}{\text{Κέρδη ανά Μετοχή}}$$

Δείκτης τιμής προς λογιστική αξία μετοχής

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το πόσο μεγαλύτερη ή μικρότερη είναι η χρηματιστηριακή αξία μιας μετοχής σε σχέση με τη λογιστική της αξία και ισούται με:

$$P/BV = \frac{\text{Τιμή Μετοχής}}{\text{Λογιστική Αξία Μετοχής}}$$

Όπου η λογιστική αξία = Λογιστική αξία επιχείρησης/Αριθμό μετοχών. Όσο πιο κοντά βρίσκεται αυτός ο δείκτης στη μονάδα τόσο πιο αντιπροσωπευτική είναι η τιμή της μετοχής.

Δείκτης μερισματικής απόδοσης

Ο δείκτης αυτός εκφράζει την απόδοση που λαμβάνουν οι μέτοχοι από τα μερίσματα και ισούται με:

$$\text{Μερισματική Απόδοση} = \frac{\text{Μέρισμα ανά Μετοχή}}{\text{Τιμή της μετοχής}} * 100$$

Όσο πιο υψηλή είναι η μερισματική απόδοση τόσο πιο ελκυστική είναι η μετοχή για τους επενδυτές.

4.6 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ

Ο σκοπός μιας επιχείρησης είναι η πραγματοποίηση κερδών. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός η διοίκηση της επιχείρησης αποφασίζει τις στρατηγικές που θα ακολουθήσει η επιχείρηση τόσο σε μακροπρόθεσμο επίπεδο όσο και σε βραχυπρόθεσμο. Για τη λήψη των βραχυπρόθεσμων αποφάσεών της θα πρέπει η επιχείρηση να γνωρίζει το κόστος αλλά και τα έσοδα σε οποιοδήποτε σημείο δραστηριότητας, αυτή η ανάλυση ονομάζεται ανάλυση νεκρού σημείου.

Στην ανάλυση νεκρού σημείου συσχετίζονται τα συνολικά έσοδα με τα σταθερά και μεταβλητά κόστη. Σκοπός της ανάλυσης είναι ο εντοπισμός του σημείου αυτού στο οποίο η επιχείρηση πραγματοποιεί μηδενικό οικονομικό αποτέλεσμα ώστε να γνωρίζει η επιχείρηση μέχρι ποιο σημείο παραγωγής είναι ζημιογόνα και μετά από ποιο σημείο γίνεται κερδοφόρα.

Για την ανάλυση του νεκρού σημείου θα πρέπει (Αρτίκης, 2003):

- Ø Το συνολικό κόστος να μπορεί να αναλυθεί σε σταθερό και μεταβλητό μέρος
- Ø Το σταθερό κόστος παραμένει αμετάβλητο σε όλη τη διάρκεια της ανάλυσης
- Ø Το μεταβλητό κόστος μεταβάλλεται αναλογικά με το επίπεδο δραστηριότητας
- Ø Οι τιμές πώλησης δε μεταβάλλονται σε όλη τη διάρκεια της ανάλυσης
- Ø Τα έσοδα και το κόστος μπορεί να αναλυθούν με βάση ένα κοινό επίπεδο δραστηριότητας
- Ø Ένα προϊόν παράγεται, ή αν παράγονται περισσότερα από ένα προϊόντα, η διάρθρωση των πωλήσεων παραμένει σταθερή
- Ø Οι μεταβολές των αποθεμάτων στην αρχή και στο τέλος της ανάλυσης είναι ασήμαντες

Το νεκρό σημείο εμφανίζεται εκεί όπου ισχύει το εξής:

$$\text{Πωλήσεις} = \text{Μεταβλητό Κόστος} + \text{Σταθερό Κόστος}$$

Τα κέρδη εμφανίζονται όταν ισχύει το ακόλουθο:

$$\text{Πωλήσεις} > \text{Μεταβλητό Κόστος} + \text{Σταθερό Κόστος}$$

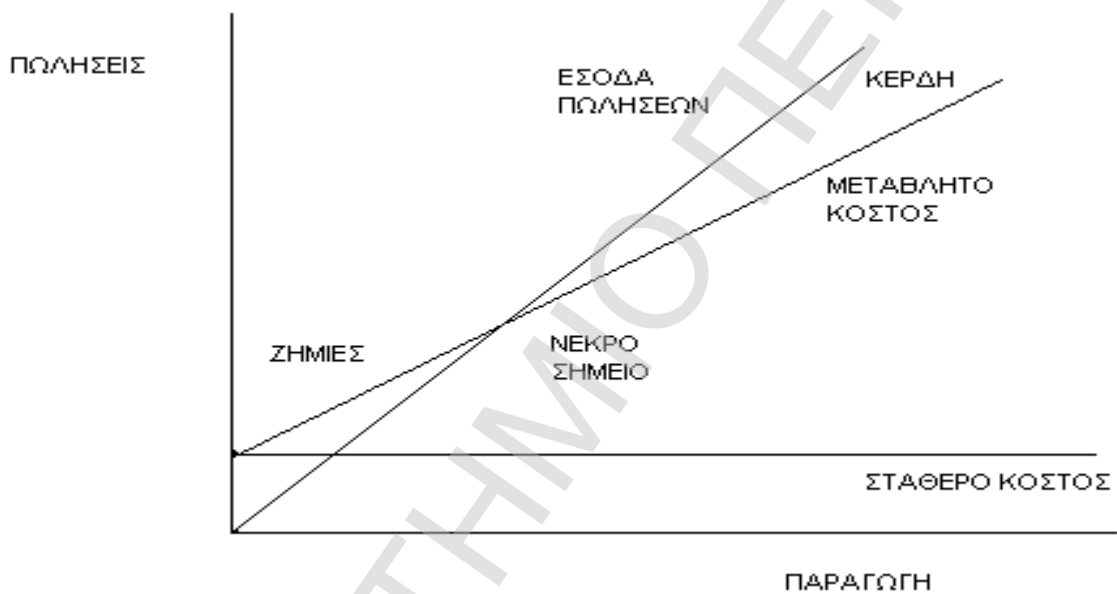
Οι ζημίες εμφανίζονται όταν:

$$\text{Πωλήσεις} < \text{Μεταβλητό Κόστος} + \text{Σταθερό Κόστος}$$

Όπου οι Πωλήσεις = Τιμή ανά μονάδα προϊόντος * Αριθμό μονάδων Πωλήσεων

Μεταβλητό κόστος = Μεταβλητό κόστος ανά μονάδα * Αριθμό μονάδων

Η διαγραμματική παρουσίαση της ανάλυσης του νεκρού σημείου είναι η εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

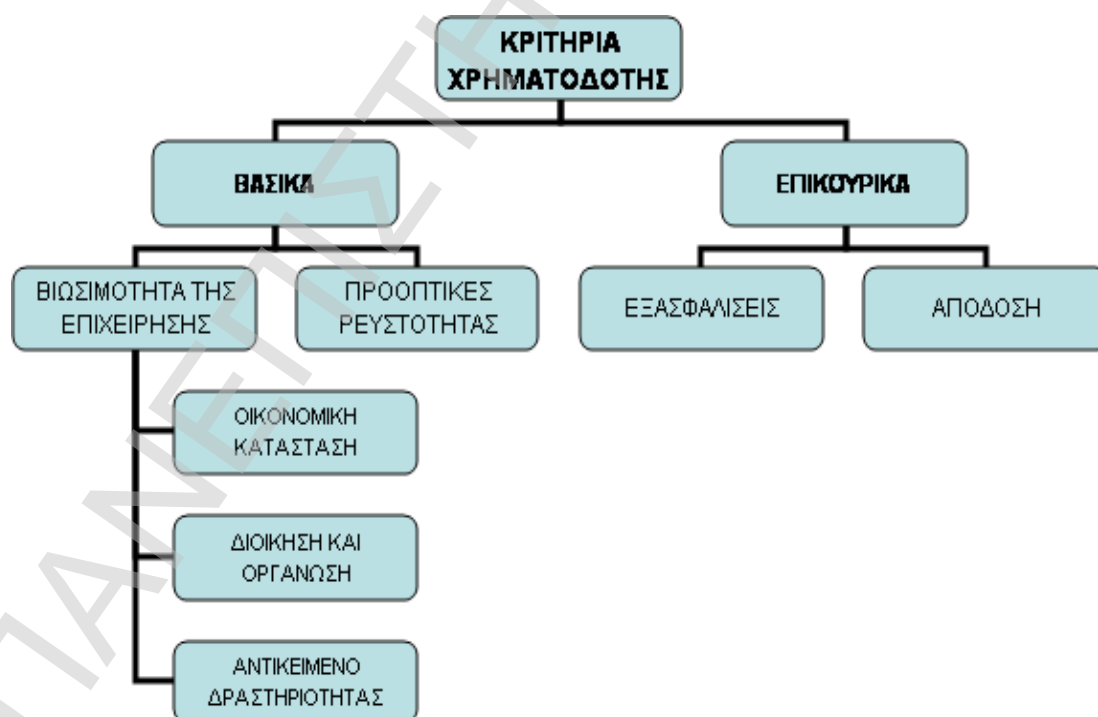
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

5.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου να προσελκύονται πελάτες και να χορηγούνται δάνεια χωρίς να διακινδυνεύονται τα συμφέροντα της τράπεζας. Τα κύρια κριτήρια των τραπεζών για την αξιολόγηση ενός αιτήματος δανείου χωρίζονται σε δύο κατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής:

- ∅ Βασικά Κριτήρια
- ∅ Επικουρικά Κριτήρια

Η διαγραμματική παρουσίαση των κριτηρίων χρηματοδότησης επιχειρήσεων παρουσιάζεται στη συνέχεια:

5.1.1 ΒΑΣΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Τα βασικά κριτήρια χρηματοδότησης μπορούν να χωριστούν σε δύο υποκατηγορίες:

- Ø Η βιωσιμότητα της επιχείρησης
- Ø Οι προοπτικές ρευστότητας

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης καθορίζεται από τις προοπτικές που εμφανίζει ώστε να είναι ανταγωνιστικότερη σε μονιμότερη βάση.

Η καλύτερη εξασφάλιση που μπορεί να έχει μια τράπεζα για τις χρηματοδοτήσεις που κάνει είναι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που προσελκύει.

Το κριτήριο αυτό είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντικό, για αυτό και επικεντρώνεται σε αυτό το ενδιαφέρον των τραπεζών πριν από κάθε χρηματοδότηση, αφού μέσω της βιωσιμότητας εξετάζεται η πιστοληπτική ικανότητα του πιστοδοτούμενου και η εκτίμηση των δυνατοτήτων του για την ομαλή αποπληρωμή του δανείου.

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης εξαρτάται από:

- Ø Την οικονομική κατάσταση
- Ø Την αποτελεσματικότητα διοίκησης και οργάνωσης
- Ø Την ανταγωνιστικότητα του αντικειμένου δραστηριότητας

Οικονομική Κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης μας δίνει, σε μεγάλο βαθμό, πληροφορίες σχετικά με την ορθότητα των αποφάσεων που λήφθηκαν κατά το παρελθόν, τον τρόπο που λειτουργεί κατά το παρόν αλλά και τις δυνατότητες που εμφανίζει για το μέλλον. Ακόμη, μας δείχνει τις ανάγκες της σε κεφάλαια καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης που αιτείται.

Λόγω της κρισιμότητας του θέματος δεν είναι λίγες οι φορές που οι επιχειρηματίες προσπαθούν να ωραιοποιούν τα οικονομικά τους στοιχεία, μέσω διάφορων τεχνασμάτων, προκειμένου να επιτύχουν τις επιθυμητές για αυτούς συνεργασίες με τις τράπεζες αλλά και με τρίτους.

Έχει αναπτυχθεί λοιπόν μια ολόκληρη τεχνική ανάλυσης και διεύρυνσης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων, που βοηθά στην προσέγγιση της πραγματικής κατάστασής τους και στην αξιολόγησή τους στη συνέχεια από τα αρμόδια στελέχη των τραπεζών.

Οι κύριες πηγές άντλησης στοιχείων για την εξέταση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων είναι:

- Ø Τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.
- Ø Οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων.
- Ø Το άμεσο οικονομικό περιβάλλον της επιχείρησης.
- Ø Οι μελέτες που γίνονται από τράπεζες ή άλλους φορείς του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.
- Ø Τα δικαστηριακά στοιχεία που συγκεντρώνονται από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ που περιέχουν, εκτός από τυχόν δυσμενή στοιχεία για την επιχείρηση, όπως είναι διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών, ακάλυπτες επιταγές, διαταγές πληρωμής, αιτήσεις πτώχευσης και άλλα στοιχεία που πιθανόν θα ενδιέφεραν την τράπεζα, όπως πωλήσεις ή αγορές ακινήτων και εγγραφές υποθηκών.

Μερικές φορές τα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα όμως με τις τεχνικές ανάλυσης που χρησιμοποιούν οι τράπεζες επιδιώκεται η ορθότερη αξιολόγηση και σωστή απόφαση περί χρηματοδότησης της επιχείρησης.

Στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης εξετάζονται χρηματοοικονομικοί δείκτες που δείχνουν την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης, την αποδοτικότητά της, τη ρευστότητά της και την κεφαλαιακή της διάρθρωση.

Η αποτελεσματικότητα της διοίκησης και οργάνωσης

Στην εξέταση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης αλλά και της γενικότερης οργάνωσης της επιχείρησης αξιολογούνται κατά βάση ποιοτικά κριτήρια όπως:

- Ø Το ιστορικό της επιχείρησης
- Ø Τη διοίκηση και οργάνωση της επιχείρησης (οργανόγραμμα, στελέχωση, πυραμίδα διοίκησης)
- Ø Την οργάνωση του τομέα παραγωγής
- Ø Την οργάνωση του τομέα πωλήσεων

Την ανταγωνιστικότητα του αντικειμένου δραστηριότητας

Το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης καθώς και η δυνατότητα που έχει να το διατηρεί ανταγωνιστικό και προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των πελατών της καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις προοπτικές βιωσιμότητάς της. Επομένως έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται όσο και η θέση της μέσα στον κλάδο. Επομένως εξετάζονται στοιχεία όπως η κατάσταση της αγοράς γενικότερη αλλά και του κλάδου ειδικότερα, τα προϊόντα τα οποία παρέχει σε όρους κόστους, τιμής και ποιότητας αλλά και οι συναλλακτικοί όροι που χρησιμοποιεί με τους πελάτες της και τους προμηθευτές της.

Οι προοπτικές ρευστότητας

Στις χρηματοδοτήσεις αυτό που επιδιώκεται από τις τράπεζες είναι η εξυπηρέτηση του χορηγηθέντος δανείου από την κύρια λειτουργία της επιχείρησης. Επομένως εξετάζεται η δυνατότητα της επιχείρησης να αποπληρώνει τις υφιστάμενες υποχρεώσεις της αλλά και οι πηγές αποπληρωμής της νέας χρηματοδότησης.

5.1.2 ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Τα προηγούμενα κριτήρια που αναλύσαμε παραπάνω έχουν ως κύριο στόχο να διαπιστώσουν την κατάσταση της επιχείρησης και τις προοπτικές που εμφανίζει. Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα κριτήρια που ανακύπτουν σε σχέση με τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση την οποία αιτείται η επιχείρηση στην τράπεζα.

Η επιχείρηση αιτείται χρηματοδότηση όταν έχει διαγνώσει κάποιες ανάγκες της οι οποίες δεν μπορούν να καλυφθούν με κάποιο άλλο τρόπο. Η απόφαση αυτή δημιουργεί έξοδα και υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τις τράπεζες σε περίπτωση έγκρισης του δανείου. Αυτό που έχει σημασία είναι το κόστος αυτής της χρηματοδότησης να υπερκαλύπτεται από τα οφέλη αυτής. Επομένως η διοχέτευση κεφαλαίων για την επίτευξη μη παραγωγικών σκοπών αποδυναμώνει την επιχείρηση, η οποία είναι αναγκασμένη να αποπληρώνει οφειλές που δεν είχαν απόδοση.

Από την πλευρά της τράπεζας τα επικουρικά στοιχεία που εξετάζει μπορούν να χωριστούν σε δύο υποκατηγορίες:

- Ø Αποδοτικότητα
- Ø Εξασφαλίσεις

Αποδοτικότητα

Η έννοια της αποδοτικότητας ως κριτήριο χρηματοδότησης σχετίζεται με την απόδοση που θα έχει η τράπεζα από την συγκεκριμένη χρηματοδότηση. Η τράπεζα κατά τις χρηματοδοτήσεις απασχολεί κεφάλαια μετόχων ή καταθετών ή ξένα κεφάλαια.

Επομένως, η τράπεζα από κάθε χρηματοδότηση επιδιώκει την ανάλογη απόδοση, όφελος το οποίο προέρχεται τόσο από τους τόκους χρηματοδότησης όσο και από τις προμήθειες που επιβαρύνεται ο πελάτης λόγω παραγωγικών εργασιών της τράπεζας για λογαριασμό της επιχείρησης.

Η αποδοτικότητα της χρηματοδότηση ισούται με:

$$\text{Αποδοτικότητα} = \frac{\text{Τόκοι Χορηγήσεων + Προμήθειες}}{\text{Μέσο Όρο Χρηματοδοτήσεων}}$$

Επομένως, οι τράπεζες για τη βελτίωση του παραπάνω δείκτη επιδιώκουν, από τη συνεργασία τους με τις επιχειρήσεις μέσω μιας χρηματοδότησης, την ανάληψη επιπρόσθετων εργασιών για λογαριασμό της επιχείρησης για τις οποίες θα έχουν κάποιες προμήθειες.

Μια βασική αρχή αναφορικά με την αποδοτικότητα είναι η ακόλουθη:

«Το ποσοστό των παραγωγικών εργασιών που μας αναθέτει μια επιχείρηση δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υπολείπεται του ποσοστού με το οποίο συμμετέχουμε στις τραπεζικές πιστώσεις».(Δεμίρης, 1993)

Εξασφαλίσεις

Η τράπεζα κατά την παροχή δανείου σε μια επιχείρηση υπογράφει σύμβαση η οποία είναι η εξασφάλισή της. Πέρα από τη σύμβαση, η τράπεζα μπορεί να ζητήσει πρόσθετες εξασφαλίσεις προκειμένου να μειωθεί ο αναλαμβανόμενος κίνδυνός της. Βέβαια, η καλύτερη εξασφάλιση στις χρηματοδοτήσεις είναι η βιωσιμότητα της ίδιας της επιχείρησης.

Ωστόσο, οι τράπεζες καταφεύγουν σε πρόσθετες εξασφαλίσεις όταν:

- Ø Η χρηματοδότηση συνδέεται και πρόκειται να εξοφληθεί από απαιτήσεις του πιστούχου από πελάτες του (επιταγές & συναλλαγματικές)
- Ø Επιβάλλεται λόγω της φύσης της χρηματοδότησης (πάγιες εγκαταστάσεις)
- Ø Η τράπεζα δεν είναι απόλυτα ικανοποιημένη από την κατάσταση και λειτουργία της επιχείρησης από την ανάλυση της οικονομικής της κατάστασης

5.2 ΛΗΨΗ ΠΙΣΤΟΛΟΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Μετά την αξιολόγηση τόσο των βασικών όσο και επικουρικών κριτηρίων που θέτει η κάθε τράπεζα για να προβεί σε οποιαδήποτε χρηματοδότηση και εφόσον αυτά αξιολογηθούν θετικά, λαμβάνεται η πιστοδοτική απόφαση.

Στην πιστοδοτική απόφαση αναφέρονται αναλυτικά οι όροι παροχής πιστοδοτήσεων όπως:

- Ø Το ύψος της χρηματοδότησης
- Ø Η διάρκεια της χρηματοδότησης
- Ø Η μορφή της χρηματοδότησης
- Ø Η μορφή και το ύψος τυχόν πρόσθετων εξασφαλίσεων
- Ø Το επιτόκιο εκτοκισμού της χρηματοδότησης
- Ø Το ύψος και η μορφή πρόσθετων ενεργειών για την επιχείρηση και οι προμήθειες τους

Η απόφαση πιστοδότησης μπορεί να είναι πεπερασμένου χρόνου ή εφάπαξ αλλά συνήθως στις περιπτώσεις των πιστωτικών ορίων οι αποφάσεις αυτές είναι πεπερασμένου χρόνου και δεν υπερβαίνουν τον ένα έτος.

5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι τράπεζες για την παροχή ενός δανείου ακολουθούν συγκεκριμένες διαδικασίες από την στιγμή της αίτησης του επιχειρηματία έως και την εκταμίευση του δανείου. Βέβαια ενδεχομένως να υπάρχουν κάποιες αποκλίσεις αλλά παρακάτω θα παρουσιαστεί μία βασική δομή διαδικασιών που ακολουθούν όλες οι τράπεζες.

- Ø Παραλαβή της αίτησης του πελάτη
- Ø Έλεγχος της φερεγγυότητας του πελάτη

- Ø Επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης- Διαπραγμάτευση των όρων δανείου
- Ø Εξέταση του αιτήματος
- Ø Έγκριση και χορήγηση του δανείου
- Ø Παρακολούθηση της ενημερότητας του δανείου

5.3.1 Παραλαβή της αίτησης του πελάτη

Εφόσον έχει διενεργηθεί μια αρχική επικοινωνία του τραπεζικού στελέχους με τον υποψήφιο για χορήγηση δανείου επιχειρηματία, ο πελάτης καταθέτει γραπτώς το αίτημά του για τη χρηματοδότηση. Συνήθως αυτή η αίτηση είναι ένα τυποποιημένο έντυπο της τράπεζας υπάρχει όμως και η δυνατότητα ο επιχειρηματίας να αποστείλει μια δική του επιστολή.

Όταν αιτούνται δάνεια μεγάλες επιχειρήσεις συνήθως αναφέρονται στοιχεία της επιχείρησης αναφορικά με την παρελθοντική και τρέχουσα λειτουργία αλλά συνήθως δίνεται μεγάλη βαρύτητα για τη μελλοντική λειτουργία της επιχείρησης. Τέτοια στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

- Σύντομη αναφορά στο ιστορικό της επιχείρησης
- Μερίδιο αγοράς
- Χαρακτηριστικά του προϊόντος της
- Οικονομικά στοιχεία
- Μελλοντικά σχέδια- προοπτικές ανάπτυξης

Τέλος γίνεται αναφορά στην ίδια τη χρηματοδότηση αναλυτικότερα πρέπει να αναφέρονται ξεκάθαρα τα ακόλουθα:

- Ø Το αιτούμενο ποσό και το νόμισμα του δανείου
- Ø Ο σκοπός της χρηματοδότησης (κεφάλαιο κίνησης, πάγιες εγκαταστάσεις)
- Ø Η μορφή της χρηματοδότησης (εφάπαξ, πιστωτικό όριο, overdraft κ.α)
- Ø Η διάρκεια της χρηματοδότησης και ο τρόπος αποπληρωμής

- Ø Η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης (τι θα επιτύχει η επιχείρηση με τη χρηματοδότηση π.χ. γιατί θέλει να επενδύσει σε πάγιες εγκαταστάσεις)
- Ø Προσφερόμενες εξασφαλίσεις

Πάντα, το αίτημα χρηματοδότησης συνοδεύεται από τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης ώστε να ακολουθήσει η διενέργεια χρηματοοικονομικής ανάλυσης της επιχείρησης από την τράπεζα με σκοπό την αξιολόγησή της και τον κίνδυνο που θα αναλάβει η τράπεζα σε περίπτωση έγκρισης του δανείου.

Τα οικονομικά στοιχεία που παρέχει η επιχείρηση στην τράπεζα είναι τα ακόλουθα:

- Ø Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις
- Ø Η ανάλυση του κόστους παραγωγής και του κόστους πωληθέντων
- Ø Η έκθεση σε τραπεζικά δάνεια σε άλλες τράπεζες, αναλυτική αναφορά μορφής δανείου σε κάθε τράπεζα
- Ø Το συνολικό ύψος εγγυητικών επιστολών
- Ø Τα αποτελέσματα της επιχείρησης

Για την εξακρίβωση της ορθότητας των παραπάνω πληροφοριών οι τράπεζες ζητούν επιπρόσθετα τα εξής:

- Ø Για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' Κατηγορίας
 - Δημοσιευμένους σε ΦΕΚ ισολογισμούς με τα προσαρτήματά τους και τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης της τελευταίας τριετίας
 - Πρόσφατο ισοζύγιο και ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα του προηγούμενου έτους
- Ø Για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' και Β' Κατηγορίας
 - Συγκεντρωτικές καταστάσεις ΦΠΑ των τριών τελευταίων ετών και περιοδικές καταστάσεις ΦΠΑ ανά μήνα.

Σε μερικές περιπτώσεις έχει παρατηρηθεί αλλοίωση των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων για τη δημιουργία ευνοϊκότερης εικόνας της τράπεζας προς την επιχείρηση για αυτό το λόγο θα πρέπει να δίνεται διασταύρωση των στοιχείων της επιχείρησης και επάληθευσή τους.

5.3.2 Έλεγχος της φερεγγυότητας του πελάτη

Με την παραλαβή της αίτησης του δανείου η τράπεζα προσφεύγει σε βάσεις πληροφοριών από τις οποίες μπορεί να αποκτήσει χρήσιμες πληροφορίες για τον υποψήφιο πελάτη της. Υπάρχει λοιπόν η δυνατότητα πληροφόρησης τόσο για την ύπαρξη δυσμενών στοιχείων για τον συγκεκριμένο πελάτη αλλά και διαφόρων άλλων πληροφοριών μέσω των οποίων μπορεί να φανεί η ειλικρίνεια του πελάτη αυτού αλλά και η προθυμία να παρέχει ο ίδιος τις σωστές πληροφορίες.

Η βάση πληροφοριών που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα είναι ο «Τειρεσίας».

«Η **Τειρεσίας ΑΕ** είναι μια διατραπεζική εταιρία, η οποία εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών που αναφέρονται στην οικονομική συμπεριφορά επιχειρήσεων και ιδιωτών, πληροφοριών που αφορούν σε ταυτότητες /διαβατήρια που έχουν κλαπεί ή απολεσθεί, καθώς και πληροφοριών σχετικά με δόλια χρήση πιστωτικών καρτών. Οι πληροφορίες αυτές συμβάλλουν στην προστασία του θεσμού της πίστης, στη μείωση των επισφαλειών και στην εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών, προς όφελος των συναλλασσομένων και του τραπεζικού συστήματος.» (www.tiresias.gr)

Οι ελληνικές τράπεζες εντόπισαν την ανάγκη έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης σχετικά με τους υποψήφιους πελάτες τους ώστε να παρέχεται η δυνατότητα προστασίας της πίστης και μείωσης των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος. Για το σκοπό αυτό λοιπόν ιδρύεται από το σύνολο σχεδόν των ελληνικών τραπεζών η εταιρεία Τειρεσίας στην οποία και ανατίθεται η ανάπτυξη και διαχείριση ενός αξιόπιστου Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς.

Η Τειρεσίας ΑΕ ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο 1997 ως μη κερδοσκοπική εταιρεία αλλά εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή της.

.Οι μέτοχοι της εταιρείας είναι οι μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες και θυγατρικές αυτών.

Σκοπός της εταιρείας είναι η ανάπτυξη και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων με αποστολή:

- Ø Την προαγωγή και προστασία του θεσμού της τραπεζικής πίστης
- Ø Την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και συνεπώς, την ομαλή λειτουργία της αγοράς
- Ø Τη συμβολή της στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των συναλλασσόμενων
- Ø Την πρόληψη και αποτροπή της απάτης στις τραπεζικές συναλλαγές και στις συναλλαγές με κάρτες

Η διαχείριση και διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τα πληροφοριακά της συστήματα. (www.tiresias.gr)

Η Τειρεσίας ΑΕ λειτουργεί σύμφωνα με τους παρακάτω κανόνες:

- Ø η **διαφάνεια των κανόνων λειτουργίας** του Αρχείου δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και την απαρέγκλιτη εφαρμογή τους
- Ø η **εξασφάλιση του αδιάβλητου** του Αρχείου, η πρόσβαση στο οποίο ελέγχεται με μηχανισμούς ασφαλείας
- Ø ο **σεβασμός και η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη** και η παροχή προς αυτόν κάθε δυνατής συνδρομής σχετικά με τα δεδομένα που τον αφορούν και την άσκηση των εκ του νόμου δικαιωμάτων του
- Ø η **διάθεση στους αποδέκτες** πληροφοριών που χαρακτηρίζονται από αντικειμενικότητα και ακρίβεια

Έχοντας λοιπόν ελέγξει την φερεγγυότητα του πελάτη στο Τειρεσία και εφόσον η τράπεζα κρίνει ότι πληρούνται οι προδιαγραφές που θέτει για περαιτέρω συνεργασία με το συγκεκριμένο επιχειρηματία ακολουθεί το επόμενο στάδιο της διαδικασίας χρηματοδότησης.

5.3.3 Επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης- Διαπραγμάτευση των όρων δανείου

Το επόμενο στάδιο της διαδικασίας είναι η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης. Αυτό το στάδιο είναι αρκετά σημαντικό αφού διαμορφώνεται μια άποψη για την ίδια την επιχείρηση και είναι ένα προστάδιο εδραίωσης καλούς κλίματος συνεργασίας.

Ο τραπεζικός υπάλληλος που θα σταλεί στην επιχείρηση θα πρέπει να είναι ένα έμπειρο στέλεχος ώστε να συγκεντρώσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που θα χρησιμοποιηθούν στην συνέχεια από τα εγκριτικά κλιμάκια για την αξιολόγηση της εταιρείας.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται κατά την επίσκεψη είναι οι ακόλουθες:

- Ø Εάν είναι υαρκτή η επιχείρηση
- Ø Σε τι κατάσταση βρίσκονται οι εγκαταστάσεις αλλά και ο πάγιος εξοπλισμός της επιχείρησης
- Ø Σε τι κατάσταση βρίσκονται τα αποθέματα αυτής
- Ø Σε τι κατάσταση βρίσκεται το προσωπικό της εταιρείας, ποια η οργάνωσή του και η στελέχωσή του

Επιπλέον, κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης υπάρχει άμεση πρόσβαση του τραπεζικού υπαλλήλου σε στοιχεία όπως:

- Ø Ασφαλιστήρια συμβόλαια
- Ø Φορολογικές δηλώσεις
- Ø Καταστάσεις μισθοδοσίας
- Ø Άδειες λειτουργίας
- Ø Κατάσταση μηχανημάτων
- Ø Κατάσταση ακίνητης περιουσίας

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, το τραπεζικό στέλεχος θα πρέπει να είναι φιλικό προς τον επιχειρηματία, να ακούει τις απόψεις του και να συμβουλεύει όταν έχει τη δυνατότητα. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να γνωρίζει τη κατάσταση του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση και να κρίνει ποια θα πρέπει να είναι τα προϊόντα που θα προωθηθούν από τη τράπεζα στον συγκεκριμένο επιχειρηματία θέτοντας το πλαίσιο της συνεργασίας τους.

5.3.4 Εξέταση του αιτήματος

Αφού ολοκληρωθούν τα παραπάνω στάδια διενεργείται η εξέταση του αιτήματος χρηματοδότησης από την τράπεζα. Η εξέταση του αιτήματος μπορεί να κατηγοριοποιηθεί στις ακόλουθες δύο κατηγορίες:

- Ø Χρηματοοικονομική ανάλυση και αξιολόγηση της εταιρείας
- Ø Έλεγχος της διασφαλιστικής αξίας των προσφερόμενων ακινήτων

Χρηματοοικονομική ανάλυση και αξιολόγηση της εταιρείας

Έχοντας συλλέξει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες το τραπεζικό στέλεχος αναφορικά με την επιχείρηση, αποστέλλει την εισήγησή του στο αντίστοιχο εγκριτικό κλιμάκιο. Η εισήγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όλα τα στοιχεία του πελάτη και να προτείνει την άποψή του ο συντάκτης της.

Στη συνέχεια για να γίνει η αξιολόγηση από το εγκριτικό κλιμάκιο λαμβάνονται υπόψη τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά της εταιρείας.

Ποσοτικά Χαρακτηριστικά

Σε αυτό το στάδιο της ανάλυσης διενεργείται χρηματοοικονομική ανάλυση της εταιρείας σύμφωνα με τον ισολογισμό της και τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης. Επιπρόσθετα, υπολογίζονται από την τράπεζα διάφοροι χρηματοοικονομικοί δείκτες που θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας αντικειμενικής εικόνας για την λειτουργία και απόδοση της εταιρείας.

Γενικότερα σε αυτό το στάδιο θα αξιολογηθούν τα βασικά κριτήρια χρηματοδότησης δηλαδή η βιωσιμότητα της επιχείρησης και οι προοπτικές ρευστότητας. Λαμβάνοντας λοιπόν σοβαρά υπόψη την όλη ανάλυση δημιουργείται μια εικόνα του κινδύνου που θα αναλάβει η τράπεζα στο ενδεχόμενο χορήγησης του δανείου που αιτείται ο πελάτης.

Ποιοτικά Χαρακτηριστικά

Στην ανάλυση των ποιοτικών χαρακτηριστικών της εταιρείας εξετάζονται τα ακόλουθα:

- Ø Η εικόνα της επιχείρησης

- Ø Η κατάσταση του εξοπλισμού
- Ø Η φερεγγυότητα των προμηθευτών και πελατών της
- Ø Τα προϊόντα που παράγει
- Ø Ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται
- Ø Το μερίδιο αγοράς που κατέχει
- Ø Το δίκτυο διανομής και πωλήσεων

Οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει διάφορες κατηγορίες στις οποίες κατατάσσουν τις επιχειρήσεις με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνουν. Έχοντας λοιπόν πραγματοποιήσει την ανάλυση το εγκριτικό κλιμάκιο κατατάσσει την επιχείρηση στην αντίστοιχη κατηγορία. Λαμβάνοντας την κατάταξη αντανακλάται η πιστοδοτική πολιτική που θα ακολουθήσει η τράπεζα στη συγκεκριμένη επιχείρηση αλλά και το είδος και ύψος των εξασφαλίσεων στην περίπτωση που θα υπάρξει συνεργασία.

Έλεγχος της διασφαλιστικής αξίας των προσφερόμενων ακινήτων

Είναι σύνηθες στα μακροχρόνια δάνεια να λαμβάνονται προσημειώσεις ακινήτων για την χορήγησή τους. Στην περίπτωση λοιπόν της εγγραφής προσημείωσης η τράπεζα αποστέλλει μηχανικούς, με τους οποίους συνεργάζεται, να εκτιμήσουν το ακίνητο.

Ο μηχανικός για να κάνει την εκτίμηση του ακινήτου λαμβάνει υπόψη του την εμπορική αξία του και όχι την πραγματική. Η εμπορική αξία είναι η αξία πώλησής του ενώ πραγματική είναι η εκτίμηση της επένδυσης που έχει γίνει για αυτό το ακίνητο. Π.χ. ένα ακίνητο στο οποίο έχουν επενδυθεί πολλά χρήματα και είναι υπερπολυτελές αλλά είναι σε υποβαθμισμένη περιοχή πιθανότατα η εμπορική του αξία να είναι χαμηλότερη από την πραγματική.

Έχοντας λοιπόν η τράπεζα την εμπορική αξία του ακινήτου προβαίνει σε προσημείωση λαμβάνοντας ως εξασφάλιση το 80% της εμπορικής αξίας εξωεπιχειρησιακών ακινήτων και το 60% της εμπορικής αξίας των επιχειρησιακών ακινήτων. Επιπλέον, θα ληφθεί η υπόψη η κατάταξη της προσημείωσης δηλαδή αν είναι Α, Β ή Γ γιατί είναι πιθανό το ακίνητο να έχει ήδη προσημειωθεί από άλλες τράπεζες.

Επιπρόσθετα, ως εξασφάλιση μακροπρόθεσμων δανείων μπορεί να είναι μηχανολογικός εξοπλισμός ο οποίος ενεχυριάζεται σε ποσοστό 60% της εμπορικής του αξίας και όχι της αξία κτήσεως.

Επίσης η τράπεζα μπορεί να λάβει ως εξασφάλιση για το δάνειο συναλλαγματικές, επιταγές, ομόλογα κ.α. τα οποία έχουν αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο.(βλ. Κεφάλαιο 2)

5.3.5 Έγκριση και χορήγηση του δανείου

Το τελευταίο στάδιο χορήγησης του δανείου είναι η εγκρίσή του και η εκταμίευσή του.

Σε αυτό το στάδιο λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- Ø Εάν θα χορηγηθεί το δάνειο
- Ø Ποιο θα είναι το ύψος του δανείου
- Ø Ποια θα είναι η διάρκειά του
- Ø Ποιοι θα είναι οι τρόποι αποπληρωμής του
- Ø Ποιες θα είναι οι συμπληρωματικές εργασίες (εγγυητικές επιστολές, εμπορικό κ.α)
- Ø Ποιες θα είναι οι εξασφαλίσεις

Η λήψη των παραπάνω αποφάσεων καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας.

Είναι αξιοσημείωτο ότι λόγω του ανταγωνισμού που υπάρχει μεταξύ των τραπεζών συνήθως οι τράπεζες δεν έχουν μεγάλα spread ούτε μπορούν να έχουν ως εξασφάλιση αυτά που πραγματικά θα επιθυμούσαν για να έχουν ένα υγιές χαρτοφυλάκιο. Αυτό που έχει σημασία είναι να συνεργαστούν με τους καλούς πελάτες και να τους κρατήσουν και να αναλαμβάνουν συμπληρωματικές εργασίες ώστε να λαμβάνουν προμήθειες μέσω τέτοιων συνεργασιών.

Γενικότερα, οι τράπεζες έχουν κεντροποιημένες υπηρεσίες με εξειδικευμένα στελέχη τα οποία πραγματοποιούν τις εγκριτικές αποφάσεις. Τα καταστήματα των τραπεζών παραμένουν ως σημεία προώθησης των τραπεζικών προϊόντων και μέσω των πληροφοριακών συστημάτων υπάρχει άμεση επικοινωνία του καταστήματος με τα εγκριτικά κλιμάκια που αναλαμβάνουν τις εγκριτικές αποφάσεις.

Στη συνέχεια, και εφόσον ο πελάτης αποδεχτεί τους όρους της χορήγησης ακολουθεί η κατάρτιση της σύμβασης από την Νομική Υπηρεσία της τράπεζας και η υπογραφή της από τον πελάτη και των τραπεζικών στελεχών του καταστήματος που έχουν το δικαίωμα υπογραφής συμβάσεων εκ μέρους της τράπεζας. Επιπλέον, λαμβάνονται υπόψη στη σύμβαση και οι εξασφαλίσεις του δανείου και ακολουθεί η εκταμίευσή του και η ένταξή του στο λογιστικό σύστημα της τράπεζας.

Αναλυτικότερα, εφόσον εγκριθεί το δάνειο από τα εγκριτικά κλιμάκια και ο επιχειρηματίας συμφωνήσει με τους όρους του δανείου γίνονται οι ακόλουθες ενέργειες:

- Ø Σύνταξη, συμπλήρωση και έλεγχος των συμβάσεων
- Ø Έλεγχος των εγγράφων για τη νομότυπη λήψη των εξασφαλίσεων από την τράπεζα
- Ø Έλεγχος των νομιμοποιητικών εγγράφων που προσκομίζει η επιχείρηση στην τράπεζα
- Ø Παραλαβή και έλεγχος των εγγράφων που παραδίδει η επιχείρηση στην τράπεζα για την εκταμίευση του δανείου (πιστοποιητικά ασφαλιστικής, φορολογικές ενημερότητες κ.α.)
- Ø Συμπλήρωση και έλεγχος συμπληρωματικών ενεργειών που είναι διατεθειμένη η τράπεζα να αναλάβει από τον εν λόγω πελάτη της
- Ø Εκταμίευση του δανείου
- Ø Αρχαιοθέτηση των εγγράφων και φύλαξή τους σε πυρασφαλή θέση
- Ø Ένταξη της χορήγησης στο λογιστικό σύστημα της τράπεζας

5.3.6 Παρακολούθηση της ενημερότητας του δανείου

Εφόσον υπάρξει εκταμίευση του δανείου η τράπεζα έχει συμφέρον αλλά είναι και υποχρέωσή της να ενδιαφέρεται για την εξέλιξη των εργασιών της επιχείρησης, τις προοπτικές που διαγράφονται ή τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται. Βεβαίως η ενασχόληση της τράπεζας με την κάθε επιχείρηση που έχει χρηματοδοτήσει είναι ανάλογη των μεγεθών της επιχείρησης και του ύψους της πίστωσης που έχει δώσει.

Η παρακολούθηση της χρηματοδότησης θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί ως εξής:

- Ø Η διασφάλιση της πίστωσης
- Ø Η βελτίωση της αποδοτικότητας

Η διασφάλιση της πίστωσης

Η λειτουργία της επιχείρησης δεν είναι σταθερή ούτε δεδομένη. Επομένως, τα στοιχεία που παρουσίαζε η επιχείρηση κατά την διενέργεια της αξιολόγησής της μπορούν να αλλάξουν οποιαδήποτε στιγμή.

Οι τράπεζες λοιπόν, μετά την εκταμίευση του δανείου έχουν δημιουργήσει μέτρα που τους παρέχουν την έγκαιρη πληροφόρηση για την λειτουργία της επιχείρησης.

Τα μέτρα αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Ø Τακτικές επισκέψεις στην έδρα της επιχείρησης
- Ø Η συναλλακτική της συμπεριφορά
- Ø Η εξέταση ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων
- Ø Ο έλεγχος της στον Τειρεσία
- Ø Ο τρόπος λειτουργίας τους συναλλακτικού κυκλώματος
- Ø Ο έλεγχος των εξασφαλίσεων
- Ø Οι πληροφορίες από την αγορά

Τακτικές επισκέψεις στην έδρα της επιχείρησης

Με τις τακτικές επισκέψεις στην έδρα της επιχείρησης δίνεται η δυνατότητα άμεσης επαφής με τον επιχειρηματία στον χώρο, όπου μπορούν να συζητηθούν τυχόν προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζει και να δοθούν έγκαιρα λύσεις.

Η συναλλακτική της συμπεριφορά

Ο τρόπος με τον οποίο ο επιχειρηματίας εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του στην τράπεζα αλλά και την πληρωμή των επιταγών έκδοσής του, αποτελούν ένδειξη της ρευστότητας της επιχείρησης.

Η εξέταση ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Με την εξέταση των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων μπορούν να εντοπιστούν τυχόν προβλήματα που θα εμφανιστούν μετέπειτα στην επιχείρηση. Αν εμφανίζεται στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις μείωση του κύκλου εργασιών με αύξηση των αποθεμάτων αυτό προοιωνίζει αδυναμία πώλησης της επιχείρησης των προϊόντων της και ίσως σοβαρά επιχειρηματικά προβλήματα στο μέλλον.

Ο έλεγχος της στον Τειρεσία

Είναι συνετό, οι τράπεζες να παρακολουθούν στον Τειρεσία τις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζονται ώστε να έχουν έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση για τις ενέργειες τους. Αν υπάρχει σφράγιση επιταγής της επιχείρησης ή διαταγή πληρωμής ή εγγραφή άλλης προσημείωσης επί του ακινήτου που η τράπεζα έχει ήδη προσημειώσει θα πρέπει η τράπεζα να το γνωρίζει ώστε να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες.

Ο τρόπος λειτουργίας τους συναλλακτικού κυκλώματος

Το συναλλακτικό σύστημα της επιχείρησης αποτελείται από πελάτες και προμηθευτές. Αυτοί λοιπόν είναι οι πρώτοι που αντιλαμβάνονται τυχόν προβλήματα ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης. Η τράπεζα έχει τη δυνατότητα μέσω του λογαριασμού όψεως της επιχείρησης να παρακολουθεί τον τρόπο που η επιχείρηση πληρώνει τους προμηθευτές της ή να παρακολουθεί τις επιταγές της επιχείρησης που προέρχονται από πελάτες της ώστε να μπορεί έγκαιρα να δει τη λειτουργία της επιχείρησης και εάν αυτή αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα.

Ο έλεγχος των εξασφαλίσεων

Θα πρέπει από την πλευρά της τράπεζας να διενεργείται συνεχής έλεγχος της κατάστασης και της αξίας των εξασφαλίσεων που έχει λάβει, να παρακολουθείται η νομική κατοχύρωση της τράπεζας αλλά και η ασφαλιστική τους κάλυψη.

Οι έλεγχοι για τις εξασφαλίσεις είναι συνετό να διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και αναλυτικότερα ως εξής:

- Ø Ανά τρίμηνο ή τετράμηνο για τα αξιόγραφα
- Ø Ανά τρίμηνο ή τετράμηνο για τις εκχωρημένες απαιτήσεις
- Ø Ανά τετράμηνο για τα ενέχυρα εμπορεύματα, βέβαια αυτό εξαρτάται από το είδος των προϊόντων που ενεχυριάζονται
- Ø Μια φορά το χρόνο για προσημειώσεις- υποθήκες
- Ø Μια με δύο φορές το χρόνο για εγγυήσεις φυσικών ή νομικών προσώπων

Οι πληροφορίες από την αγορά

Οι πληροφορίες που προέρχονται από την αγορά μπορούν να δώσουν στοιχεία ιδιαίτερης βαρύτητας για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Ως αγορά νοείται το επιχειρηματικό περιβάλλον της επιχείρησης δηλαδή πελάτες, προμηθευτές ή εργαζόμενοι.

Η βελτίωση της αποδοτικότητας

Ένα από τα βασικά κριτήρια για τη σύναψη συνεργασιών με επιχειρήσεις είναι η αποδοτικότητα της συνεργασίας. Αυτό βέβαια αξιολογείται κατά την αρχική φάση αξιολόγησης αλλά παρουσιάζει μια δυναμική που επιβάλλει διαρκή παρακολούθηση.

Συνήθως μια επιχείρηση δεν συνεργάζεται μόνο με μία τράπεζα. Έτσι έχει πάντα το δίλημμα κάθε νέα εργασία της σε ποια τράπεζα θα ανατεθεί. Αυτό σημαίνει ότι κάθε τράπεζα θα πρέπει να είναι κοντά στον επιχειρηματία που χρηματοδοτεί, να έχει άμεση επαφή με τον οικονομικό σύμβουλο αν υπάρχει και να προσφέρει πάντα ταχύτητα και ανταγωνιστικό τιμολόγιο.

Επίσης να γνωρίζει το εύρος εργασιών που έχει κάθε επιχείρηση και να επιδιώκει την ανάθεση των περισσότερων δυνατών τραπεζικών εργασιών στην ίδια.

Όσο περισσότερο βάθος αποκτά η συνεργασία με την επιχειρηματική πελατεία, τόσο πιο δύσκολο είναι να υπάρξουν διαρροές προς τον ανταγωνισμό.

Η ανάπτυξη ισόβιων σχέσεων της τράπεζας με την επιχειρηματική πελατεία αποφέρει ουσιαστικό κέρδος τόσο στην τράπεζα όσο και στην συνεργαζόμενη επιχείρηση.

Στο στάδιο αυτό λοιπόν παρακολουθείται η συνολική λειτουργία της επιχείρησης. Εάν σε αυτό το στάδιο εντοπιστούν από την τράπεζα τυχόν προβλήματα στη λειτουργία της επιχείρησης η τράπεζα θα πρέπει να λάβει τα αντίστοιχα μέτρα για να μειώσει τον κίνδυνο μη αποπληρωμής του δανείου.

Η τράπεζα λοιπόν θα πρέπει να προχωρήσει στις ακόλουθες ενέργειες σε περίπτωση εντοπισμού δυσμενών μεταβολών για τη λειτουργία της επιχείρησης:

- Ø Πάγωμα των εγκριθέντων ορίων
- Ø Αξιολόγηση των προβλημάτων της επιχείρησης και της έκτασης που μπορούν να πάρουν
- Ø Λήψη αποφάσεων για πιθανή αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση
- Ø Εφαρμογή λύσεων από την επιχείρηση σε συγκεκριμένα χρονικά όρια
- Ø Επανεξέταση της συνεργασίας με τη συγκεκριμένη επιχείρηση
- Ø Παρακολούθηση της θέσης της επιχείρησης αλλά και του γενικότερου συναλλακτικού της συστήματος
- Ø Επανεξέταση των συμβάσεων και εξασφαλίσεων για νομικές αδυναμίες
- Ø Λήψη επιπρόσθετων εξασφαλίσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος δημιουργήθηκε από τους Διοικητές των Κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των 10 χωρών, το Δεκέμβριο του 1974, οπότε έλαβε χώρα και η πρώτη συνάντηση. Τα μέλη της Επιτροπής προέρχονται από το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Ισπανία, την Ελβετία, τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία, τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι χώρες εκπροσωπούνται από τις κεντρικές τους τράπεζες και επίσης από την αρχή που έχει επίσημα την δυνατότητα εποπτείας στο τραπεζικό σύστημα της χώρας.

Η Επιτροπή παρέχει μια βάση συνεργασίας μεταξύ των χωρών μελών πάνω σε ζητήματα εποπτείας τραπεζών. Συχνά συζητούνται τρόποι για διεθνή συνεργασία έτσι ώστε να συμπληρωθούν τα κενά που παρατηρούνται στα δίκτυα ελέγχου του τραπεζικού συστήματος. Αυτό συμβαίνει μέσω δύο βασικών αρχών:

- Ø όλες οι τράπεζες πρέπει να εποπτεύονται
- Ø η εποπτεία οφείλει να είναι επαρκής και αποτελεσματική.

Στην ουσία βέβαια ευρύτερος αντικειμενικός της στόχος είναι να κάνει ευρύτερα γνωστή την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός συστήματος ελέγχου των τραπεζών και να βελτιώσει την ποιότητά του.

Οι στόχοι της Επιτροπής της Βασιλείας είναι οι ακόλουθοι:

- Ø Διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος

- Ø Διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού κυρίως σε διεθνές επίπεδο αφενός μεν μεταξύ των διεθνώς δραστηριοποιούμενων τραπεζών, και αφετέρου μεταξύ των τραπεζών και των επενδυτικών εταιρειών

Αναφορικά με τη νομική φύση της δεν είναι διεθνής οργανισμός, αλλά μια *de facto* οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα που λειτουργεί με την υποστήριξη της γραμματείας της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank for International Settlements).

Οι κανόνες που περιέχονται στις εκθέσεις της δεν έχουν νομική δεσμευτικότητα. Εντούτοις, η αποδοχή τους από τις τραπεζικές εποπτικές αρχές ανά την υφήλιο είναι εξαιρετικά αυξημένη.

Η Επιτροπή της Βασιλείας λειτουργεί σύμφωνα με δύο άξονες δράσης:

- Ø καθιέρωση κανόνων σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων και τη συνεργασία ανάμεσα στις αρμόδιες τραπεζικές εποπτικές αρχές των κρατών όπου είναι εγκατεστημένες διεθνείς τράπεζες
- Ø εναρμόνιση του περιεχομένου των κανόνων προληπτικής τραπεζικής εποπτείας που εφαρμόζουν οι εποπτικές αρχές-μέλη της

6.2 ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I

Το 1988 η Επιτροπή της Βασιλείας εισήγαγε ένα σύστημα κεφαλαιακής μέτρησης, το οποίο έγινε γνωστό ως Βασιλεία I. Με αυτό το σύστημα εισάγεται ένας τρόπος μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με το οποίο τα συνολικά κεφάλαια της τράπεζας θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 8% επί των στοιχείων του ενεργητικού που περιέχουν κίνδυνο, ενώ από το σύνολο των κεφαλαίων τουλάχιστον το 4% θα πρέπει να είναι κυρίως κεφάλαιο. Το ρυθμιστικό αυτό πλαίσιο συμπληρώθηκε και εμπλουτίστηκε με τροποποιήσεις που ακολούθησαν την αρχική συμφωνία του Ιουλίου του 1988. Το Νοέμβριο του 1991 έγινε τροποποίηση στις διατάξεις του συμφώνου που αφορούσαν τα ίδια κεφάλαια. Ακόμη δύο τροποποιήσεις ακολούθησαν τον Ιούλιο του 1994 για της συμφωνίες συμψηφισμού και τον Απρίλιο του 1995 για την μεταχείριση των εκτός του

ισολογισμού στοιχείων. Τον Ιανουάριο του 1996 ακολουθεί τροποποίηση η οποία ενσωματώνει τους κινδύνους της αγοράς και τέλος το 1998 εισάγονται νέες μορφές κεφαλαίου με σκοπό τη μείωση των συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου. Η Βασιλεία I προσδιόριζε την μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών, έτσι ώστε να καλύπτουν τον πιστωτικό κίνδυνο.

Ο τρόπος υπολογισμού είναι ο ακόλουθος:

$$\text{Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνο Αγοράς}} \geq 8$$

Όπου ως Ίδια Κεφάλαια συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Βασικά στοιχεία

- Ø Η αξία του καταβεβλημένου κεφαλαίου
- Ø Η διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο
- Ø Τα πάσης φύσεως αποθεματικά
- Ø Το υπόλοιπο κερδών τόσο της τρέχουσας χρήσης όσο και των παρελθουσών χρήσεων που μεταφέρεται εις νέον.
- Ø Τα προσωρινά κέρδη της τρέχουσας χρήσης,
- Ø Τα κεφάλαια για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους

Συμπληρωματικά στοιχεία

- Ø Τα αποθεματικά από αναπροσαρμογή παγίων στοιχείων του ενεργητικού.
- Ø Οι διορθώσεις αξίας απαιτήσεων έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων και πελατών, καθώς και μετοχών, ομολογιών και άλλων τίτλων σταθερής ή μεταβλητής απόδοσης,
- Ø Οι τίτλοι μη καθορισμένης διάρκειας τους οποίους έχει εκδώσει το πιστωτικό ίδρυμα,
- Ø Οι προνομιούχες μετοχές, είτε ορισμένης είτε μη καθορισμένης διάρκειας, που δίνουν δικαίωμα σωρευτικού μερίσματος.

- Ø Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης ορισμένης διάρκειας εφόσον πληρούνται προϋποθέσεις,

Αναφορικά με τους συντελεστές στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου ίσχυαν τα ακόλουθα:

- Ø Α : 0% συντελεστής στάθμισης
 - ο Στοιχεία Ταμείου
 - ο Ομόλογα (χώρες ΟΟΣΑ)
- Ø Β : 20% συντελεστής στάθμισης
 - ο Απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων (χώρες ΟΟΣΑ)
- Ø Γ : 50% συντελεστής στάθμισης
 - ο Δάνεια με εξασφάλιση αστικών ακινήτων
 - LTV 75%
- Ø Δ : 100% συντελεστής στάθμισης
 - ο Λοιπά δάνεια
 - ο Μετοχές

Στο σύμφωνο της Βασιλείας I ασκήθηκε κριτική τόσο από τις εποπτικές αρχές όσο και από τις τράπεζες.

Η κριτική των εποπτικών αρχών εστιάστηκε στα ακόλουθα:

- Ø Απουσία κεφαλαιακών απαιτήσεων για άλλους κινδύνους πέραν του πιστωτικού και του κινδύνου αγοράς
- Ø Παροχή δυνατότητας αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage) και κίνητρα ανάληψης κινδύνων

Η κριτική από τράπεζες τόνισε τα ακόλουθα:

- Ø Περιορισμένη «ευαισθησία» των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο
- Ø Μη σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (regulatory capital) με τα ίδια κεφάλαια που θα παρακρατούσαν οι τράπεζες για προληπτικούς λόγους στην περίπτωση που εξέλιπε η σχετική νομική υποχρέωση (economic capital)

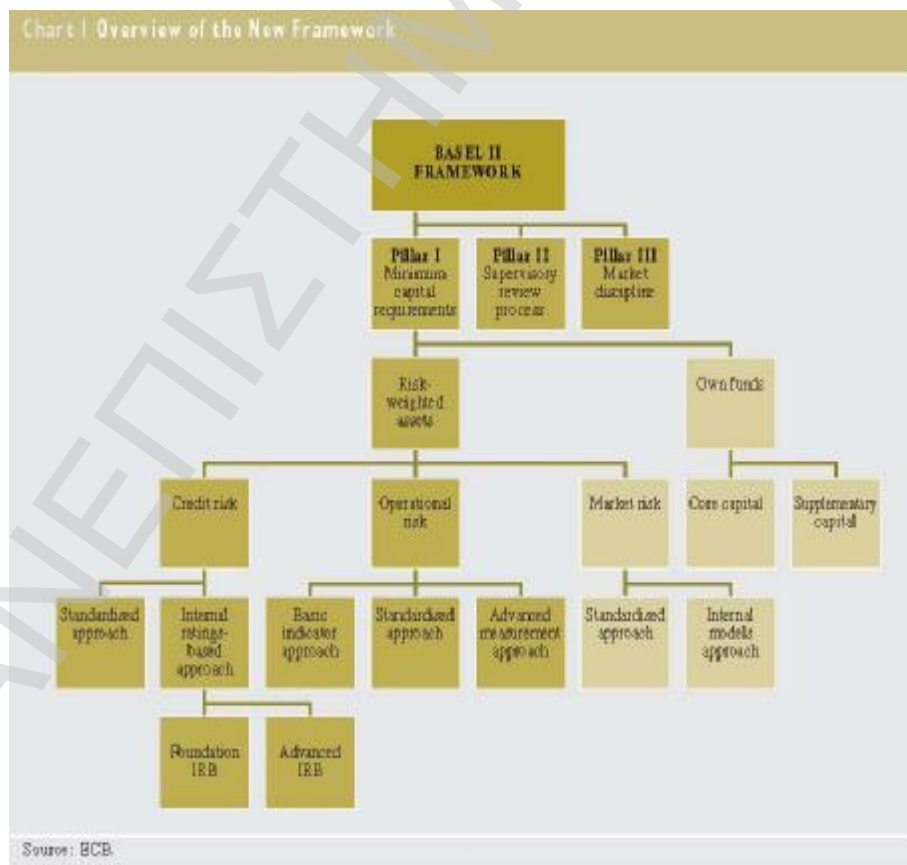
- Ø Περιορισμένη αναγνώριση των αποτελεσμάτων των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Έτσι γεννήθηκε η ανάγκη αναθεώρησης του συμφώνου της Βασιλείας I, και η έκδοση ενός πιο εμπλουτισμένου κειμένου, αυτό της Βασιλείας II.

6.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Από την αρχή της δεκαετίας του 1990, η διαχείριση κινδύνου έγινε πιο σύνθετη και απαιτητική. Έτσι απαιτήθηκε ένα νέο πλαίσιο. Το νέο αυτό πλαίσιο ήρθε να καλύψει η Βασιλεία II. Στόχος πλέον ο επανακαθορισμός των επιπέδων κεφαλαιακής επάρκειας, ώστε να μπορούν οι τράπεζες να ανταποκρίνονται στις συνθήκες της σύγχρονης και συνεχώς εξελισσόμενης αγοράς.

Η δομή της Βασιλείας II εμφανίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας διακρίνονται σε τρεις θεματικές ενότητες οι οποίες έχει επικρατήσει να αναφέρονται ως πυλώνες:

6.3.1 Πυλώνας I: Κεφαλαιακές απαιτήσεις

Το κατώτατο όριο του συνόλου των κεφαλαίων, επί των στοιχείων που περιέχουν ρίσκο συνεχίζει να είναι τουλάχιστον 8%. Αλλάζει όμως η βαρύτητα των στοιχείων που συμβάλλουν στον υπολογισμό του. Πέραν του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς συνυπολογίζονται πλέον και ο λειτουργικός κίνδυνος.

Ως λειτουργικό κίνδυνο θεωρούμε ζημιές οφειλόμενες:

- ∅ σε ανεπαρκείς ή εσφαλμένες εσωτερικές διαδικασίες, συστήματα ή ανθρώπινο παράγοντα, ή
- ∅ σε εξωτερικά αίτια

Στην έννοια του λειτουργικού κινδύνου συμπεριλαμβάνεται ο νομικός κίνδυνος, αλλά όχι, οι κίνδυνοι στρατηγικής και φήμης.

Ο νομικός κίνδυνος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ζημιές οφειλόμενες σε διοικητικές ποινές και πρόστιμα επιβαλλόμενα από τις εποπτικές ή τις δικαστικές αρχές

6.3.2 Πυλώνας II: Εποπτική Διαδικασία.

Ο δεύτερος άξονας εστιάζει στον τρόπο που οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν τις τράπεζες. Θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις διοικήσεις των τραπεζών να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν όσο το δυνατόν καλύτερες μεθόδους διαχείρισης κινδύνου και να μην επικεντρώνονται μόνο στο να διασφαλίσουν την ύπαρξη κεφαλαίων για την αντιμετώπιση κινδύνων που ελλοχεύουν από τις ήδη υπάρχουσες δραστηριότητες. Η εποπτική διαδικασία θα περιλαμβάνει επιθεώρηση των εσωτερικών διαδικασιών και των εργαλείων μέτρησης της διαχείρισης κινδύνου, στα πλαίσια αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών. Κατά τη διαδικασία διαχείρισης κινδύνου απαιτείται συνολική αποτίμηση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένη η

τράπεζα, επαναξιολόγηση της ήδη υπάρχουσας κεφαλαιακής επάρκειας και σύγκριση της στρατηγικής κινδύνου με το προφίλ κινδύνου που εμφανίζει η τράπεζα.

Γίνεται ξεκάθαρο από την Επιτροπή της Βασιλείας ότι η αύξηση των κεφαλαίων των τραπεζών δεν είναι η μόνη εναλλακτική για την αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων.

Οι βασικές αρχές του Πυλώνα II είναι οι ακόλουθες:

- Ø Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας και διαμόρφωση στρατηγικής για τη διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων
- Ø Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου της αρτιότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών
- Ø Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελαχίστου ορίου (8%) σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα
- Ø Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση επικείμενου κινδύνου επιδείνωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος

6.3.3 Πυλώνας III: Πειθαρχία της αγοράς.

Ο τρίτος άξονας δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της πειθαρχίας στους κανόνες τις αγοράς. Οι τράπεζες οφείλουν να είναι πιο προσεκτικές και έτοιμες να αντιμετωπίσουν κινδύνους που μπορεί να επηρεάσουν την κεφαλαιακή τους θέση και την κερδοφορία τους.

Αν και ο έλεγχος των τραπεζών στο κατά πόσο πειθαρχούν στους κανόνες τις αγοράς είναι κατεξοχήν αρμοδιότητα των εποπτικών αρχών, τίθενται επιπλέον παράγοντες που αφορούν την ύπαρξη διαφάνειας στις τράπεζες. Οι παράγοντες αυτοί σχετίζονται με κριτήρια όπως η συγκέντρωση πληροφορίας, η δομή του κεφαλαίου, ο υπολογισμός των θέσεων κινδύνου, λεπτομέρειες που αφορούν τον κίνδυνο του επιτοκίου σε σχέση με τον εκτιμώμενο και τον πραγματοποιηθέντα κίνδυνο.

Δεδομένης της ευελιξίας που έχουν οι τράπεζες να διαχειρίζονται τα στοιχεία τους, οι παράγοντες που αναφέρθηκαν διαμορφώνονται στην καινούργια συνθήκη ως απαιτήσεις προς τις τράπεζες καλύπτοντας 4 περιοχές:

1. Απαιτήσεις σε κεφάλαια: όταν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις εφαρμόζονται συγκεντρωτικά σε έναν όμιλο εταιριών και όχι σε κάθε εταιρία χωριστά, οι εταιρίες θα πρέπει να καταγράφονται και να εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο οι επενδύσεις τους συμμετέχουν στον υπολογισμό θέσεων κινδύνου και στις υποχρεώσεις κεφαλαίου.
2. Δομή κεφαλαίων: απαιτείται η αναφορά λεπτομερειών ως προς τη φύση και το σκοπό των «ιδιαιτέρων στοιχείων κεφαλαίου» και των υποχρεώσεων κεφαλαίου. Οι αναφορές θα πρέπει να περιέχουν πληροφορίες για συμφωνίες που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία, για παράδειγμα όροι συμβολαίων.
3. Έκθεση στον κίνδυνο: θα πρέπει να υπάρχει διαφάνεια όσον αφορά την έκθεση των τραπεζών στους κινδύνους, ώστε οι παράγοντες της αγοράς να έχουν εικόνα του προφίλ κινδύνου και της διαχείρισης κινδύνου των τραπεζών. Κατά συνέπεια η πληροφορία που διατίθεται θα πρέπει να έχει τον πιστωτικό κίνδυνο, τον λειτουργικό κίνδυνο, τον κίνδυνο της αγοράς και τον κίνδυνο του επιτοκίου.
4. Κεφαλαιακή επάρκεια για μεμονωμένες περιοχές κινδύνου: οι τράπεζες θα πρέπει να δημοσιοποιούν όχι μόνο το συνολικό δείκτη κεφαλαιοποίησης τους, αλλά και τους δείκτες κεφαλαιοποίησής τους σε μεμονωμένες περιοχές κινδύνου

Η Επιτροπή της Βασιλείας, μετά από πέντε χρόνια διαβουλεύσεων με τους φορείς της αγοράς, δημοσίευσε στις 26 Απριλίου 2004 το τελικό κείμενο του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια γνωστό ως «Βασιλεία II». Το νέο Σύμφωνο, το οποίο θα καταργήσει σχεδόν εξ ολοκλήρου το Σύμφωνο του 1988, επιφέρει ριζικές αλλαγές στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων και υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η τελική έκδοση του κειμένου δεν περιέχει ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από το τρίτο

συμβουλευτικό κείμενο της Επιτροπής της Βασιλείας με την εξαίρεση των αλλαγών που είχαν ήδη ανακοινωθεί με σχετικά δελτία τύπου και οι οποίες αφορούν:

- Ø τη διακριτή μεταχείριση των αναμενόμενων και των μη αναμενόμενων ζημιών,
- Ø την αναγνώριση των προβλέψεων κατά την εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων στη μέθοδο εσωτερικών αξιολογήσεων και
- Ø την μερική τροποποίηση και απλοποίηση του πλαισίου για την τιτλοποίηση απαιτήσεων

Επιπλέον, με το τελικό κείμενο παρατείνεται κατά ένα έτος (τέλη 2007) η ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των προηγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο και τροποποιούνται μερικώς τα ελάχιστα όρια του ύψους των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το υφιστάμενο πλαίσιο κατά τα τρία πρώτα έτη εφαρμογής του.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή της Βασιλείας επιβεβαιώνει στο τελικό κείμενο την ανάγκη επανεξέτασης της βαθμονόμησης (calibration) του νέου Συμφώνου. Μάλιστα, πρόθεσή της είναι η επιβολή ενός συντελεστή προσαρμογής (scaling factor) των κεφαλαιακών απαιτήσεων στη μέθοδο εσωτερικών αξιολογήσεων, το ύψος του οποίου θα καθοριστεί βάσει των δεδομένων που θα συλλεγούν κατά την περίοδο της παράλληλης εφαρμογής. (Δραγιώτης, 2001)

6.4 ΒΑΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας ξεκίνησε να λειτουργεί ως ένα άτυπο βήμα (forum) για την ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στα μέλη της αναφορικά με τη σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Η έναρξη λειτουργίας των εργασιών της χρονολογείται σε μια περίοδο κατά την οποία η κατάργηση του συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods συνέβαλε στην έξαρση της μεταβλητότητας των ονομαστικών συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων των νομισμάτων στις αναπτυγμένες

οικονομίες. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα να καταστούν οι τράπεζες ιδιαίτερα ευάλωτες στο συναλλαγματικό κίνδυνο από τη μεταβολή των ονομαστικών επιτοκίων.

Το γενικότερο λοιπόν περιβάλλον έκανε επιτακτική την ανάγκη για την προσφυγή στη διεθνή συνεργασία ώστε να κατανοηθεί το νέο περιβάλλον λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος και να προωθηθεί η υιοθέτηση από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές εποπτικών κανόνων και προτύπων κατάλληλων για την πρόληψη γενικευμένων κρίσεων και τη διασφάλιση της συστηματικής σταθερότητας.

Κεντρικός άξονας της Επιτροπής της Βασιλείας είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Οι επικουρικοί άξονες δραστηριότητας έχουν να κάνουν με:

1. την ανταγωνιστική ισότητα μεταξύ των διεθνών τραπεζών
2. την ανταγωνιστική ισότητα μεταξύ των διεθνών τραπεζών και άλλων επιχειρήσεων που εκτίθενται σε παρεμφερείς κινδύνους
3. την εποπτεία διεθνών σύνθετων χρηματοπιστωτικών ομίλων
4. την προώθηση του έργου της Επιτροπής της Βασιλείας σε ευρύτερα διεθνές επίπεδο.

6.5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ

Οι επιπτώσεις από το νέο σύμφωνο της Βασιλείας είναι αισθητές τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις τράπεζες.

Οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις είναι οι ακόλουθες:

- ⊗ Ανάγκη έγκαιρης, ορθά διαρθρωμένης, έγκυρης και εστιασμένης υποβολής στοιχείων
- ⊗ Παροχή επαρκών εξασφαλίσεων/ εγγυήσεων

Οι επιπτώσεις για τις τράπεζες είναι οι ακόλουθες:

- Ø Κατά τον κίνδυνο τιμολόγηση
- Ø Ανάπτυξη στρατηγικής και εργαλείων τιμολόγησης
- Ø Πρόβλεψη ρητρών στις συμβάσεις (διακύμανση επιτοκιακής επιβάρυνσης σε συνάρτηση με την πιστοληπτική διαβάθμιση)
- Ø Διαρκής παρακολούθηση πιστοληπτικής διαβάθμισης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι χρηματοδοτήσεις των επιχειρήσεων με τραπεζικά δάνεια είναι μια πολύ σημαντική απόφαση τόσο για την επιχείρηση όσο και για την τράπεζα που θα προχωρήσει στη χορήγηση αυτή. Οι επιχειρήσεις για να μπορέσουν να αναπτυχθούν χρειάζονται κεφάλαια τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ξένα κεφάλαια. Η πιο σημαντική πηγή χρηματοδότησης είναι οι τράπεζες. Βέβαια, οι επιχειρήσεις μπορούν να αντλήσουν και με άλλους τρόπους ξένα κεφάλαια είτε από τη χρηματαγορά είτε από την κεφαλαιαγορά. Όταν όμως στρέφονται για δανεισμό στις τράπεζες τότε αρχίζει μια στενή συνεργασία μεταξύ των δύο.

Σκοπός μια χρηματοδότησης είναι η δημιουργία κέρδους από την πλευρά της τράπεζας και η υλοποίηση των αποφάσεων της επιχείρησης μέσω του δανεισμού αυτού από την πλευρά της επιχείρησης. Οριοθετούνται λοιπόν τα πλαίσια αυτής της συνεργασίας. Αυτή η συνεργασία θα πρέπει να βασίζεται σε ειλικρίνεια και κατανόηση των αναγκών της κάθε πλευράς.

Η επιχείρηση προσδοκεί να αντλήσει ξένα κεφάλαια από τις τράπεζες με σκοπό την πραγματοποίηση των στόχων της. Από την πλευρά της λοιπόν επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί με καλούς όρους, να της αποδοθεί η καλύτερη εξυπηρέτηση και να υπάρχει συνεχή ενδιαφέρον από την τράπεζα για τη διερεύνηση και υλοποίηση των αναγκών της. Για αυτό το λόγο, και επιπλέον λόγο της ύπαρξης υψηλού ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών, υπάρχει μια σχέση συνεχούς διαπραγμάτευσης μεταξύ των δύο για τη συνέχιση της συνεργασίας

Η τράπεζα από την άλλη, επιδιώκει την πραγματοποίηση κέρδους. Ο σκοπός της λοιπόν είναι να εισπράξει πίσω τα κεφάλαια που δανείζει με την προσυμφωνημένη απόδοσή τους.

Οι τράπεζες λειτουργούν σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον και επιδιώκουν να έχουν ένα υγιές χαρτοφυλάκιο. Λόγω του ανταγωνισμού, βρίσκονται σε μία συνεχή βελτίωση τόσο των προϊόντων τους όσο και της εξυπηρέτησης που προσφέρουν. Σκοπός λοιπόν είναι να δανείζουν σε υγιείς επιχειρήσεις. Για να αξιολογήσουν τις επιχειρήσεις έχουν στήσει έναν ολόκληρο μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης της επιχειρησιακής πελατείας. Το εμπόδιο που ενδεχομένως μπορεί να εμφανιστεί είναι η ανακρίβεια των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος γίνεται ενδελεχής έλεγχος των στοιχείων που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις αλλά και η εικόνα των επιχειρήσεων στον Τειρεσία.

Η σύγχρονη τραπεζική τεχνική απαιτεί πελατοκεντρική και όχι προϊόντική προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι ο επιχειρηματικό πελάτης δεν αντιμετωπίζεται ως ο αγοραστής ενός συγκεκριμένου προϊόντος, αλλά ως μια αυτοτελής οικονομική μονάδα που έχει ανάγκη πολύπλευρης χρηματοοικονομικής στήριξης από την τράπεζα. Προκειμένου να επιτευχθεί η προσέγγιση αυτή, απαιτείται κατανόηση της λειτουργίας του πελάτη, γνώση των προϊόντων της τράπεζας και ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας.

Όμως, κάθε χορήγηση δανείου αποτελεί έναν οικονομικό κίνδυνο για την τράπεζα. Έτσι, επιδιώκεται η κάλυψη του από μία σειρά εξασφαλίσεων, ώστε να είναι εφικτή η αναγκαστική είσπραξη του μέσω της δικαστικής οδού. Αλλά, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η χρηματοδότηση και η εξυπηρέτησή της αφορά τη λειτουργία της επιχείρησης και όχι την εξασφάλιση, δηλαδή χρηματοδοτείται η βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Η εξυπηρέτηση της επιχειρηματικής πελατείας είναι πολλές φορές περίπλοκη, απαιτεί γνώσεις οικονομικές, νομικές, ικανότητα διαπραγμάτευσης και διορατικότητα.

Χρειάζεται οικονομικές γνώσεις γιατί χρειάζεται ανάλυση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης, αξιολόγηση των οικονομικών της στοιχείων και επίγνωση των συνθηκών της αγοράς και του ανταγωνισμού.

Χρειάζεται νομικές γνώσεις γιατί η λήψη εξασφαλίσεων, η κατάρτιση συμβάσεων και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή είναι θέματα που ανακύπτουν καθημερινά.

Χρειάζεται ικανότητα διαπραγμάτευσης γιατί η παροχή επιχειρηματικής πίστης είναι το λιγότερο τυποποιημένο τραπεζικό προϊόν, με πλήθος όρων, επιτοκίων και προμηθειών.

Χρειάζεται διορατικότητα γιατί τελικά η αξιολόγηση μιας επιχείρησης γίνεται με τα στοιχεία του παρελθόντος στο παρόν, αλλά η εξυπηρέτηση του δανείου θα γίνει στο μέλλον.

Έτσι, η εξυπηρέτηση της επιχειρηματικής πελατείας είναι η περισσότερο απαιτητική τραπεζική εργασία αλλά ταυτόχρονα και η πιο ενδιαφέρουσα.

Από στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί αναφορικά με τις τράπεζες προκύπτουν ότι: Τα κέρδη προ φόρου αυξήθηκαν κατά 23,6% για τις τράπεζες και κατά 36,6% για τους τραπεζικούς ομίλους σε σχέση με το 2006 και ανήλθαν σε 3.650 εκατ. Ευρώ για τις τράπεζες και 5.529 εκατ. Ευρώ για τους ομίλους. Θετικά συνέβαλε η ενίσχυση των καθαρών εσόδων από τόκους που ήταν 10,4% για τις τράπεζες και 20,9% για τους ομίλους και από προμήθειες που ήταν 11,9% για τις τράπεζες και 21,5% για τους ομίλους. Αυτές οι δύο κατηγορίες εσόδων αποτελούν περίπου το 86% του συνόλου των εσόδων των τραπεζών.

Τα λειτουργικά έξοδα εμφάνισαν αύξηση κατά 11,8% για τις τράπεζες και 18,5% για τους ομίλους καθώς επηρεάστηκαν από τη σημαντική διεύρυνση των δραστηριοτήτων εξωτερικού. Οι δαπάνες προσωπικού αυξήθηκαν κατά 11,4% για τις τράπεζες και 17,9% για τους ομίλους ενώ τα λοιπά λειτουργικά έξοδα και οι αποσβέσεις αυξήθηκαν αντίστοιχα κατά 13,3% και 7,2% για τις τράπεζες και κατά 21,5% και 9,8% για τους ομίλους.

Οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν στα έσοδα και τα έξοδα των τραπεζών αλλά και των ομίλων κατά το 2007 οδήγησαν σε μικρή μεταβολή του δείκτη αποτελεσματικότητας (λειτουργικά έξοδα προς λειτουργικά έσοδα) ο οποίος αυξήθηκε δηλαδή επιδεινώθηκε για τις τράπεζες στο 52,6% (έναντι 52,2% για το 2006) ενώ μειώθηκε δηλαδή βελτιώθηκε για τους ομίλους στο 52,6% (έναντι 53,1% για το 2006).

Βέβαια, πέραν από την εξυπηρέτηση της επιχειρηματικής πελατείας οι τράπεζες υπόκεινται και σε διάφορους ελέγχους ώστε να μειώνονται οι κίνδυνοι για τις ίδιες τις

τράπεζες. Ένας πολύ σημαντικός περιορισμός που έχουν οι τράπεζες είναι οι όροι που θέτει το Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας II. Έτσι, οι τράπεζες επιδιώκουν να έχουν όσο πιο υγιή χαρτοφυλάκια γίνεται σύμφωνα βέβαια με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά.

Οι τράπεζες επιδιώκουν την συνεχή βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου των δανείων τους καθώς και τη διαρκή προσαρμογή του μηχανισμού διαχείρισης κινδύνων και της πιστοδοτικής πολιτικής τους. Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των ελληνικών τραπεζών βελτιώθηκε κατά το 2007, καθώς ο λόγος των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων μειώθηκε σε 4,5% από 5,4% για το 2006. Αντίθετα μειώθηκε το ποσοστό κατά το οποίο τα δάνεια σε καθυστέρηση καλύπτονται από προβλέψεις και αυξήθηκε ο λόγος των καθαρών καθυστερήσεων προς τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Στις εξελίξεις αυτές συνέβαλε η διενέργεια διαγραφών ύψους 1.819 εκατ. Ευρώ, αυξημένα κατά 25,3% σε σχέση με το 2006.

Επιπλέον, βελτίωση εμφάνισε το 2007^ο λόγος των επιχειρηματικών δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των επιχειρηματικών δανείων ήτοι 4,6% το 2007 έναντι 6% το 2006, καθώς οι καθυστερήσεις ως απόλυτο μέγεθος εμφάνισαν μικρή μείωση, ενώ το υπόλοιπο των επιχειρηματικών δανείων αυξήθηκε με σημαντικό ρυθμό. Θετικά επίσης συνέβαλε και η διατήρηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων του μη χρηματοπιστωτικού τομέα σε ικανοποιητικό επίπεδο. Ευνοϊκές ενδείξεις, όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο των τραπεζών, παρέχουν και τα στοιχεία για την οικονομική συμπεριφορά των επιχειρήσεων που συγκεντρώνει η «Τειρεσίας ΑΕ». Το 2007 παρατηρήθηκε έναντι του 2006 μείωση των ακάλυπτων επιταγών κατά 23,2%, του αριθμού των αιτήσεων πτώχευσης κατά 21,7% και των διαταγών πληρωμής κατά 10%, ενώ αμετάβλητη παρέμεινε η αξία των απλήρωτων συναλλαγματικών.

7.2 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

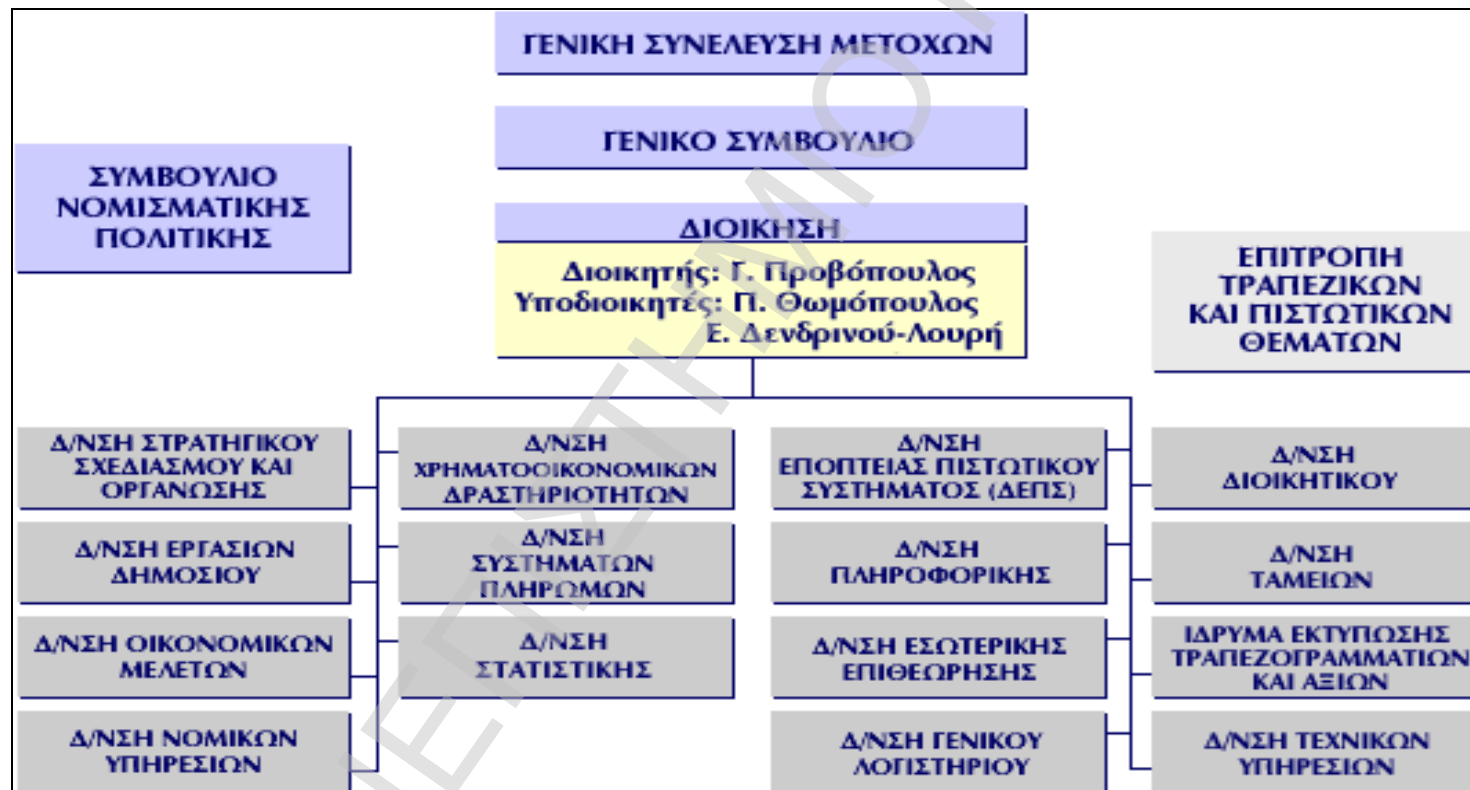
Στην παρούσα μελέτη έγινε παρουσίαση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα και αναλύθηκαν οι χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων μέσω τραπεζικών δανείων. Παρατέθηκαν θέματα που αφορούσαν τόσο το λόγο όσο και τον τρόπο άντλησης τραπεζικών κεφαλαίων από τις επιχειρήσεις. Παρουσιάστηκαν τα κριτήρια και η διαδικασία αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων από τις τράπεζες.

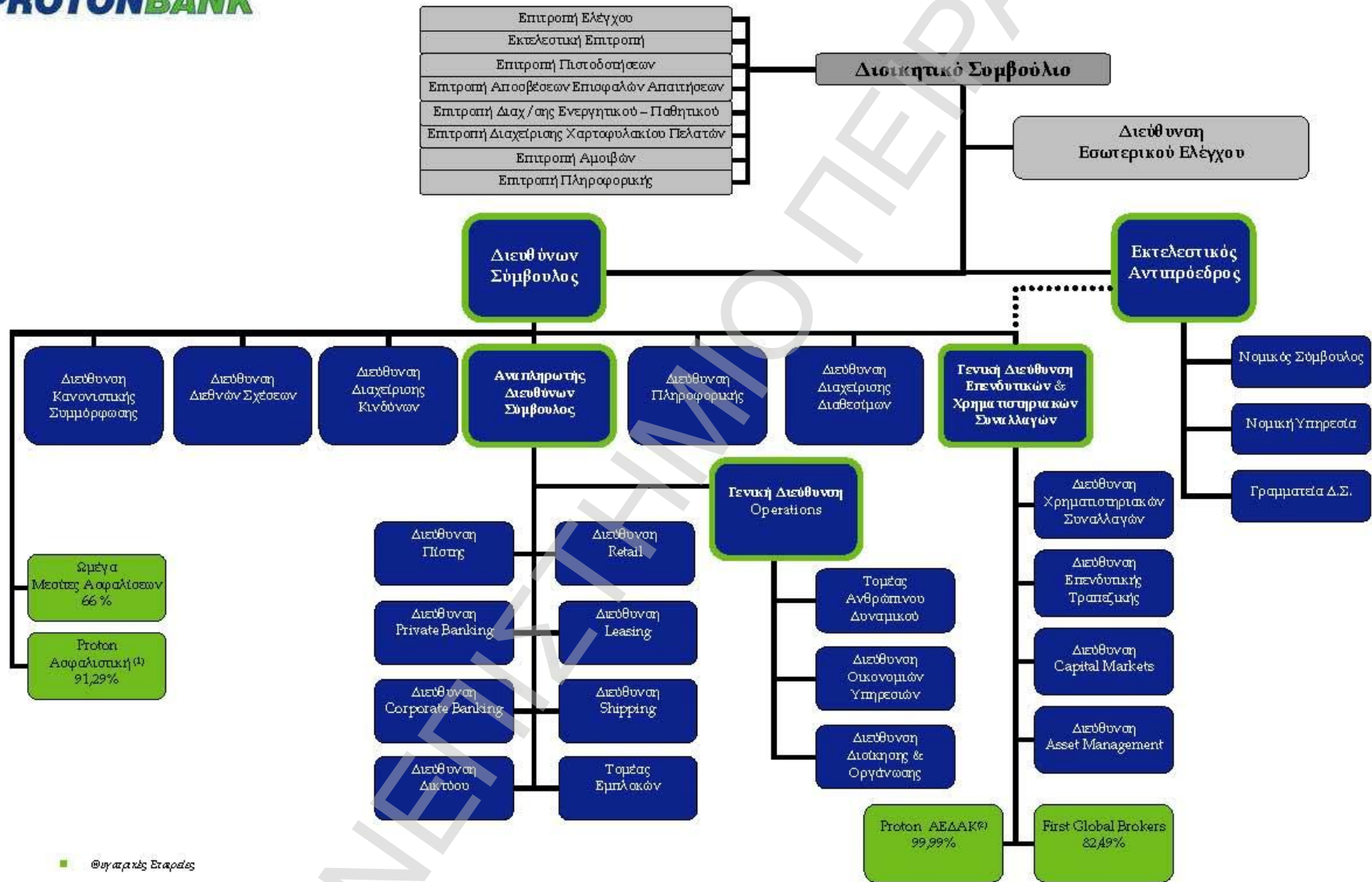
Θέματα τα οποία έχουν ανακύψει και θα μπορούσε να γίνει περεταίρω ανάλυση είναι τα ακόλουθα:

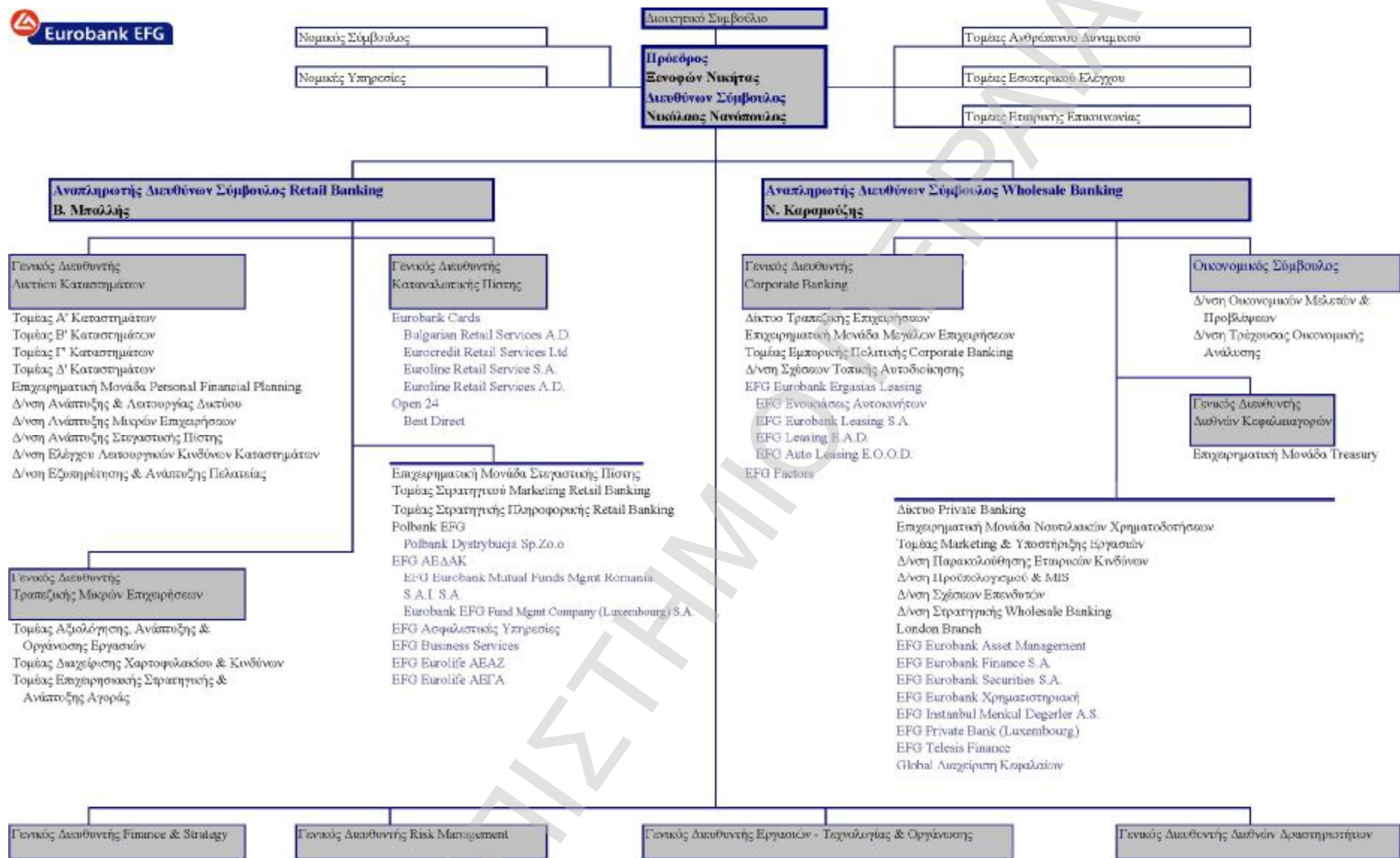
- Ø Ανάλυση της δομής και των λειτουργιών του κάθε τμήματος μιας τράπεζας.
- Ø Τρόποι άντλησης ξένων κεφαλαίων (μη τραπεζικών) από τις επιχειρήσεις και διερεύνηση της πιο συμφέρουσας χρηματοδότησης.
- Ø Εκτενής ανάλυση των διαφόρων μορφών χρηματοδότησης από τις τράπεζες και εντοπισμός του πραγματικού κόστους της κάθε μορφής.
- Ø Ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών δεικτών στο τραπεζικό κλάδο και εντοπισμός της πιο υγιής τράπεζας στην Ελλάδα.
- Ø Παρουσίαση της διαδικασίας αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων σε εσωτραπεζικό επίπεδο.
- Ø Εκτενής ανάλυση των διαφόρων μορφών εξασφαλίσεων που αποδέχονται οι τράπεζες.
- Ø Αναλυτική παρουσίαση του Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας II.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οργανόγραμμα της Τράπεζας της Ελλάδος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Groppelli A. και Nikbakht E.**, *Χρηματοοικονομική*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2002.
2. **Weston J. F. και Brigham E.**, *Βασικές αρχές της χρηματοοικονομικής διαχείρισης και πολιτικής*, Εκδόσεις Παπαζήση, 1986.
3. **Αναγνωστάκης Γ.- Κοκκομέλης Κ.**, *Στρατηγική Τραπεζών- Ειδικές Μορφές Πίστης Τόμος Γ*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2000
4. **Αποστολόπουλος Ν. Ιωάννης**, *Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως*, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1997.
5. **Αρτίκης Γ.**, *Χρηματοοικονομική Διοίκηση- Ανάλυση και Προγραμματισμός*, Interbooks, Αθήνα 2003.
6. **Αρτίκης Γ.**, *Χρηματοοικονομική Διοίκηση-Αποφάσεις Χρηματοδότησης*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1996.
7. **Βασιλείου Δ.**, *Στρατηγική Τραπεζών Τόμος Β Διαχείριση Χαρτοφυλακίου*, Εσπι Εκδοτική ΕΠΕ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2000
8. **Βελέντζας Ε. Ι.**, *Τραπεζικό Δίκαιο (Θεωρία Νομολογία)*, Εκδόσεις «Παρατηρητής» Α.Ε., Θεσσαλονίκη 1992
9. **Βελέντζας Ε.Γ.**, *Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων (Εργασιών)*, IUS, Θεσσαλονίκη 1996.
10. **Δελής Κ.**, *Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου Μέθοδοι Αναλύσεως*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.
11. **Δραγιώτης Αντώνης**, *Οι Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου σύμφωνα με το νέο πλαίσιο την Επιτροπής της Βασιλείας*, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Β' - Γ' Τριμήνου 2001
12. **Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2007.**
13. **Ευθύμογλου Π. & Λαζαρίδης Ι.**, *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*, Πειραιάς 2000.
14. **Ευθύμογλου Π.**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς 2001.

15. **Ζητρίδης Α.- Κτσάνης Χ.-Τραγάκης Γ.-Τσαβέας Ν.-Χαραλαμπίδης Ι.,** *Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Τραπεζικό Σύστημα, Ελληνική Οικονομία και Ευρωπαϊκή Ένωση* Αθήνα 1992
16. **Θωμαδάκης Σ. και Ξανθάκης Μ.,** *Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου,* Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1990.
17. **Καραθανάση Γ.,** *Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματιστηριακές Αγορές,* Εκδόσεις Γ. Μπένου, 2002.
18. **Κιόχος Α. Π.-Παπανικολάου Δ. Γ.,** *Χρήμα-Πίστη-Τράπεζες,* Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
19. **Κιόχος Π.-Παπανικολάου Γ.-Θάνος Γ.-Κιόχος Α.,** *Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Πολιτική,* Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2002.
20. **Κοκκομέλη Κ.,** *Τραπεζικές Εργασίες προς Καταναλωτές (Retail Banking),* Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 1995
21. **Μελάς Κ.,** *Εισαγωγή στην τραπεζική χρηματοοικονομική διοικητική Τόμος Α,* Εκδόσεις Έξαντας
22. **Μουργέλας Γ.,** *Τραπεζικά Επιτόκια από τον Διοικητικό Καθορισμό στο δικαστηριακό,* Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Α Τρίμηνο 2003.
23. **Μπένος Ε. Θ.- Σαραντίδης Α. Σ.,** *Αρχές Οικονομικής Επιστήμης Β Έκδοση,* Εκδόσεις Ευγ. Μπένου Αθήνα 1998
24. **Νιάρχου Α. Ν.,** *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων,* Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς 1997.
25. **Νούλας Α.,** *Χρήμα Τράπεζες,* Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2002.
26. **Παναγόπουλος Γ., Πελετίδης Γ.,** *Βασιλεία ΙΙ: Περιγραφή και συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα,* Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Μελέτες 65, Αθήνα 2007
27. **Παπδάκης Ι. Μ.,** *Ο Ρόλος των Τραπεζών και του Κανονιστικού Πλαισίου τους: Υποδείξεις της Οικονομικής Θεωρίας, στον τόμο: Το νέο ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον,* εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2004
28. **Παπούλιας Γ.,** *Τραπεζική Διοίκηση Μέθοδος Ενεργητικών Υποχρεώσεων,* Εκδότης Παπούλιας, Αθήνα 2003
29. **Πατρινός Θ. Λ.,** *Χρήμα-Τράπεζες και Χρηματοπιστωτική Πολιτική,* Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999
30. **Πομόνης Σ. Ν.,** *Λογιστική,* Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα 2002.

31. Προβόπουλος Γ., Γκόρτσος Χρ., *Το νέο Ευρωπαϊκό Χρηματοοικονομικό Περιβάλλον, Τάσεις και Προοπτικές*, Εκδόσεις Αντ. Σακκουλά, Αθήνα 2004
32. Ρόκας Κ. Ν., *Εμπορικές Επιχειρήσεις*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.
33. Σαρσέντη Ν. Β., *Διοικητική Λογιστική*, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
34. Σινανιώτη- Μαρούδη Α., *Εμπορικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2000.
35. Τσακλαγκάνος Α.Α., *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη ΑΕ, Θεσσαλονίκη 2001.
36. Χαραλάμπου Κλ. Δεμίρη, *Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)*, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα 1993.
37. Χολέβας Κ. Γιάννης, *Τραπεζικές Εργασίες*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1995.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Basel Committee on Banking Supervision**, International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, June 2006
2. **The New Basel Capital Framework and its Implementation in the European Union**, by Frank Dierick, Fatima Pires, Martin Scheicher and Kai Gereon Spitzer, December 2005

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. Τράπεζα της Ελλάδος: www.bankofgreece.gr
2. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά: www.bep.gr
3. Bank for International Settlements: www.bis.org/bcbs
4. Capital www.capital.gr
5. European Central Bank: www.ecb.int
6. Economia www.economia.gr
7. Τράπεζα Eurobank www.eurobank.gr
8. Europa, Η δικτυακή πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης: www.europa.eu
9. Γενική Γραμματεία Εμπορίου: www.gge.gr
10. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας: www.gsrt.gr
11. Ελληνική Ένωση Τραπεζών: www.hba.gr
12. Τράπεζα Proton Bank www.protonbank.gr
13. Τειρεσίας Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών ΑΕ: www.tiresias.gr